

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

FORTÆLLING OM
SLÆGTSLINIER FRA
GUDERNES MYTER TIL
RIDDERNES MALM OG
BØNDERNES MULD

Aalborg
2021;finn@plan.aau.dk

FRA MYTER TIL MALM OG MULD

Finn Kjærdsdam

FRA MYTER TIL MALM OG MULD

Finn Kjærdsdam

”FRA MYTER TIL MALM OG MULD” er skrevet med Times New Roman.

©Finn Kjærdsdam. Bogen udgives som e-bog. Der er anvendt licensfrit billedmateriale. Skulle der utilsigtet være sket en krænkelse af ophavsretten, vil billederne straks blive fjernet ved henvendelse til

kjersdam@gmail.com.

Forord 4

Første del

Fra græske guder til min far

GRÆSKE GUDER OG KONGER

Inaciderne 9

Herakleidaerne 16

Aegaerne 19

ÆGYPTISKE PHARAOER

Ptolemæerne 26

PRÆSTEKONGER OG HELGENER

Sampsiceramiderne 41

FYRSTER, GREVER OG STORMÆND

Widoniderne 48

Ingelgerne 49

Flandernslægten 51

Hviderne 53

KØBMÆND OG LANDMÆND

Unkersønnerne 60

Bagerslægten 62

Anden del
Fra nordiske guder til min mor

NORDISKE GUDER OG KONGER

Skjoldungerne 74

Knyttingerne 84

STORMÆND OG RIDDERE

Galenslægten 95

PRÆSTER OG LANDMÆND

Slægten fra Møn 107

Indeks 115

Kilder 119

FORORD

Et af mine børnebørn havde set et teaterstykke om de græske guder, og spurgte mig, om det er rigtigt, at vi stammer fra de græske guder. Til dette svarede jeg: ”Ja, du stammer fra fortællingerne om de græske guder”. Jeg ved godt, at jeg gav et retorisk svar, i håb om at kunne kombinere min oprigtighed med barnets blomstrende fantasi.

En lidt nagende samvittighed kommer jeg nok ikke udenom, så for en god ordens skyld har jeg beskrevet en direkte slægtslinje fra de græske guder til mine børnebørn, hvor jeg anvender myter, sagaer, legender, historiske traditioner og fakta i rejsen fra myternes guder over riddernes malm til bøndernes muld. Faktisk blev det til to fortællinger, hvor den ene fortæller om en slægtslinje fra de græske guder til min far, og den anden fortæller om en slægtslinje fra de nordiske guder til min mor.

Anerne i den direkte slægtslinje er anført med kursiv og deres generation er anført (37. *tipoldmor*³⁷). Sidst i bogen er der kildehenvisninger til de pågældende personer i hypertext (http), hvor der kan søges videre på internettet.

FØRSTE DEL

I første del bevæger jeg mig fra græske guder, mytiske og historiske konger, ægyptiske pharaoner, romerske præstekonger, biskopper og helgener over frankiske riddere, grever og fyrster til danske adelsfolk, købmænd og landmænd frem til min far Evald Kjærdsdam.

GRÆSKE GUDER OG KONGER. Jeg starter med de græske myters skabelsesberetning om udviklingen fra det store intet frem til den mytiske kongeslægt *Inaciderne*, hvor flodguden Inachus og hans søster steg op af floden, og skabte kongedømmet Argos. Siden kommer beretningerne om hans efterkommere mere og mere ned på jorden, jo nærmere vi kommer grækernes egne skriftlige beretninger om deres egen fortid. Inaciderne sad på Argos trone frem til heroen Amphitryon, der kom til at dræbe sin svigerfar kong Electryon af Mykene og måtte gå i eksil. Siden arbejdede hans søn Herakles og hans efterkommere *Herakleidaerne* sig tilbage som konger af Argos. Da hans efterkommer kong Temenos døde, blev hans ældste søn konge af Argos, medens en yngre søn Caranus drog mod nord, og grundlagde det *Aegaediske* kongedømme Makedonien. Hans efterkommere herskede frem kong Philip den Enøjedes søn Alexander den store, der nåede at underlægge sig det meste af den kendte verden, inden han døde ung, og det hele faldt fra hinanden.

ÆGYPTISKE PHARAOER. Da Alexander den Stores rige faldt sammen, sikrede hans halvbror Ptolemæus Soter sig Ægypten, hvor *Ptolemæerne* sad som succesfulde pharaoner gennem mange generationer. Deres familie var præget af giftemål mellem søskende, da børn, hvor både far og mor nedstammede fra pharaoen, stod øverst i rangfølgen. Dronning Cleopatra var den sidste af slægten, der

herskede over Ægypten, medens hendes datter blev dronning af Mauretania. Hun fik sønnen kong Ptolemæus II, der blev dræbt af kejser Caligula, hvorefter Mauretania blev en romersk provins.

PRÆSTEKONGER OG HELGENER. Ptolemæus II's datter Drusilla blev gift med præstekonge Sohaemus *Sampsigeramus* af Emesa, og i de næste mange generationer sad deres efterkommere som præstekonger, bispefyrster, borgherrer og helgener, isprængt et par filosoffer, romerske administratorer og grever, frem til Sankt Lautwinus af Trier.

GREVER OG FYRSTER. Sankt Lautwinus søn grev Wido og hans efterkommere *Widoniderne* sad som riddere og grever af Nantes. Deres efterkommere *Ingelgerne* sad som grever og fyrster af Anjou og siden som grever af *Flandern*, hvor grev Robert Friserens datter Adele Blanka blev gift med kong Knud den Hellige af Danmark. Deres barnebarn Inger Eriksdatter blev gift med jarl Asser Rig, der var søn af Skjalm Hvide. Deres efterkommere *Hviderne* var med til at opbygge Valdemarernes danske rige. I de næste mange generationer sad deres efterkommere som danske stormænd frem til ridder Jens Nielsen Galen og hans datter Cæcilie Jensdatter Galen.

KØBMÆND, LANDMÆND OG BYBOERE. Cæcilie Jensdatter Galen blev gift med ridder Unker Karlsen Lang, og deres efterkommere *Unkersønnerne* sad som væbnere, herredsfogeder og købmænd på Fyn frem til Ane Marqvardsdatter, der blev gift med købmand Niels Bager fra Odense. Deres efterkommere af *Bagerslægten* sad som storkøbmænd i Odense og Køge frem til Peder Bagers formue op i flammer ved den store brand i Køge i 1633. I de næste generationer sad de som gårdmænd og gårdejere nord for

Køge frem til min far Evald Kjærdsdam, der blev erhvervsdrivende i Køge. Han blev gift med Ruth Kjærdsdam, så lad os se, hvor hun kom fra.

ANDEN DEL

I anden del bevæger jeg mig fra nordiske guder, sagakonger og historiske konger over danske stormænd, riddere og herremænd til præster og landmænd frem til min mor Ruth Kjærdsdam.

NORDISKE GUDER OG SAGAKONGER. Her starter jeg med de nordiske sagaers skabelsesberetninger, hvor der berettes om udviklingen fra det store intet frem til sagaernes *Skjoldunger*, hvor Odins barn Skjold kom sejlene, og blev kronet til konge af danerne. Herefter følger jeg sagakongerne fra Lejre og deres efterkommere videre frem til kong Hardeknud. Så følger jeg hans efterkommere *Knyttingerne*, der først sad som konger i Jylland og siden i Danmark, frem til kong Harald Kesja.

STORMÆND, RIDDERE OG GREVER. Harald Kesjas datter Ragnhild Haraldsdatter blev gift med stormand Ebbe Skjalmsen Galen, der også var søn af Skjalm Hvide. Han blev stamfader til en anden gren af *Hviderne*, nemlig Galenslægten, der også var med til at opbygge Valdemarernes Danmark. Deres efterkommere sad også som danske stormænd, og undervejs blev slægten flettet sammen med greverne af Gleichen. Dem følger jeg frem til herremand Anders Eriksen Grøn.

PRÆSTER, LANDMÆND OG BYBOERE. Anders Eriksen Grøns datter blev gift ind i en præsteslægt fra Møn. Hendes søn præst Niels Frantsen Bruun kom imidlertid i ulykkelige omstændigheder på sine gamle dage, og siden sad deres efterkommere som gårdmænd og

gårdejere på Møn frem til min mormor Eli Nielsen. Hun blev gift med min morfar proprietær Alfred Nielsen fra Roskildeegnen, og de fik min mor Ruth Kjærdsdam. Det var

hende, der blev gift med min far Ewald Kjærdsdam. Af dem kom jeg, mine børn og børnebørn.

Første del

FRA GRÆSKE GUDER TIL MIN FAR

GRÆSKE GUDER OG KONGER

Gaia, Uranus, titan Oceanus, kong Inachus af Argos, prinsesse Io af Argos¹⁰⁷, pharao Epaphos af Ægypten¹⁰⁶, dronning Libya af Libyen¹⁰⁵, kong Belus af Ægypten¹⁰⁴, kong Danaus af Argos¹⁰³, dronning Hypermnestre af Argos¹⁰², kong Abas af Argos¹⁰¹, kong Acrisius af Argos¹⁰⁰, prinsesse Danae af Argos⁹⁹, hero Perseus af Argos⁹⁸, hero Electryon af Mykene⁹⁷, dronning Alcmene af Theben⁹⁶, hero Herakles fra Theben⁹⁵, kong Hyllus af Trakien⁹⁴, hero Cleodaeus af Trakien⁹³, prins Aristomachus af Trakien⁹², kong Temenos af Argos⁹¹, kong Caranus af Makedonien⁹⁰, kong Coenus af Makedonien⁸⁹, kong Tyrimmas af Makedonien⁸⁸, kong Perdiccas af Makedonien⁸⁷, kong Argaeus af Makedonien⁸⁶, kong Philip I af Makedonien⁸⁵, kong Aeropus af Makedonien⁸⁴, kong Alcetas af Makedonien⁸³, kong Amyntas I af Makedonien⁸², kong Alexander Philhellen af Makedonien⁸¹, prins Philip af Øvre Makedonien⁸⁰, kong Amyntas II af Makedonien⁷⁹, prins Arrhidaeus af Øvre Makedonien⁷⁸, kong Amyntas III af Makedonien⁷⁷, kong Philip II af Makedonien⁷⁶.

Først var alt kaos,
og intet var fast.

I kaos var ingen forskelle,
og alt var mørkt.

Af kaos udkrystalliseredes Jorden
og dens ånd *Gaia*.

Gaia fandt det mørkt og ensomt,
og skabte Himlens ånd *Uranus*.

Uranus favnede Gaia,
af hvilket der kom titaner.

Uranus blev skræmt af titanerne,
og gemte dem i Jordens indre.

Den yngste titan var Kronos,
fyldt af had til sin far.

Kronos slap fri af sit fangskab,
og overskar forældrenes forbindelse.

Uranus for så til himmels,
og der kom ikke flere titaner.

Kronos fandt sammen med sin søster,
frugtbarhedsgudinden Rhea.

Kronos var bange for at dø,
dræbt af sine børn.

Kronos slugte så sine børn,
men Rhea var udspekuleret.

ZEUS OG HERA

Hun fødte deres søn Zeus,
men svøbte en sten i barselsklæderne.

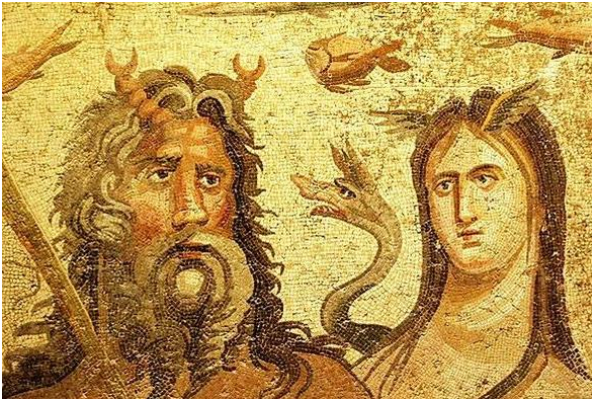
Rhea gav Kronos den indsvøbte
sten, som han slugte.

Rhea gemte Zeus på Kreta,
hvor han voksede op.

Zeus befriede sine søskende,
fra Kronos mave.

Zeus blev gift med sin søster Hera,
og de blev gudernes kongepar.

Zeus faldt for smukke kvinder,
det gjorde Hera jaloux.

TETHYS OG OCEANUS

En anden titan, havguden *Oceanus*¹
faldt for sin søster Thetys.

De skabte floderne og
deres ånder oceaniderne.

Blandt dem var flodguden *Inachus*
og flodnymfen Melissa.

Inachus gik i land der,
hvor hans flod løb ud i havet.

Melissa fulgte ham på land,
hvor de skabte Argos.²

Inaciderne

Med myterne om kong Inachus og hans efterkommere inaciderne bevæger vi os langsomt fra den græske gudeverden og ned på jorden. Godt

nok levede inaciderne en slags jordisk liv, men jævnligt greb guderne ind, især Zeus og Poseidon. Der findes arkæologiske udgravninger af borgbyer fra inacidernes tid i Argos, Tiryns og Mykene, men beretningerne om de enkelte personers navne og handlinger kommer fra myterne.

Inachus og Melissa levede i mange år i Argos. De fik en række døtre, og blandt dem var datteren *Io af Argos*¹⁰⁷. Hun blev udpeget til præstinde for Herakulten, da hun blev voksen. Io havde udviklet sig til en meget smuk ung kvinde, og dette kom til at forme hendes fremtid. Zeus havde hørt om hende, og kunne ikke stå for hende, da han så hende. Zeus gjorde så Io sin opvartning, og da han var en charmetrold, endte det da også med, at hun blev med barn.

INACHUS GENKENDER IO³

At Hera kunne blive jaloux vidste alle, Zeus om nogen. For at beskytte Io omskabte han hende til en hvid kvie. Men Io blev meget ulykkelig over hans løsning, især savnede hun sin far og sine søskende. Hun prøvede at gnide sig op af sine søstre, men de kunne ikke genkende hende. Så prøvede hun at slikke sin fars hånd og det virkede. Hendes far Inachus genkendte hende, og forstod hendes ulykkelige skæbne.

Hera opdagede imidlertid Zeus list, og krævede at få kvien i gave. Herefter satte hun guden Argos Panoptes til at vogte kvien, og det var en god ide. Argos Panoptes havde nemlig 100 øjne, så der var altid et vågent øje til at holde vagt. Zeus bad nu sin ven Hermes om hjælp, og han nedkaldte søvn over Panoptes, så kvien slap fri.

HERMES OG IO

Heras næste træk var at sætte en kobremse på kvien, der bittede, og blev så skræmt, at den svømmede hele vejen til Ægypten gennem Det Ioniske Hav, der siden blev opkaldt efter Io. Da kvien nåede Ægypten, fandt den hvile på Nilens bred, hvor Zeus fandt den. Her genskabte han kvien som menneske ved at berøre den.⁴

Sammen med Zeus blev prinsesse Io mor til kong Apepi af Nedre Ægypten¹⁰⁶. Hans navn betyder Berøring, og kommer fra Zeus genskabelse af Apepis mor gennem berøring.

Hera var gal over, at det var lykkedes Io at undslippe og føde sit barn med Zeus. Hun fik så en bevæbnet danser ved navn Curetes til at kidnappe Apepi og tage ham med til hoffet i Syrien, hvor Curetes skulle optræde. Her kom Apepi i dronningens varetægt, hvor Io fandt ham, og bragte ham med tilbage til Ægypten. Her blev han adopteret af hendes nye mand hyksosprinsen Telegonus.

Hyksosfolket kom fra Levanten, og havde besat Neder Ægypten under Ægyptens anden mellemperiode. Apepi blev først underkonge af Etiopien, og siden blev han konge af Neder Ægypten. Pharaon Kamose af Theben søgte uden held at jage Apepi ud af Ægypten, og omtalte ham nedsættende som ”Fyrsten af Palæstina” på en stele.

AMENEMHAT III SOM APEPI

Apepi gik ind for genbrug. I stedet for at få udformet nye monumenter genbrugte han de gamle ved at få indskrevet sit eget navn på dem. Blandt hans genbrugte monumenter var en sfinks af Amenemhat III, der blev fundet i en grav i Saqqara.

Hera var gal over, at det var lykkedes både Io og Apepi at undslippe, hvortil kom, at hun nu også var misundelig over, at hendes mands uægte barn var blevet konge over så stort et land. Nu skulle det være slut, og hun fik arrangeret en jagt, hvor Apepi blev dræbt.

Kong Apepi var blevet gift med en af nilguden Nilus mange døtre, najadenymfen Memphis, der lagde navn til byen af samme navn.⁵ Sammen med hende blev han far til dronning Libya af Libyen¹⁰⁵. Hun fik ingen god skæbne. Libya blev røvet og skændet af en af titanen Kronos andre sønner, nemlig havguden Poseidon. Libya blev siden dronning over Libyen, som hun opkaldte efter sig selv.⁶

Efter Poseidons voldtægt fødte Libya sønnen kong *Belus af Neder Ægypten*¹⁰⁴. Han blev gift med en af Nilus andre døtre, najadenymfen Archiroe. Sammen fik de tvillingerne Aegyptos og Danaus. Aegyptos efterfulgte sin far som konge, og navnegav sit land Ægyptos, der betyder Stedet for Ptah, medens Danaus blev underkonge af Libyen. Tvillingerne havde været involveret i en familiefejde, og da Aegyptos havde 50 sønner og Danaus 50 døtre, mente Aegyptos, at den bedste måde at blive forsonet på var, at deres børn blev gift med hinanden.⁷

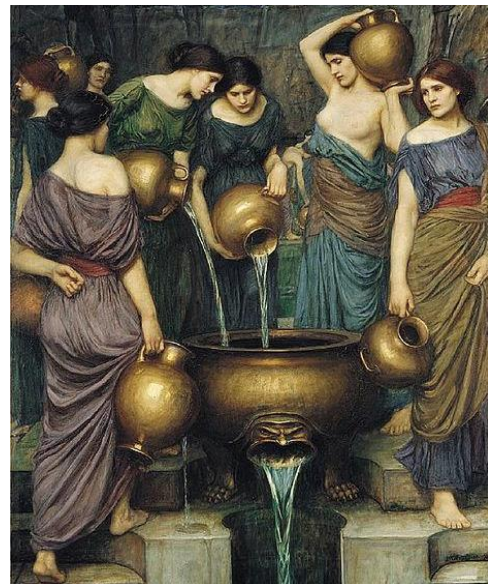

1600 F.KR.⁸

Sammen med Archiroe blev kong Belus altså far til *underkonge Danaus af Libyen*¹⁰³. Han var uenig i, at hans døtre Danaiderne skulle giftes med broderens sønner, da de var af meget forskellig herkomst på den mødre side. Ægyptos havde sine 50 sønner med forskellige hustruer og elskerinder, medens Danaus havde sine 50 døtre med sin hustru Pieria. For at redde døtrene satte Danaus sejl mod deres familie i Argos. De sejlede først til Rhodos, hvor de grundlagde templet for Athena Lindos som tak for en vellykket overfart. Senere fortsatte de til Argos, hvor de

blev budt velkommen af deres slægtning kong Gelanor.

Ægyptos og hans sønner slap de dog ikke for. De blev jaget ud af Ægypten sammen med resten af hyksosfolket, og tog så til Argos for at fuldføre kravene på giftemålene. Danaus lod som om han accepterede giftemålene for at undgå, at Argos blev involveret i en krig med hans bror. Samtidig gav han dog hver af sine døtre en dolk, og stillede krav om, at de dræbte deres ægtemænd på bryllupsnatten.⁹

DANAIDERNE¹⁰

Der blev så holdt et stort fælles bryllup, og på bryllupsnatten dræbte alle døtrene deres ægtemænd bortset fra *prinsesse Hypermnestre af Argos*¹⁰², da hun var blevet forelsket i sin mand Lynceus ved kærlighedsgudinden Afrodites indgriben.

På grund af drabene besluttede kongen af Argos at sælge Danaus døtre som slaver. Byens råd omgjorde dog beslutningen, så Danaus døtre slap for straf i denne verden. I stedet blev de straffet, da de døde, og kom til Tartaros, hvor sjælene bliver dømt og straffet.

Her blev døtrene sat til at fylde et brudebad i et kar, der var gennemhullet som en si.

Hypermnestre bragte Lynceus i sikkerhed i en anden by. Dette blev Danaus gal over, og han bragte hende for byens råd, da hun ikke havde fulgt sin faders påbud. Byrådet frikendte hende dog, da de mente, at kærligheden undskyldte hendes afvisning af faderens krav. Vi er her vidne til et sammenstød mellem græsk og ægyptisk ret, hvor det hos grækerne er kærligheden, der er det bærende, medens det hos ægypterne er familiens værdighed og rigdom, der er det bærende, så giftemål mellem søskende, fætre og kusiner ses som et middel til at holde sammen på familien og dens ejendomme.

Danaus stillede nu krav på kongetitlen i Argos. Byens råd hørte på argumenter fra Danaus og fra deres konge, men besluttede at vente til næste dag med at træffe en afgørelse. Ved skumringen angreb en ulv kvægflokken uden for bymuren, og dræbte flokkens tyr. Dette tolkede Byrådet således, at deres konge var flokkens tyr, medens Danaus var den angribende ulv. Da ulven vandt over tyren, valgte de derfor Danaus til konge.

Danaus var overbevist om, at det var Apollon, der havde sendt ulven, og han grundlagde et tempel for ulveguden Apollon Lykius, hvor han opstillede en statue af Apollon med en tyr på sine skuldre. Det endte dog med, at Danaus blev dræbt af sin svigersøn prins Lynceus som hævn for, at han havde fået dræbt Lynceus brødre. Lynceus blev nu konge af Argos, og som tak for Afrodites indgriben opstillede Hypermnestre en statue af Afrodite i Apollontemplet.¹¹

Lynceus og Hypermnestre blev forældre til kong Abas af Argos¹⁰¹. Hans navn betyder den,

der ikke viger, og kong Abas var en frygtet og succesfuld hærfører. Efter legenden var bare synet af hans skjold nok til at få fjenden til at flygte.¹²

Kong Abas var gift med dronning Okaleia, med hvem han fik tvillingerne kong Proteus af Tiryns og kong Acrisius af Argos¹⁰⁰. Tvillingerne sloges allerede i moderens mave, og de fortsatte med at skændes selv ved deres mors begravelse. Da deres far døde, endte det derfor med, at de delte riget mellem sig, så Proteus blev konge af Tiryns, medens Acrisius blev konge af Argos. Kong Acrisius blev gift med Eurydike, og de fik ingen mandlige arvinger. Acrisius gik så til Oraklet i Delfi for at høre, om dette ville ændre sig. Her fik han det lidet opmuntrende svar, at han ikke ville få sønner, og ville blive dræbt af sin datters søn.¹³

PRINSESSE DANAË BEFRUGTES

Sammen med dronning Eurydike fik han den underskønne datter *prinsesse Danae af Argos*⁹⁹. Nu ville kong Acrisius ikke risikere at blive dræbt af Danaes søn, så han lukkede sin datter inde i en hule, der blev lukket med en kobberdør. Zeus fik imidlertid nys om den smukke datter, og endnu en gang kunne han ikke holde fingrene fra fadet. Denne gang lykkedes det ham at befrugte hende gennem en gylden regn, der trængte ind gennem lyshullet i taget.¹⁴

Sammen med Zeus fik Danae så sønnen *hero Perseus af Argos*⁹⁸. Da Acrisius opdagede, at hans datter havde født, blev han bange for oraklets spådom. Han turde dog ikke slå barnet ihjel af frygt for hævn fra de græske guder. I stedet satte han sin datter og hendes søn ud på havet i en kiste. Her tog Zeus hånd om sin elskerinde og søn, og fik sin bror Poseidon til at sørge for, at havet var roligt. Mor og søn strandede derfor i god behold på Serifos.

Fiskeren Dicty fandt dem på stranden, og tog dem med hjem. Hos Dicty blev Perseus opfostret til at blive en tapper hero. Dictys bror kong Polydectes blev forelsket i Perseus mor, den smukke Danae, og friede til hende. Dette modsatte Perseus sig, og for at skille sig af med Perseus lovede Polydectes, at han ville undlade at gifte sig med Danae, hvis Perseus kunne skaffe ham gorgonen Medusas hoved.

Gorgonerne var kvinder, der engang havde været smukke, og i hovmod havde sammenlignet sig med Zeus datter Athene. Som straf var de så blevet forvandlet til uhyggelige skabninger, med hår af levende slanger og søgræs, vildsvinetænder og en dinglede tunge samt røde stikkende øjne, der forstenede den, der kiggede på dem.

PERSEUS MED MEDUSAS HOVED¹⁵

Dette var baggrunden for, at Perseus opsøgte Medusa, medens hun sov. Han havde lånt Hades usynlighedshat, så hendes vågne søskende ikke kunne se ham. Og han brugte et broncespejl til at se på den sovende Medusa, medens han skar hendes hoved af. Han havde også lånt Hermes bevingede syvmilestøvler, som han flygtede i.

På vejen hjem til Serifos reddede Perseus prinsesse Andromeda fra søuhyret Cetus. Baggrunden var, at Etiopiens dronning Cassiopeia havde hævdet, at hendes datter Andromeda var smukkere end havnymferne. Havnymferne var ekstremt smukke, og de boede i en sølvhule på bunden af det ægæiske hav sammen med deres far havguden Nereus. At hævde, at nogen var smukkere end dem, var at overskride skellet mellem guder og mennesker. Da havnymferne var Poseidons hjælpere, bad han derfor havuhyret Cetus om at tilintetgøre Etiopien.

PERSEUS FRELSE ANDROMEDA¹⁶

Cassiopeia henvendte sig herefter til Oraklet, og fik det råd, at hun skulle ofre sin datter Andromeda til Cetus ved at lænke hende afklædt til en klippe, hvis hun ville redde Etiopien. Det gjorde hun, og det var Andromeda, Perseus hørte skrig i rædsel, da han passerede. Han kom lige tidsnok til at redde hende fra havuhyret, og det gjorde han ved at holde Medusas hoved op, så dyret

forstenede. Herefter bragte han Andromeda med hjem som sin brud.

Da Perseus kom hjem, opdagede han, at Polydectes havde benyttet lejligheden til at ligge med Perseus forsvarsløse mor. Han lagde så Medusas hoved i en sæk for enden af sengen, og sagde, som sandt var, at Medusas hoved var i sækken. Dette troede Polydectes imidlertid var pral, så han åbnede sækken, og så Medusas hoved. Herefter forstenede han.

Oraklets forudsigelse kom som så ofte før til at gå i opfyldelse. Ved Heraiontempets lege kom Perseus nemlig til at kaste sin diskos så uheldigt, at den ramte hans morfar kong Acrisius, og slog ham ihjel. Perseus efterfulgte ham så som konge af Argos, og byggede Mykene, der var nemmere at forsvare end Argos. Siden byttede han borg med sin morbror, så denne blev konge af Argos, medens Perseus blev konge af Tiryns.¹⁷

GRAVMASKE FRA MYKENE

Perseus og Andromeda blev forældre til kong *Electryon af Mykene*⁹⁷ og kong Alcaeus af Tiryns. Electryon blev gift med Alcaeus datter dronning Anaxo af Tiryns, med hvem han fik en datter og ni sønner. Endnu en af Perseus efterkommere var piratkongen Ptelaos af Taphian. Han var blevet snydt for sin arv efter sin far, og sendte sine seks sønner til Argivien for at opkræve deres arveandel af

kongedømmet. Dette nægtede Electryon at give dem, så sønnerne plyndrede landet, og drog afsted med kvæget som erstatning. Dette var for meget for Electryons sønner, der opsøgte dem, og det kom til en kamp, hvor alle dræbt bortset fra en søn fra hver familie.¹⁸

Alcaeus søn heroen Amphitryon købte så kong Electryons kvæg tilbage, og som tak blev han gift med Electryons datter *prinsesse Alcmene af Theben*⁹⁶. Hun nægtede dog at fuldbyrde giftemålet, før han havde hævnnet drabet på hendes brødre. Da Amphitryon skulle aflevere kvæget til Electryon, gik det så uheldigt, at en kølle, han kastede efter et ulydigt dyr, ramte Electryon i hovedet, så han blev dræbt.

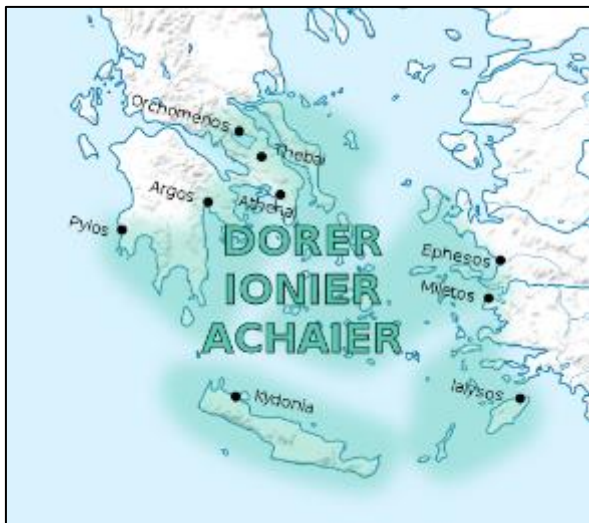
KONGERUSTNING FRA ARGOS¹⁹

Dette medførte, at Alcmene og Amphitryon måtte flygte, og søgte eksil i Theben, medens Electryons bror Sthenelus overtog Mykene. Thebens konge Creon gav Amphitryon tilgivelse for drabet, lovede at hjælpe ham med at hævne drabet på Alcmenes brødre, og adopterede ham, så han blev arving til Theben, hvis han til gengæld ville hjælpe kongen mod den teumessiske ræv.

Den teumessiske ræv var en kæmperæv, der var sendt af Zeus søn Dionysos for at straffe Theben for deres forfærdelige kriminalitet. Rævens skæbne var, at den ikke kunne fanges. Amphitryon fik så hjælp af Zeus magiske hund Lælaps, hvis skæbne var, at den fangede alt, hvad den jagede. Da de to dyr stod over for hinanden og det uløselige dilemma mellem deres skæbner, forvandlede de til sten. Zeus blev fortvivlet over dilemmaet, og da han ikke ønskede det på jorden, slyngede han dem ud i rummet, hvor de den dag i dag kan ses som stjernebillederne Canis Major og Canis Minor.

Herefter drog Amphitryon og Creon afsted mod piratkongen. Ptelaos farfar Poseidon havde sikret, at der blandt Ptelaos hår var et guldhår, der gjorde ham udødelig. Ptelaos datter var imidlertid forelsket i Amphitryon, som hun hjalp ved at plukke faderens guldhår, så Amphitryon kunne dræbe ham.

1000 F.KR.²⁰

Efter at have gennemført dette vendte Amphitryon tilbage til Theben med et rigt bytte. Aftenen inden havde Zeus imidlertid været på besøg hos Alcmene, der var højere, smukkere og klogere end nogen anden født af en dødelig. Forklædt som Amphitryon fortalte han om toget, og svingede med en taphiansk

kop, så hun måtte tro, at han var hendes mand. Herefter lå han med Alcmene, hvad der medførte, at hun blev gravid. Ved Amphitryons hjemkomst dagen efter lå han også med Alcmene, og hun blev gravid med to mænd med et døgn mellemrum.

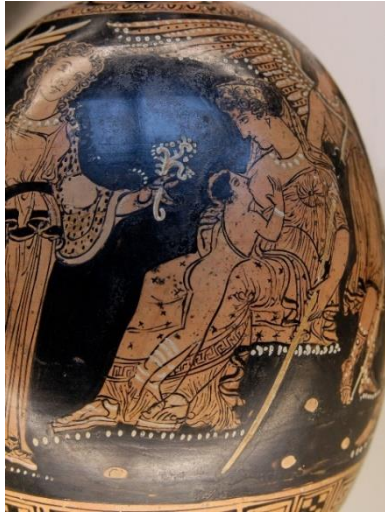
Zeus skrydede nu over, at Alcmene skulle føde hans søn, der skulle blive konge af Mykene. Dette ville Hera forhindre, så hun fik Ilithyia, der var gudinde for fødsel, til at forsinke Alcmenes barsel ved at få hende til at folde hænderne og krydse benene, medens Hera selv fik fremskyndet fødslen af Electryons brors søn Eurysteus, så han blev født først, og dermed fik arveretten til Mykene i stedet for Alcmenes søn.

TIRYNS

Amphitryon var blevet mistænkelig ved sin hjemkomst, da Alcmene fortalte ham om den dejlige nat, de havde haft sammen dagen før. Da Alcmene fødte to drenge med en dags

mellemrum, blev de derfor enige om, at den førstefødte var Zeus søn. Ham satte de så ud på en mark udenfor Theben.

HERA AMMER HERAKLES²¹

Her fandt Athena og Hera ham, og Athena fik Hera til at amme ham, da hun fik medlidenhed med barnet. Siden blev barnet afleveret til Alcmene med påbud om at opdrage ham. Barnet fik navnet Herakles.²²

Herakleidaerne

Fortællingerne om Herakles og hans efterkommere herakleidaerne hviler også på de græske myter om konger og heroer, og også her griber gudernes jævnligt ind i menneskenes liv.

Sammen med Zeus fik Alcmene altså sønnen *hero Herakles fra Theben*⁹⁵. Hans navn betyder ”Heras fryd”, og det fik han for at formilde Hera oven på Zeus utroskab. Det hjalp dog ikke. Allerede da Herakles lå i sin vugge, greb Hera ind, og placerede to store slanger i vuggen. Dem kvalte han med sine bare hænder, og forældrene var nu helt sikre på, at det måtte være ham, der var Zeus søn.

Herakles blev undervist i musik af Apollos søn Linus, og det var ikke så heldigt. Linus blev nemlig dræbt af Herakles, da han irretesatte

Herakles for at spille falskt. Som straf blev Herakles sendt ud at passe kvæg. Her blev han opsøgt af to nymfer, der gav ham valget mellem et roligt og behageligt liv eller et farligt og spændende. Han valgte det sidste.

AMPHITRYON OG HERAKLES²³

Herakles hjalp kong Creon af Theben mod minyerne, og som tak blev han gift med kongens datter Megara. Dette endte dog ulykkeligt, da Hera endnu en gang greb ind, og gjorde Herakles gal, så han dræbte både hustru og børn. Herakles blev siden normal igen, og drog til Delfi for at søge råd om tilgivelse. Her fortalte Oraklet ham, at han som straf skulle tjene sin mors fætter Eurysteus, der havde overtaget Mykene efter Sthenelus.

HERAKLES DRÆBER LØVEN

Da Herakles kom til Mykene, befalede kong Eurysteus ham at løse 10 ekstremt vanskelige opgaver. Det startede med drabet på uhyret Hydra med ni hoveder, hvor der voksede to nye hoveder frem, hver gang han kappede et hoved af. Det løste Herakles ved at brænde såret, når han havde hugget et hoved af, så der ikke voksede et nyt ud. Dernæst kom drabet på en løve, hvis skind hverken pil eller spyd kunne trænge igennem. Løven dræbte han ved at bedøve den, og kvæle den med de bare næver. Herefter brugte han skindet som brynje for sig selv.

Sådan fortsatte det med den hurtige hind, han fangede i et net, vildsvinet, han fangede i en lænke, de menneskeædende fugle, han skræmte op med bækkener, og skød med pile, drabet på tyren på Kreta, han overmandede, og fangede levende, vildhestene, som var vant til at blive fodret af Diomedes med menneskekød, og først faldt til ro, da Herakles dræbte Diomedes, og fodrede hestene med hans kød, drabet af uhyret Geryon med tre hoveder og hans hund Orthus med to hoveder, tyveriet af amazonernes dronnings bælte og rengøringen af Augeans stalde, som han muggede ud ved at lede floden Alfeios igennem dem.

Da Herakles var færdig med de 10 opgaver, mente Eurysteus, at han havde snydt med to, så Herakles fik to yderligere opgaver. Han skulle skaffe hesperidernes æbler, hvor han lovede deres far Atlas at holde himmelhvælvingen fremover, hvis Atlas hentede æblerne. Da Atlas kom tilbage med æblerne, bad Herakles ham lige holde himmelhvælvingen, medens han strakte sine skuldre, hvorefter han lod Atlas stå tilbage med himmelhvælvingen, medens han selv gik med æblerne. Endelig skulle Herakles til Hades i underverdenen, hvor kæmpehunden Kerberos med tre hoveder bevogtede udgangen. Den greb han med et

kvælerslag, og viste kong Eurysteus, der blev så bange, at han gemte sig i en forrådsbeholder.

HERAKLES²⁴

Siden blev Herakles medlem af Argonauterne, med hvem han befriede heltinder, erobrede Troja, ledte efter det gyldne skind, og hjalp Olympens guder.

Herakles var forelsket i prinsesse Iole af Oechalia, men hendes far kong Eurysteus var bange for, at det skulle gå hans datter, som det gik Herakles første hustru Magara, så han ville ikke sige god for giftemålet. Herakles tog så til Calydon, og blev i stedet gift med prinsesse Deianira af Calydon, med hvem han fik sønnen Hyllus. Herakles var imidlertid stadig forelsket i Iole, så han indtog hendes by Oechalia, og hærtog hende. Dette førte til, at Deianira blev grebet af jalousi, og gav ham en elskovsdrik, der skulle give ham lyst til hende. Det endte imidlertid galt, da elskovsdrikken i stedet kom til at slå ham ihjel. Herefter tog Deianira sit eget liv.

Efter Herakles død søgte kong Eurysteus at udslette Herakles børn for at få hævn og sikre sig mod krav på sit kongerige. Børnene søgte så sikkerhed i Athen, hvorefter Eurysteus angreb byen. Han led imidlertid nederlag, og både han selv og hans sønner blev dræbt. Hyllus bragte så Eurysteus hoved hjem til sin farmor Alcmene, som hævnedede sig ved at stikke øjnene ud med en strikkepind.²⁵

Herakles og Deianira blev altså forældre til kong Hyllus af Trakien⁹⁴. Som tak for Herakles hjælp i krigen mod lapidaerne blev Hyllus adopteret af kong Aegimius af Trakien, der indsatte ham som sin tronfølger.

Da Eurysteus og hans sønner blev dræbt, havde Eurysteus bror efterfulgt ham som konge af Mykene og Tiryns. Hyllus mente imidlertid, at han havde et arvemæssigt krav på kongedømmet, og invaderede landet sammen med sine brødre. De opgav dog efter et år, og Hyllus opsøgte Oraklet i Delfi for at få råd om, hvordan han kunne genvinde sin oldefars kongerige. Han fik det råd, at han skulle vente på ”den tredje frugt og angribe Peloponnes gennem en snæver passage til havet”. Hyllus tolkede det således, at han skulle vente til de høstede tredje gang, og angreb så gennem Korinthstrædet. Dette slog imidlertid fejl, og han blev dræbt.²⁶

HERAKLES OG IOLE²⁷

Inden Herakles døde, havde han bedt sin søn om at ægte sin meget yngre elskerinde Iole, og sammen med hende fik Hyllus sønnen *hero Cleodaeus af Trakien*⁹³. Han tolkede Oraklet således, at det var tredje gang, der var lykkens gang, og angreb igen Peloponnes, men heller ikke han havde heldet med sig. Cleodaeus blev dyrket som hero på en helligdom (heroon) i Sparta.²⁸

Cleodaeus fik sønnen *prins Aristomachus af Trakien*⁹², der forstod Oraklets svar som det tredje forsøg efter besøget hos Oraklet. Han anførte derfor endnu et forsøg på at indtage Mykene, men dette slog også fejl, og Aristomachus blev dræbt under forsøget.²⁹

Aristomachus havde tre sønner, Aristodemos, Cresphontes og kong *Temenos af Argos*⁹¹. De klagede til Oraklet over det dårlige råd, deres forfædre havde fået, og fik som svar, at den tredje frugt var tredje generation, der forsøgte sig, og den snævre passage var Patrasstrædet og ikke Korinthstrædet. Brødrene byggede nu en flåde, men kom ud for uvejrs, så flåden blev skadet, og Aristodemos blev dræbt.

Temenos henvendte sig så igen til Oraklet, og fik til svar, at de skulle følge en med tre øjne. På vejen tilbage stødte han på en mand, der manglede et øje, og red på et æsel. Manden blev så tilbudt at følge med, skibene blev repareret, og de angreb Mykene gennem Patrasstrædet. Denne gang var lykkens gang. De besejrede Mykene, og delte efterfølgende Peloponnes mellem sig, så Temenos blev konge af Argos og Mykene, Cresphontes blev konge af Messene, og Aristodemos sønner blev konger af Sparta.

Kong Temenos renoverede og forstærkede Argos og Mykene, og vandt Heraiontemplets Lege i tiden kort før den første græske

olympiade på Olympen i 776 f.Kr. Hans tripodepokal blev siden fundet i hans efterkommer kong Philip den Enøjedes grav med indskriften: ”*Jeg er Hera af Argos trofæ fra legene i Argos til Heras hyldest*”.

MYKENE³⁰

Kong Temenos udpegede sin svigersøn Deiphontes til at efterfølge sig som konge af Argos. Da hans sønner herved følte sig forbigået, dræbte de faderen, og afsatte kong Deiphontes. I stedet indsatte de Ceisus, der var den ældste af sønnerne, som konge af Argos. En anden af sønnerne var Caranus, der siden blev grundlægger af Det Aegaediske Kongedømme.³¹

Aegaerne

Med Aegaerne bevæger vi os stille og roligt fra myterne og ind på mere og mere sikker historisk grund. Efterhånden finder vi således mønter og tekster fra de pågældende, og de omtales hos Herodot.

Kong Temenos søn kong Caranus af Makedonien⁹⁰ havde ambitioner om sit eget kongerige, og gik derfor til Oraklet i Delfi, og spurgte til råd om, hvordan det kunne lade sig gøre. Dette råd lød: ”*Du skal finde et rige, hvor der er masser af vildt og husdyr*”.

Caranus drog så afsted mod nord sammen med sin husstand og en række eventyrlystne unge

for at søge lykken i det fjerne. På vejen fik de tilslutning af andre, der heller ikke kunne udleve deres ambitioner, hvor de var. De kom nu ind i en grøn og frugtbar dal med masser af geder, og da det blev storm og tåge, brød gederne op.

Caranus og hans mænd fulgte gederne, der førte dem til en by, som de kunne trænge ubemærket ind i, da det var uvejr og mørkt. De gennemførte herefter en fredelig overtagelse af byen, som de gav den navnet Aegae, ligesom de benævnte indbyggerne Aegaeds. Her begyndte de så at opbygge deres rige, og udbygge deres hær, ligesom de hædrede gederne på deres mønter.

Da hæren var blevet stærk nok, slog de den thrakiske konge Cisseus, hvorefter Caranus opkastede sig som konge af Makedonien med Aegae som hovedstad. Han regerede i 28 år, og blev stamfar til det aegaediske dynasti³²

Kong Caranus blev gift med dronning Lanice, med hvem han fik sønnen kong Coenus af Makedonien⁸⁹. Da han skulle døbes, ønskede hans far, at han skulle opkaldes efter sin farfar, medens moderen ønskede, at han skulle opkaldes efter sin morfar. Han fik så navnet Coenus, der betyder fælles. Kong Coenus efterfulgte sin far som konge af Makedonien og regerede i 12 år, inden han døde 750 f.Kr.³³

Kong Coenus blev gift med dronning Cleonice I, med hvem han fik sønnen kong Tyrimmas af Makedonien⁸⁸. Han efterfulgte sin far som konge i 750 f.Kr. og regerede i 28 år.³⁴

Kong Tyrimmas blev gift med dronning Cleonice II af Makedonien, med hvem han fik sønnen kong Perdiccas I af Makedonien⁸⁷. Han efterfulgte sin far som konge i 723 f.Kr.

PERDICCAS I MØNT³⁵

I 678 f.Kr. overtog hans søn tronen, og det gik ikke helt fredeligt for sig. Perdiccas blev jaget ud af landet sammen med to af sine brødre, og flygtede over grænsefloden til Illyrien. Da forfølgerne nåede frem til grænsefloden, var floden kommet sådan i oprør, at de måtte opgive forfølgelsen. Herefter slog brødrene sig ned i Lebaea, hvor Perdiccas døde 652 f.Kr.³⁶

Perdiccas var gift med dronning Cleopatra af Makedonien, med hvem han fik sønnen *kong Argaeus af Makedonien*⁸⁶. Da Perdiccas blev jaget ud af landet i 678 f.Kr., overtog Argaeus tronen. Han grundlagde kulten for Dionysos kvindelige oppassere Mænaderne, der var blomsterbesmykkede kvinder udklædt som mænd med tryllestave og vinranker.

MÆNADE

Med kvinder udklædt på denne måde narrede han den illyriske konge Galaurus hær, og blev den første makedonske konge, som vandt over de illyriske stammer. Efter sejren grundlagde

han et tempel for Pseudanor, der betyder falske mænd. Argaeus døde i 621 f.Kr.³⁷

Kong Argaeus var gift med dronning Prothoe, med hvem han fik sønnen *kong Philipp I af Makedonien*⁸⁵. Han efterfulgte sin far som konge af Makedonien i 621 f.Kr., og omtales som eftertænksom, klog og modig. Han modstod en række invasionsforsøg fra illyrierne, men endte med at blive dræbt i et slag mod dem i 588 f.Kr.³⁸

Kong Philipps død var en katastrofe for Makedonien. Han og hans dronning Nikoines ældste søn *kong Aeropus I af Makedonien*⁸⁴ var stadig et barn, da hans far blev dræbt, og han blev konge. Dette benyttede illyrierne sig af, og angreb Makedonien med en stor hær. Følgen var, at illyrierne vandt en række sejre, og den makedonske hær mente, at det var fordi, de ikke havde kongen med i felten. Løsningen blev, at de bar drengkongen med i felten på et skjold, men det var først, da de indså, at kongen snart ville falde i fjendens hænder, at de præsterede et sidste kraftopbud og fik de trængt illyrierne ud af landet.

Kong Aeropus regerede til 540 f.Kr.³⁹, og blev efterfulgt af sin søn *kong Alcetas af Makedonien*⁸³. Han var en rolig og stabil regent, som søgte at styre kongeriget med fredelige midler. Han indlod sig således ikke i krige eller i udvidelsen af Makedoniens territorium. Kong Alcetas regerede i 29 år.⁴⁰

AMYNTAS I MØNT⁴¹

I 540 f.Kr. fik kong Alcetas sønnen *kong Amyntas I af Makedonien*⁸², der efterfulgte sin far som konge i 511 f.Kr. Det var på den tid, at den persiske kejser Darius I erobrede Lilleasien. Stillet over for en persisk hær på 80.000 mand rettede Amyntas ind, og blev vasalkonge under Persien. Selvom Amyntas blev vasal under perserne, sørgede han for at vedligeholde gode relationer til Athen, og tilbød dem et makedonsk område ved den makedonske Golf, som grækerne havde ønsket sig. Kong Amyntas døde 497 f.Kr.⁴²

ALEXANDER I MØNT⁴³

Kong Amyntas I var gift med dronning Eurydike, med hvem han fik sønnen *kong Alexander I Philhellen af Makedonien*⁸¹ i 515 f.Kr. Med Alexander Philhellen får vi samtidige græske beretninger fra bl.a. Herodot og Aischylos. Under den ioniske opstand kort før Alexanders fars død sendte kejser Darius en gesandt til det makedonske hof, som Alexander lod dræbe, da han opførte sig respektløst under en festbanket. Alexander fik dog kolde fødder, og sendte siden perserne en hyldesttribut sammen med sin søster. Ikke længe efter blev han valgt til persisk vasalkonge af Makedonien i 495 f.Kr.

Alexander ønskede at deltage i de olympiske lege, men fik først afslag med den begrundelse, at han ikke var græker. Han kunne imidlertid bevise, at han nedstammede fra kongerne af Argos, og fik så lov at deltage. Han vandt konkurrencen i løb, og i de kongelige grave

blev fundet hans sejrstrofæ, en tripode med indskrift om sejren. Alexander sponsorerede poeten Pindar, og der er bevaret fragmenter af Pindars hyldestdigt til Alexander:

*”Alexander Amyntas
Navnebror til den velsignede trojaner, søn af
den modige Amyntas!
Det gode skal hyldes med de retfærdigste
sange.
For dette er den eneste hyldest, som gør
æresbevisninger udødelige;
medens hver ædel gerning døde, hvis den blev
undertrykt af tavshed.”*

Som vasalkonge stillede kong Alexander med en makedonsk bataljon under de persiske krige i 484 f.Kr., men han formåede samtidig at hjælpe grækerne i al hemmelighed ved at informere dem om persernes troppebevægelser og antal krigere.

ALEXANDER INFORMERER ATHEN

Efter perserne blev slået af grækerne i søslaget ved Salamis i 480 f.Kr. optrådte Alexander som persisk kommissær under de efterfølgende fredsforhandlinger, men samtidig underrettede han grækerne om persernes planer for slaget ved Plataea året efter.

Her tabte perserne endnu en gang, og under deres tilbagetog lykkedes det Alexander at

fange 43.000 flygtende persere ved floden Strymon. Belønningen kom efterfølgende, hvor Makedonien igen blev en selvstændig stat. Disse begivenheder gav Alexander tilnavnet Philhellen, der betyder grækerelskeren. Alexander I var konge frem til sin død i 454 f.Kr. Han var gift med dronning Antigone, der ligger begravet i kongegravene i Aegae.⁴⁴

Kong Alexander Philhellen og dronning Antigone fik sønnerne Alcetas II, Perdiccas II, og *Philip af Øvre Makedonien*⁸⁰. Perdiccas II's søn dræbte Alcetas II og hans søn, så hans egen far kunne blive konge, medens den yngre bror prins Philip blev markgreve af Øvre Makedonien, der var området mellem floderne Axios og Strymon. Philips bror Kong Perdiccas II søgte siden at fratage ham området, men havde ikke held med det, da Philip fik støtte fra Athen.

AMYNTAS II MØNT⁴⁵

Prins Philip fik sønnen *kong Amyntas II den Lille af Øvre Makedonien*⁷⁹, der efterfulgte sin far som markgreve i Øvre Makedonien. Kong Perdiccas II prøvede også at fratage ham området, medens Amyntas til gengæld søgte at overtage tronen med støtte fra kongen af Odrysian. Ingen af delene lykkedes. I 393 f.Kr. døde Perdiccas II's søn, der havde efterfulgt sin far som konge, og Amyntas II blev konge af Makedonien. Glæden blev dog kort, da han blev myrdet kort efter af en makedonsk adelsmand.⁴⁶

AMYNTAS III MØNT

Kong Amyntas II fik sønnen *prins Arrhidaeus III af Øvre Makedonien*⁷⁸. Han blev født 450 f.Kr., og han var lovende, stærk og meget interesseret i sport i sin barndom, men kom galt af sted, og endte med et svageligt helbred. Arrhidaeus efterfulgte sin far som prins af Øvre Makedonien.⁴⁷

Prins Arrhidaeus var gift med Cleopatra II, med hvem han fik sønnen *kong Amyntas III af Makedonien*⁷⁷. Han kom på tronen i 393 f.Kr., men samme år angreb illyrierne Makedonien, og satte kong Amyntas fra magten. Året efter genvandt han dog tronen, og for at sikre sig fremover indgik han en alliance med Den Chalcidianske Liga med bystaten Olynthos i spidsen. Teksten fra traktaten lyder:

”Traktat mellem Amyntas, søn af Erridaaios og Chalcidianerne.

De skal være allierede med hinanden mod alle mænd i 50 år.

Hvis nogen angriber Amyntas land eller Chalcidianernes, skal Chalcidianerne hjælpe Amyntas og Amyntas Chalcidianerne.”

Til gengæld for forsvarsalliancen skulle chalcidianerne have lov til at importere træ fra Makedonien til at opbygge deres flåde. For kong Amyntas faldt aftalen uheldigt ud. Olynthos fik træ, og opbyggede en stærk flåde. Herefter brød de aftalen, og støttede illyrierne i et nyt angreb på Makedonien i 383 f.Kr. Kong

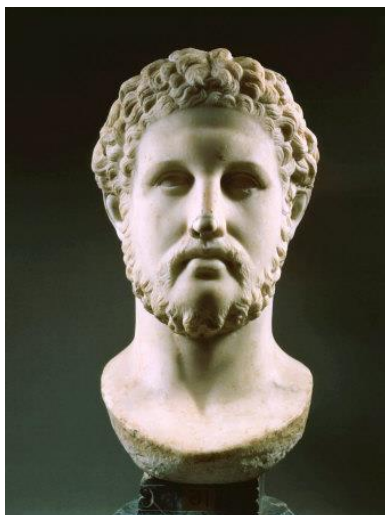

Amyntas allierede sig så i stedet med Thessaloniki og Sparta, slog Olynthos, og smed illyrierne ud. Filosofen Aristoteles far Amphithes var livlæge for kong Amyntas III, der døde 370 f.Kr.

EURYDICES GRAV OG TRONSTOL

Kong Amyntas III var gift med dronning Eurydike, og hun deltog vist i illyriernes mislykkede komplot mod kong Amyntas. Eurydike overlevede sin mand, og døde fem år efter. Hun blev begravet i dronningegravene i Aegae, og i hendes grav blev fundet hendes tronstol med et maleri af Hades, der bortførte Persephone.⁴⁸

PHILIP II

Sammen med kong Amyntas III fik dronning Eurydike sønnen *kong Philip II den Enøjede af Makedonien*⁷⁶ omkring 382 f.Kr. Gennem tre år blev han uddannet af filosofen Aristoteles, der havde studeret hos Platon. Aristoteles blev siden blev hans livlæge. For at sikre freden opholdt han sig som gidsel i Theben i sin ungdom, hvor han fik sin diplomatiske og militære uddannelse. Da han vendte hjem fra Theben, og hans to ældre brødre døde, efterfulgte han dem som konge af Makedonien i 359 f.Kr.

Philips militære uddannelse bar frugt. Til kavaleriet fremavlede han stærkere stridsheste, og til infanteriet opfandt han falanksen med de ekstraordinære lange spyd, som han slog han Athens 3.000 mands store elitekorps Hoplitterne med samme år, som han kom på tronen. Allerede året efter slog han illyrierne i et frygteligt slag, hvor de måtte efterlade 7.000 døde. I 356 f.Kr. vandt Philip væddeløbskonkurrencen i de olympiske lege, og opkaldte sin hustru Olympia efter begivenheden, ligesom han byggede rundtemplet Philipeion på Olympia til minde om en af sine sejre sammen med Alexander. Han blev valgt til ordfører ved de pythiske lege i Delfi.

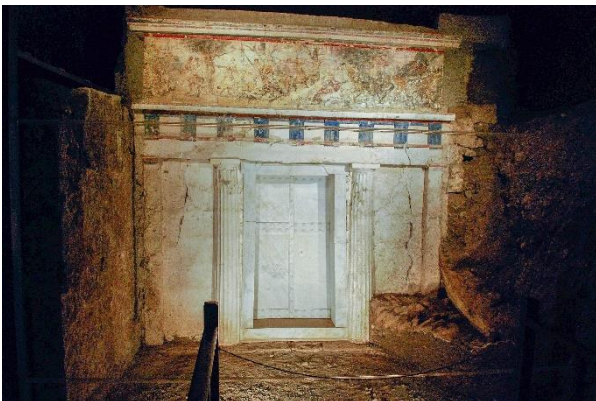
I 354 f.Kr. besejrede Philip bystaten Methone, som ellers havde fået sendt to flåder til undsætning af Athen. Ved dette slag mistede han det ene øje, og fik sit tilnavn. Året efter indtog han Thessaloniki, som måtte efterlade sig 10.000 dræbte. De følgende år brugte han på at konsolidere sit rige. I 348 f.Kr. indtog og ødelagde Philip chalcidianernes hovedstad Olynthos som hævn for, at de havde brudt deres aftale med hans far 35 år tidligere. I 337 f.Kr. skabte han Korinth Forbundet med sig selv som leder, hvor medlemmerne lovede at

holde fred med hinanden og gå samlet mod perserne. Dette blev dog ikke til noget.

PHILIP II MØNT

Året efter blev Philip den Enøjede nemlig myrdet i forbindelse med bryllupsfesten mellem hans datter Cleopatra og hans dronning Olympias bror kong Alexandros af Epeiros. Bryllupsfesten blev holdt i Aegae teater, der lå i tilknytning til paladset, og Philip blev dræbt af en af sine syv livvagter, da han trådte ind i teatret. Ifølge Aristoteles, der er den eneste samtidige kilde, skyldtes drabet, at livvagten var blevet ydmyget af svigerfamiliens følge. Andre mener, at det var hans hustru Olympia, der ville forhindre andre arvinger til kongetitlen end hendes søn Alexander den Store.

PHILIP II'S GRAV⁴⁹

De makedonske konger blev begravet i store gravhøje, og den største af dem findes i den gamle kongeby Aegae. Baggrunden for dette var, at der havde været gravrøvere i mange af kongegravene gennem århundreder, så efter

Philips begravelse blev en række kongelige gravhøje overdækket med én stor gravhøj, for at undgå gravrøvere. Dette er baggrunden for, at hverken Philips, hans mors eller hans barnebarns grave blev røvet.

KRONE OG GULDKISTE⁵⁰

Begravelserne foregik på den måde, at kongerne og dronningerne blev lagt på en rigt udsmykket begravelsesseng med deres guldkrone på hovedet, hvorefter de blev brændt. Så blev skelettet vasket i vin, og lagt ned i en guldkiste. Denne blev lagt ned i en marmorkiste, og anbragt i gravkammeret sammen med rige gravgaver, der skulle bruges, når de nåede over i efterverdenen.

PHILIP II'S RUSTNING OG SKJOLD⁵¹

Gravudstyret i guld og sølv omfattede bl.a. Philips guldrustning, guldsværd og skjold samt hans forfader Temenos tripodepokal fra sejren i Heraiontemplets olympiske lege flere århundreder tidligere. Pokalen var lagt ned i graven sammen med en guldring med en Herkulesknude for at understrege, at Philip var efterkommer af Herkules. Over indgangen til hans gravkammer var et maleri med en jagtsene med Philip den Enøjede, Alexander den Store og andre medlemmer af den kongelige familie.

Philip var gift syv gange, hvortil kom et antal elskerinder. De første seks giftemål var nok af politiske årsager, men den syvende gang blev han hovedkulds forelsket i en ung pige, Eurydike. Hun var højgravid ved brylluppet, der blev lidt af en skandale. Her bad brudens farbror guderne om en legitim arving, hvorefter Alexander den Store spurgte, om de

ikke mente, at han var legitim. Philip ravede så døddrukken frem mod Alexander med draget sværd, men faldt over en sofa, og blev liggende, hvorefter Alexander udbrød: ”*Se bare! Han ruster sig til at drage fra Europa til Asien, men kan ikke en gang klatre over en sofa uden at tumle om!*”.⁵²

Blandt Philips elskerinder var Arsinoe, der også var oldebarn af kong Amyntas II. Sammen med elskerinden Philina fik Amyntas II sønnen prins Balacrus af Øvre Makedonien, der *der* fik sønnen prins Meleageros af Øvre Makedonien, der blev far til Arsinoe. Pausanias beretter, at Arsinoe var Philip den Enøjedes elskerinde, og at han fik hende gift med den makedonske adelsmand Lagus, da deres elskov endte med, at hun blev gravid. Ud af Arsinoes graviditet kom sønnen Ptolemæus Soter.⁵³

ÆGYPTISKE PHARAOER

Pharao Ptolemæus I Soter af Ægypten⁷⁵, pharao Ptolemæus II Philadelphus af Ægypten⁷⁴, pharao Ptolemæus III Euregetes af Ægypten⁷³, pharao Ptolemæus IV Philopator af Ægypten⁷², pharao Ptolemæus V Epiphanes af Ægypten⁷¹, pharao VI Philometor af Ægypten⁷⁰, dronning Cleopatra III Selene af Ægypten⁶⁹, pharao Ptolemæus IX Lathyros af Ægypten⁶⁸, pharao Ptolemæus XII Auletes af Ægypten⁶⁷, dronning Cleopatra VII Thea af Ægypten⁶⁶, dronning Cleopatra Selene II af Mauretanien⁶⁵, kong Ptolemæus II af Mauretanien⁶⁴.

Ptolemæerne

Oven på Alexander den Stores riges kollaps etablerede Ptolemæus I det ptolemæiske dynasti, der regerede som pharaoer i Ægypten gennem næsten 300 år. Her er vi på sikker historisk grund med mange samtidige nedskrevne historiske kilder.

PTOLEMÆUS I

Pharao Ptolemæus I Soter⁷⁵ voksede op sammen med Alexander den Store, og var hans nære ven. Philip den Enøjede ville give Alexander en græsk opdragelse og kulturel baggrund, hvilket han lagde i hænderne på Aristoteles, der også havde været lærer for ham

selv. Da Philip samtidig ville undgå dronning Olympias indflydelse på sønnen, anbragte han Aristoteles og Alexander sammen med Ptolemæus og nogle få andre udvalgte drenge i en landvilla udenfor Pella. Her fik de indføring i den græske tragediedigtning og naturfilosofi.

Alexander den Store efterfulgte sin far som konge, medens Ptolemæus blev en af Alexanders syv livvagter. I 325 f.Kr. startede Alexander sit store felttog, der førte ham til Afghanistan og Indien, og her var Ptolemæus en af Alexander den Stores førende generaler. I et forsøg på at stabilisere sit voksende rige, gennemførte Alexander ægteskabsfestivalen i Susa i 324 f.Kr., hvor han arrangerede ægteskaber mellem sine generaler og persiske prinsesser. Her blev Ptolemæus gift med prinsesse Artakama.

Da Alexander døde året efter, tog Ptolemæus initiativ til at konsolidere Alexanders rige, der blev delt op mellem de førende generaler som satrupper (guvernører). Her blev Ptolemæus satrap over Ægypten. Ptolemæus førte Alexander den Stores lig med sig til Memphis for at forhindre, at general Perdikkas udnævnte

sig selv til Alexanders efterfølger. Efter traditionen var det nemlig ved begravelsen, at den nye konge blev udråbt. Perdikkas blev i stedet udnævnt til statholder og værge for Alexanders sønner.

Nu gik Perdikkas mod Ægypten, hvor han blev slået af Ptolemæus og to af de andre satraper. I slaget mistede Perdikkas 2.000 mand, hvad der ødelagde hans omdømme hos soldaterne, der dræbte ham i hans telt. Ptolemæus satte straks efter over Nilen med friske forsyninger til resterne af Perdikkas hær, der tilbød ham at efterfølge Alexander den Store. Ptolemæus takkede dog nej, da han hellere ville leve i sikkerhed som satrap af Ægypten end risikere at tabe alt som Alexanders efterfølger.

PTOLEMÆUS I

I de efterfølgende år brugte Ptolemæus sin energi på at opbygge Ægyptens styre og sikre dets grænser. I 312 f.Kr. invaderede Ptolemæus Syrien sammen med Seleucus, der var satrap over Babylon, og i de følgende år gik han mod Lykien, Karien, Korinth, Sikyon og Magara.

Siden blev Alexander den Stores 13-årige søn dræbt, så satrapperne blev frigjort fra den ed, de havde svoret ham.

Følgen var, at Alexanders rige faldt fra hinanden, og satrapperne antog titel af konger. I 306 f.Kr. tog Ptolemæus således titel af pharao over Ægypten, og grundlagde det ptolemæiske kongedømme. Et par år efter sendte han hjælp til Rhodos, der var blevet angrebet, hvad der gav ham tilnavnet Soter (Frelser). Da kong Antigonos af Syrien blev besejret af Seleucus, rykkede Ptolemæus endnu engang ind i Syrien, og de næste mange år var det sydlige Syrien genstand for konflikter mellem Ptolemæus og Seleucus.

Ptolemæus I blev anset for at være liberal og retfærdig. Samtidig var han litterær, og udgav et værk om Alexanders krige. Værket er desværre siden gået til grunde. Han byggede det videnskabelige akademi Museion og det dertil knyttede verdenskendte bibliotek i Alexandria, ligesom han støttede en række videnskabsmænd og kunstnere. Ptolemæus var således protektor for matematikeren Euklid af Alexandria. Da Ptolemæus fandt nogle af hans værker svære at forstå, spurgte han Euklid, om han ikke kunne forenkle dem. Hertil svarede Euklid: *"Min herre, der er ingen kongevej til geometrien"*. Ptolemæus I døde omkring 283 f.Kr.⁵⁴

PTOLEMÆUS I OG BERENICE I MØNT⁵⁵

I 317 f.Kr. var Ptolemæus I blevet skilt fra sin persiske prinsesse og gift med dronning Berenice, med hvem han fik sønnen *pharao Ptolemæus II Philadelphus af Ægypten*⁷⁴. Han blev født 308 f.Kr. i Alexandria, og fik sin uddannelse hos Philitas af Kos.

*PTOLEMÆUS II*⁵⁶

Ptolemæus II startede sin regentperiode som medregent med sin far i 290 f.Kr. og blev kronet til pharao, da hans far døde syv år senere.

PTOLEMÆUS II

I Ptolemæus II's regeringstid var Ægypten involveret i en række krige, og han udbyggede sin flåde med 112 skibe til den stærkeste flåde i det østlige Middelhav. Ptolemæus II rejste den store Mendes Stela over sin søn, der blev dræbt under en galliske invasion i 280-279 f.Kr., og han vandt Den Anden Syriske Krig mod Antiochus II i 252 f.Kr.

PTOLEMÆUS II OFRER

Den litterære og materielle stråleglans ved hoffet i Alexandria nåede sit højdepunkt under Ptolemæus II, og hans hof er ofte blevet sammenlignet med kejser Louis XIV's hof på grund af dets intellektuelle og kunstneriske stude. Han udvidede således biblioteket i Alexandria, og støttede videnskabelig forskning. Det var Ptolemæus II, der fik oversat det gamle testamente til græsk, hvilket blandt andet ses af, at oversættelsen er på ægyptisk græsk og ikke judæisk græsk.

*ARSINOE I MØNT*⁵⁷

Ptolemæus II blev gift med dronning Arsinoe I. Hun døde i 270 f.Kr., og ved hendes begravelse afholdt han en æresprocession med 24 stridsvogne trukket af elefanter efterfulgt af en procession med alskens vilde dyr som løver, leoparder, pantere, kameler, antiloper, bjørne, strudse, giraffer og næsehorn. Hertil kom en mere end to meter høj guldstatue, der blev

trukket af fire elefanter. Ptolemæus II døde i 246 f.Kr.⁵⁸

PTOLEMÆUS III⁵⁹

Sammen med dronning Arsinoe I fik Ptolemæus II sønnen *pharao Ptolemæus III Euregetes af Ægypten*⁷³. Han blev født i 282 f.Kr., og hans tilnavn betyder velgøreren. Ptolemæus III blev pharao i 246 f.Kr., og da hans ældste søster Berenice og hendes søn blev dræbt af dronningen af Seleucidriget, invaderede Ptolemæus III Seleucidriget, og udløste Den Tredje Syriske Krig. Han okkuperede Antiochia, og nåede til Babylon i 243 f.Kr. Samtidig hærgede hans flåde Anatoliens kyster.

CANOPUS STELEN

Til minde om sin søster og hendes søn rejste Ptolemæus III Canopus Stelen i 238 f.Kr. Det er den ældst kendte stele på flere. Når stelen blev udgivet på flere sprog, havde det sin baggrund i, at ptolemæerne talte græsk, ægypterne fra Nildeltaet talte demotisk, og ægypterne fra resten af Ægypten talte ægyptisk. Ptolemæus III døde 222 f.Kr.⁶⁰

BERENICE II

Pharao Ptolemæus III var gift med dronning Berenice II, med hvem han fik sønnen *pharao Ptolemæus IV Philopator af Ægypten*⁷². Han blev født i 238 f.Kr., og hans tilnavn betyder Faderelsker.

PTOLEMÆUS IV MØNT

Under Ptolemæus IV begyndte en nedtur for det ptolemæiske dynasti. Hans far døde 222 f.Kr., og hans mor blev myrdet det efterfølgende år, hvorefter Ptolemæus IV blev pharao og gift med sin søster Arsinoe III. Ptolemæus IV var en svag pharao, og det var hans elskerinde Agathoclea, der styrede landet sammen med sine venner.

Ptolemæus IV havde det bedst, når han var i felten, og i spidsen for sin hær slog han seleuciderne ved Raphia i 217 f.Kr. Dette gav ham suverænitæt over Coele-Syrien, og sikrede Ægyptens nordlige grænse. Bevæbningen af ægypterne til hæertoget havde dog den uheldige eftervirkning, at ægypterne i Øvre Ægypten løsrev sig, og etablere et selvstændigt kongerige, der holdt i 20 år.

*PTOLEMÆUS IV OFRER TIL KRIGSFALKEN
MANTU*

Ptolemæus IV byggede et gigantisk skib på 128 meter, der var det eneste kendte skib med fire rækker årer over hinanden. Det krævede 4.000 roere for at kunne manøvrere. Han var litterært interesseret, byggede et tempel for Homer, og skrev en diletantisk tragedie. Ptolemæus IV var tilhænger af en orgastisk form for religion, der forfulgte jøderne. Han døde 204 f.Kr.

ARSINOË III MØNT⁶¹

Ptolemæus IV var gift med sin søster dronning Arsinoe III Philopator. Straks efter hans død blev hun myrdet af hans elskerindes bror Agathocles, der ville undgå, at Arsinoe III overtog regeringsmagten på vegne af sin mindreårige søn. Da moderen var af vejen, blev den seksårige søn udråbt til pharao Ptolemæus V med Agathocles som værge.⁶²

PTOLEMÆUS V MØNT⁶³

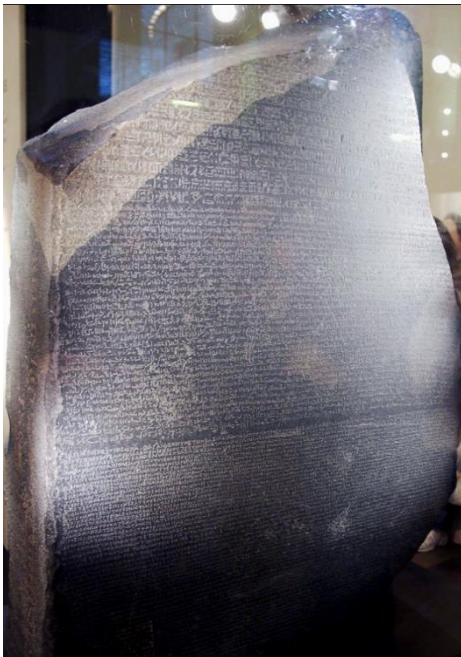
Pharao Ptolemæus IV og Arsinoe III's søn pharao Ptolemæus V Epiphanes af Ægypten⁷¹ var født 210 f.Kr., og hans tilnavn betyder Den Hæderkronede. Efter Agathocles og hans venner havde styret landet, som det passede dem, i et par år, satte general Tlepolemus sig i spidsen for en revolte, hvor han først sikrede sig den otteårige pharao, og derefter fik ham til at kræve, at usurpatoren blev dræbt.

CLEOPATRA I SYRA MØNT

I år 198 f.Kr. erobrede seleucidkongen Antiochus III Syrien og Judæa fra Ægypten, og som led i den efterfølgende fredsaftale blev Ptolemæus V gift med Antiochus 10-årige datter Cleopatra I Syra. Det skete i 193 f.Kr., og hun fik Coele-Syrien i medgift, deraf hendes tilnavn. Cleopatra Syra fik siden tildelt tilnavnet Adelphe (Kongens Søster) for at sikre deres børn den forrang i arvefølgen, når både deres far og mor var børn af pharaoen. I 187 f.Kr. blev Cleopatra Syra udnævnt til vizier, pharaovens øverste rådgiver.

ROSETTASTELEN

Efter fredsslutningen med Seleucidriget vendte Ptolemæus V sig mod oprørerne, der havde løsrevet Øvre Ægypten fra Ægypten. Da de

endelig overgav sig i 183 f.Kr., led de en grusom død som straf for deres oprør. Ptolemæus V rejste Rosettastelen som tak for præsteskabets støtte under oprøret, og på stelen tildeltes Cleopatra Syra al forrang i riget. Denne stele var også på tre sprog, og blev grundlaget for at tyde hieroglyfferne.

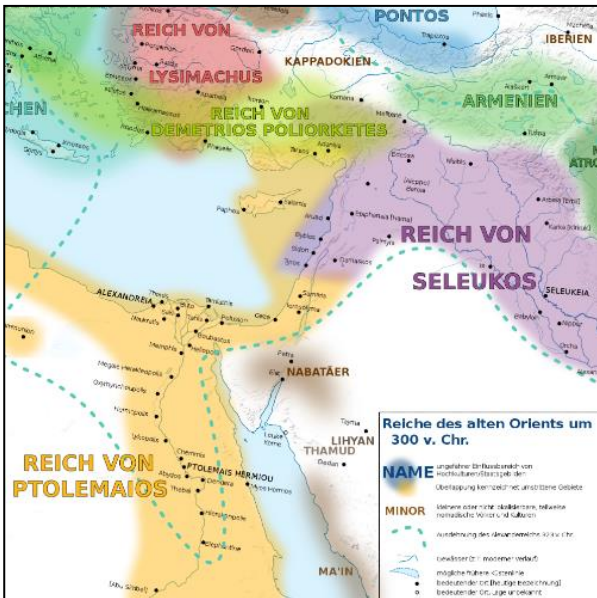
Ptolemæus V var en passioneret sportsmand, der klarede sig godt inden for atletik. Han døde i 181 f.Kr.⁶⁴

PTOLEMÆUS VI'S RING

Pharao Ptolemæus V og dronning Cleopatra I Syra Adelphe fik sønnen *pharao Ptolemæus VI Philometor af Ægypten*⁷⁰. Han blev født omkring 186 f.Kr., og hans tilnavn betyder moderelsker. Da Ptolemæus VI efterfulgte sin far som pharao, var han kun seks år og under formynderskab af sin mor.

I 170 f.Kr. blev Ptolemæus VI myndig, og straks efter fik han provokeret kong Antiochus IV af Seleucidriget nok til, at denne indtog Ægypten, og tog ham til fange. Herefter valgte alexandrinerne hans lillebror Ptolemæus VIII Physcon til regent. Hans tilnavn betyder pølse. I 168 f.Kr. forlod kong Antiochus IV igen Ægypten, og satte Ptolemæus VI på fri fod i forventning om, at de to brødre kom op at toppes og skabte ustabilitet i landet.

200 F.KR.⁶⁵

Nu blev Ptolemæus VI igen regent sammen med sin lillebror og sin søsterhustru dronning Cleopatra II. I 164 f.Kr. blev Ptolemæus VI fortrængt fra tronen af sin lillebror Ptolemæus VIII, men dennes ledelse af landet var upopulær blandt ægypterne, så året efter vendte Ptolemæus VI tilbage.

PTOLEMÆUS VIII⁶⁶

I 156 f.Kr. søgte Ptolemæus VI at få myrdet sin lillebror, men forsøget slog fejl. Ved gode ord og betaling fik Ptolemæus VIII så overbevist det romerske senat om, at romerne skulle hjælpe ham med at vinde Cypern fra broderen. Angrebet på Cypern slog imidlertid fejl, og

Ptolemæus VIII blev forvist til Libyen. Ptolemæus VI døde ovenpå et fald fra sin hest under slaget om Oinoparas i 145 f.Kr.

Kort efter Ptolemæus VI døde, fik hans søsterhustru Cleopatra II udpeget deres søn Ptolemæus VII til pharao. Herefter giftede hun sig med deres bror Ptolemæus VIII, så bror og søster kunne styre landet for hendes søn. Under bryllupsfesten fik hendes nye brormann Ptolemæus VIII imidlertid myrdet hendes søn Ptolemæus VII, hvorefter han selv blev udråbt til pharao i 144 f.Kr.

CLEOPATRA II

Ptolemæus VIII tog nu hævn på de intellektuelle, som havde modarbejdet ham, da han var regent, og været med til at få ham forvist ham til Libyen. *"Han udstødte alle intellektuelle: filologer, filosoffer, geometriprofessorer, musikere, malere, skolelærere, fysikere m.m. med det resultat, at disse bragte uddannelse til Grækenland og barbarerne"*, skrev Meneclæus af Barca.⁶⁷

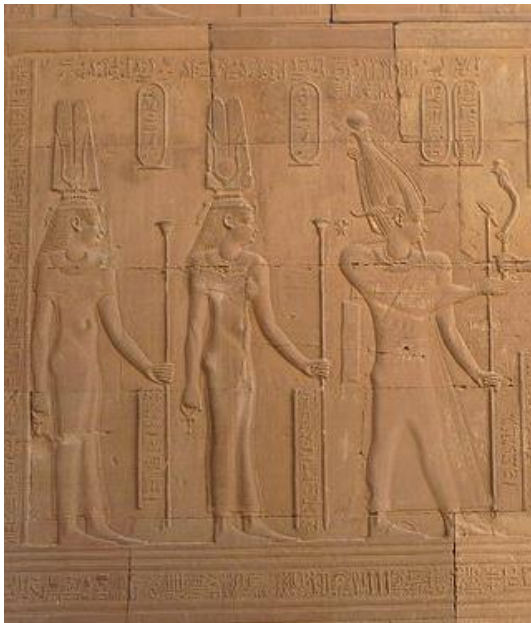
I 161 f.Kr. havde pharao Ptolemæus VI og dronning Cleopatra II også fået datteren dronning Cleopatra III Selene af Ægypten⁶⁹, hvis tilnavn betyder måne. Hun blev forført af sin stedfar Ptolemæus VIII, og de blev gift i

139 f.Kr. samtidig med, at han var gift med brudens mor. Cleopatra III regerede så sammen med sin mor og stedfar indtil 131 f.Kr., hvor borgerne i Alexandria gjorde oprør, og satte ild til paladset. Herefter måtte Ptolemæus VIII og Cleopatra III flygte til Cypern sammen med deres børn.

CLEOPATRA III

Cleopatra II fik nu sin og Ptolemæus VIII's 12-årige søn Ptolemæus Memphitis, indsat som regent i 130 f.Kr., men kort efter lod hans far ham myrde.

CLEOPATRA III, CLEOPATRA II OG PTOLEMÆUS VIII⁶⁸

Herefter regerede Cleopatra II et par år, indtil der igen blev borgerkrig i 127 f.Kr. Nu var det befolkningen uden for Alexandria, der ønskede Ptolemæus VIII tilbage som pharao. Cleopatra II flygtede så til sin anden datter dronning Cleopatra Thea af Seleucidriget, medens Ptolemæus VIII vendte tilbage som pharao sammen med Cleopatra III. I 124 f.Kr. vendte også Cleopatra II hjem igen, og de tre regerede sammen frem til 116 f.Kr., hvor både Ptolemæus VIII og Cleopatra II døde.⁶⁹

PTOLEMÆUS IX⁷⁰

Dronning Cleopatra III og Pharao Ptolemæus VIII fik sønnen pharao *Ptolemæus IX Lathyros af Ægypten*⁶⁸. Han var født 142 f.Kr., og han blev valgt til medregent sammen med sin moder, da faderen døde i 116 f.Kr. Siden beskyldte hans moder ham for at prøve at myrde sig, og havde held med at få ham afsat til fordel for sin ynglings søn Ptolemæus X i 107 f.Kr. Han var så medregent sammen med hende, indtil hun blev træt af ham, og fik ham stødt fra tronen, hvorefter Ptolemæus IX vendte tilbage som regent sammen med sin mor.

Ptolemæus X var imidlertid utilfreds med, at hans mor havde forskudt ham, så han fik hende myrdet i 101 f.Kr. Ptolemæus X overtog så regeringsmagten, men blev dræbt i et slag kort efter, og Ptolemæus IX kunne vende tilbage til tronen for tredje gang.

Ptolemæus IX gjorde en indsats for at forbedre landets finanser, bl.a. omsmeltede han Alexander den Stores guldsarkofag i Alexandria til mønter, og erstattede den med en i glas. Dette blev alexandrinerne dog så gale over, at de dræbte ham i år 81 f.Kr.

Ptolemæus IX blev først gift med sin søster dronning Cleopatra IV i 119 f.Kr., men hende fik hans mor smidt ud til fordel for den yngre søster Cleopatra Tryphaena, som han blev gift med i 115 f.Kr.⁷¹

PTOLEMÆUS XII

Sammen med Cleopatra IV fik Ptolemæus IX sønnen *pharao Ptolemæus XII Auletes af Ægypten*⁶⁷. Han var født 117 f.Kr., og hans tilnavn betyder Fløjtespilleren. Ptolemæus XII voksede op ved kong Mithridates IV af Pontus hof, og han elskede musik og vin. Da hans far døde i 81 f.Kr., blev han hentet hjem som pharao, idet han var den eneste overlevende

mandlige efterkommer af den første ptolemæiske pharao. Egentlig havde hans far aftalt med romerne, at Ægypten skulle indgå i det romerske rige ved sin død, men Rom accepterede, at Ptolemæus XII efterfulgte sin far som pharao, da Senatet ikke ønskede at udvide Romerriget.

Ptolemæus XII blev gift med dronning Cleopatra V Tryphaena i 79 f.Kr. Han var en svag regent, men han prøvede at sikre sin egen og dynastiets overlevelse ved at betale sig til en alliance (foedus) med Rom. Alliancen kostede ham 150 tons sølv, og dette tyngede Ægyptens økonomi. Samtidig accepterede han, at Rom overtog Cypern, og det blev for meget for alexandrinerne. De jagede Ptolemæus XII ud af landet, hvorefter han tog til Rom sammen med sin datter Cleopatra VII i 58 f.Kr. Året efter døde hans hustru. I 55 f.Kr. fik han Rom til at hjælpe sig med at vende tilbage som pharao mod at betale yderligere 300 tons sølv, som han lånte af romerske kreditorer.

Ptolemæus XII vendte så tilbage med 2.000 romerske soldater. Han henrettede sin søster Berenice IV, der havde benyttet hans fravær til selv at blive regent. Da der ikke var penge i statskassen, og da de romerske kreditorer ville have deres tilgodehavender tilbage, begik han den genistreg at udnævne den største romerske kreditor til finansminister.

For at få sine penge tilbage brandbeskattede finansministeren ægypterne så hårdt, at der udbrød oprør, og han måtte flygte til Rom. Herefter forlod også de romerske soldater Ægypten. Ptolemæus XII døde i 51 f.Kr., og han bestemte i sit testamente, at han skulle efterfølges som regent af sin datter Cleopatra VII Thea og som pharao af hendes mindreårige lillebror Ptolemæus XIII.⁷²

CLEOPATRA VII

Ptolemæus XII og dronning Cleopatra V's datter *dronning Cleopatra VII Thea af Ægypten*⁶⁶ er den Cleopatra, vi alle kender. Hun blev født 69 f.Kr., og hun var intelligent og veluddannet med studier inden for filosofi og internationale relationer, ligesom hun var en dygtig politiker med stor karisma og en enorm viljestyrke. Cleopatra var den eneste af de ptolemæiske faraoer, der kunne tale ægyptisk.

Cleopatra regerede først sammen med sin far. Da han døde, efterfulgte hun ham som regent, og blev gift med sin bror Ptolemæus XIII. På det tidspunkt var der stor nød i Ægypten. Dels måtte landet betale store afgifter i form af korn til Rom, og dels blev landet ramt af tørke, så Nilens overrislingen af landbrugsarealerne udeblev.

I de følgende år blev Cleopatra stadig mere populær i Ægypten, og for at slippe af med hende, fik Ptolemæus XIII's vizier Pothinus ham til at sende Cleopatra og hendes søster Arsinoe til Syrien i 48 f.Kr. Cleopatra samlede imidlertid en hær, og vendte tilbage. På det tidspunkt ankom den slagne triumvir Pompejus den Store til Alexandria på flugt fra Julius Cæsar. Pothinus fik dræbt Pompejus, og Ptolemæus XIII overrakte hans hoved i en

krukke til Julius Cæsar, da han siden ankom med fortroppen af forfølgeshæren. Cæsar reagerede med græmmelse, og krævede, at Pompejus fik en romersk begravelse, medens Pothinus blev dræbt.

CLEOPATRA VII

Dette førte til optøjer i Alexandria, og Ptolemæus XIII flygtede. Cæsar flyttede så ind i paladset, og overtog regeringen af landet. Han beordrede Ptolemæus XIII til at vende hjem, og inviterede dronning Cleopatra til paladset. Da embedsmændene ikke ville have Cleopatra ind i paladset, blev hun smuglet ind i et gulvtæppe. Herefter forførte hun Cæsar, og da

hendes bror ankom, og opdagede det, udbrød han: ”*forrædere overfor alexandrinerne*”.

Ptolemæus XIII og hans søster Arsinoe samlede nu en hær, og det kom til kampe i Alexandrias gader mellem dem og Cleopatras støtter, medens Cæsar forskansede sig i havneområdet, indtil hans legioner ankom. Under kampene led Alexandria stor skade, og Biblioteket i Alexandria brændte. Siden ankom Cæsars legioner, og sammen med Cleopatra vandt han slaget ved Nilen i 47 f.Kr., medens Ptolemæus XIII flygtede, og druknede i Nilen under flugten.

Cæsar indsatte herefter Cleopatra på tronen, og da det ikke var tilladt dronninger at regere uden en konge, giftede hun sig med sin lillebror Ptolemæus XIV. Cleopatra og Cæsar tilbragte de næste måneder med at sejle på Nilen, hvad der førte til, at hun fødte deres søn Caesarion.

CLEOPATRA⁷⁴

Året efter flyttede Cleopatra med Cæsar til Rom. Da Cæsar blev myrdet to år efter, vendte Cleopatra tilbage til Ægypten. Samtidig var Ptolemæus XIV død, så hun udnævnte sin 4-årige søn med Cæsar Ptolemæus XV Caesarion til ny pharao, hvorefter hun kunne regere på hans vegne.

Efter Cæsars død udviklede der sig en af historiens store kærlighedshistorier mellem dronning Cleopatra og triumvir Marcus Antonius. Han var født 83 f.Kr., og som ung levede han det søde liv i Rom. Det endte med, at han stod med en stor gæld i en alder af 20 år. For at undgå sine kreditorer flyttede han til Grækenland, hvor han blev uddannet inden for filosofi og retorik.

I 57 f.Kr. blev Marcus Antonius kommandør af en romersk kavaleridivision, og siden tjente han under Julius Cæsar i Gallien, hvor han havde kommandoen over to legioner. Så fulgte en romersk karriere som kvæstor og augur, indtil han i 49 f.Kr. blev valgt til folketribun. Under borgerkrigen mellem Cæsar og Pompejus var Markus Antonius Cæsars øverstbefalende i Italien, og siden var han Cæsars wing commander i slaget ved Pharsalus i 48 f.Kr.

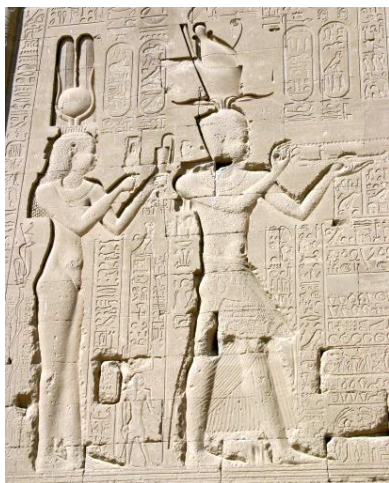
MARCUS ANTONIUS GRAVTALE⁷⁵

Markus Antonius blev konsul sammen med Cæsar i 44 f.Kr., og da Cæsar blev myrdet samme år, var det Marcus Antonius store oratoriske talent, der vendte det romerske folk mod Cæsars mordere. Hos Plutarch hedder det: ”*da Cæsars lig blev bragt ud på Forum, holdt Antonius sin ligtale til pris over den døde, efter Roms gamle skik; og da han mærkede, at hans ord bevægede mængden til medlidenhed, formede han sin veltalenhed således, at han fik*

deres hjerter til at længes mere... Han tog Cæsars blodige kappe i sine hænder, holdt den op for dem alle og viste dem alle de huller og flænger, der var i den. Så blev mængden så rasende, at ingen mere kunne styre dem.”

I en kort periode derefter gav det ham næsten uindskrænket magt i Rom, og det endte med, at magten de næste fem år blev delt mellem Marcus Antonius, Augustus og Lepidus i Det Andet Triumvirat. I 42 f.Kr. slog Marcus Antonius Cæsars to mordere Brutus og Cassius i slaget ved Philippa, og efterfølgende fordelte triumviratet administrationen af det romerske rige mellem sig, hvor Marcus Antonius fik ansvaret for den østlige del. Samtidig søgte han at styrke sit forhold til Augustus ved at ægte dennes storesøster Octavia.

Siden trak det op til et opgør mellem Marcus Antonius og Augustus og for at sikre sig ægypternes støtte, inviterede Marcus Antonius dronning Cleopatra til et møde i Tarsus. Det hører med til historien, at Marcus Antonius allerede var blevet forelsket i den 14-årige Cleopatra, da han tidligere var med Julius Cæsar i Ægypten. Da de mødtes igen, blev Marcus Antonius hovedkulds forelsket, hvad der førte til, at hun fødte dem tvillingerne Alexander Helios og Cleopatra Selene.

CLEOPATRA OG CÆSARION

På baggrund af Cleopatras nedstamning fra seleucidkongerne fik hun i 36 f.Kr. tildelt en række områder mod øst for at styrke Roms magt. Samtidig fødte hun endnu en søn med Markus Antonius, Ptolemæus XVI Philadelphus.

To år senere fejrede Markus Antonius sin sejr over den armenske konge. Det gjorde han ved et triumftog, hvor Cleopatra blev ophævet til kongernes dronning og dronning af Ægypten, Cypern, Siciliens kystregioner, Fønikien, Coele Syrien, Judæa og Arabien, Caesaron blev ophævet til kongernes konge og konge af Ægypten, Alexander Helios blev ophævet til konge af Seleucidriget, Cleopatra Selene blev ophævet til dronning af Kreta og Libyen, og Ptolemæus XVI Philadelphus blev ophævet til konge af Syrien og Lilleasien, ligesom Caesaron blev erklæret for den guddommelige Julius Cæsars søn, så han kunne gøre krav på Rom. Samtidig lod Marcus Antonius sig skille fra Augustus søster Octavia, og giftede sig med Cleopatra.

MARKUS ANTONIUS GAVE TIL CLEOPATRA OG HENDES BØRN

Nu blev det for meget for Augustus og Roms Senat, der erklærede krig mod Ægypten. Denne afsluttede med søslaget ved Actium i 31 f.Kr., hvor ægypternes flåde blev slået af

romernes, medens det lykkedes Marcus Antonius og Cleopatra at flygte til Alexandria. Siden kom romerne til Alexandria, og ægypterne overgav sig, medens Cleopatra lukkede sig inde i sit gravkapel. Da Marcus Antonius hørte om dette, troede han, at hun havde begået selvmord, hvorefter han tog sit eget liv.

I gravkapellet havde Cleopatra ikke taget sit eget liv, men blot forskanset sig. Håndværkerne kendte imidlertid en bagindgang, som de viste de romerske soldater. Disse hentede så Cleopatra tilbage til paladset, hvor hun hørte om Marcus Antonius selvmord. For at undgå at blive hånet i Augustus triumftog i Rom valgte også Cleopatra at begå selvmord, så hun låste sig inde med sine tjenerinder og en kurv med cobraslanger.

Om det, der herefter skete, skrev Plutarch, at *"da de fik dørene op, fandt de Cleopatra helt død, hvilende på et leje af guld iført sin dragt som dronning, og den ene af hendes to kvinder, som hed Iras, død ved hendes fødder; den anden kvinde, som hed Charmaine, halvdød og skælvende, imens hun satte diademmet til rette på Cleopatras hoved. Da en af soldaterne så hende, sagde han vredt til hende: "Er det rigtigt gjort?" "Fuldstændigt rigtigt" svarede hun, "og hvad der sømmer sig for en fyrstinde, der nedstammer fra en slægt med så mange konger af blodet." Hun sagde ikke mere, men faldt død om tæt på sengen.*"⁷⁶

Efterfølgende blev hendes søn med Cæsar stranguleret, medens hendes børn med Marcus Antonius blev ført til Rom som krigsbytte. Hermed sluttede det ptolemæiske kongedømme, og Ægypten blev en romersk provins under kejseren. Af Cleopatras børn var

der kun et, der nåede frem til selv at få børn. Dette var hendes datter Cleopatra Selene.

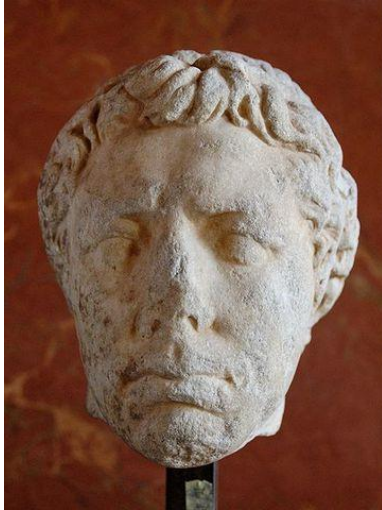
CLEOPATRA SELENE⁷⁷

Cleopatra og Markus Antonius datter *dronning Cleopatra Selene af Mauretanien*⁶⁵ blev født 40 f.Kr., og blev uddannet i Alexandria. Hun var ti år, da Ægypten blev besejret af romerne, og hendes far og mor begik selvmord. Kejser Augustus tog hende og hendes brødre med til Rom, hvor de blev ført som fanger i hans triumftog i guldkæder så tunge, at de ikke selv kunne bære dem. Dette vakte tilskuernes sympati, så de fik slaver til at bære kæderne for sig.

Cleopatra Selene fik herefter deres stedmor Octavia som værge, og blev opdraget i hendes hus i Rom. Siden blev Cleopatra gift med den afrikanske berberprins Juba II, og fik en stor medgift af kejser Augustus.

Juba II blev født år 52 f.Kr., og var kulturelt interesseret. Han skrev flere bøger om historie, natur og geografi, ligesom han udsendte ekspeditioner, der bl.a. opdagede Madeira og De Kanariske Øer. En lægeplante herfra blev opkaldt efter ham, *"Euphorbia Regis-Jubae"*.

JUBA II⁷⁸

Nu reorganiserede romerne Nordafrika, og Juba II og Cleopatra Selene blev udpeget til klientkongepar af Mauretania, det nuværende Vestalgie og Marokko. De udbyggede den gamle hovedstad Volubilis, og opbyggede en ny hovedstad Caesarea Mauretania. Byen blev opbygget med kvadratisk vejnet, og udformet i en rig blanding af ægyptisk, græsk og romersk arkitektur.

VOLUBILIS⁷⁹

Sammen byggede de også teatre, bibliotek, kunstsamlinger og et fyrtårn svarende til det, der stod i Alexandria, og deres nye kongedømme blomstrede med omfattende eksport og handel.

JUBA II MØNT

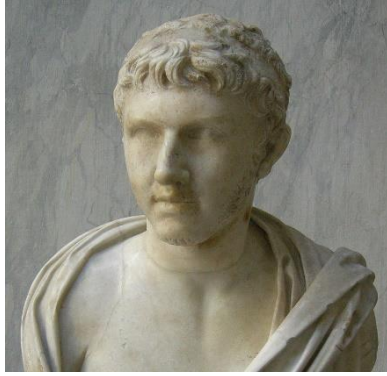
Cleopatra Selene døde i 7 e.Kr., og blev begravet i Det Kongelige Mausolæum, som hun og hendes mand havde ladet bygge i 3 f.Kr. Den græske digter Crinagoras af Mytilene skrev et epigram over hende, der flettede hendes navn Selene sammen med en måneformørkelse, der optrådte, da hun døde:

*”Månen voksede mørk,
stod op ved solnedgang,
dækkede hendes lidelser i mørket,
fordi den så hendes smukke navn, Selene,
død, nedstigende til Hades.
Med sig havde hun sit lys skønhed,
blandet med sit livs mørke ved sin død.”*

JUBA OG CLEOPATRS SELENES MAUSOLÆUM

Kong Juba II døde 23 e.Kr., og han blev også begravet i det kongelige mausolæum i Caesarea. Mausolæet er siden blevet skamferet, da det blev brugt til øvelsesmål for Algiers flåde.⁸⁰

PTOLEMÆUS II⁸¹

I 1 f.Kr. fik dronning Cleopatra Selene II og kong Juba II sønnen kong *Ptolemæus II af Mauretania*⁶⁴. Han efterfulgte sin far som konge af Mauretania i 20 e.Kr.

Kong Ptolemæus fik et kedeligt endeligt. Kejser Caligula ønskede at nedlægge Mauretania som vasalkongedømme og gøre det til en romersk koloni. Han kaldte så kong Ptolemæus til Rom i 40 e.Kr., og inviterede

ham i teatret. Her optrådte Ptolemæus II i en purpurkappe, der var fornemmere end Caligulas, så Ptolemæus blev dømt til døden. Havde han kommet i en mindre fornem kappe, var han sikkert blevet henrettet for at være upassende påklædt.

JULIA URANIA MØNT

Kong Ptolemæus blev gift med dronning Julia Urania. Hun var antagelig prinsesse fra Emesas kongelige familie, og deres datter Drusilla den Yngre blev gift ind i samme slægt.⁸²

PRÆSTEKONGER OG HELGENER

Dronning Drusilla den Yngre af Mauretanien⁶³, præstekonge Alexio II af Emesa⁶², præstekonge Sampsiceramus III Silas af Emesa⁶¹, præstekonge Longinus Sohaemus af Emesa⁶⁰, forfatter Iamblicus Sohaemus af Emesa⁵⁹, præstekonge Sulpicius af Emesa⁵⁸, præstekonge Uranius I Antonius af Emesa⁵⁷, præstekonge Antonius Sampsiceramus af Emesa⁵⁶, filosof Iamblichus af Chalcis⁵⁵, Urania af Chalcis⁵⁴, Himerius III af Apamaea⁵³, Iamblichus II af Apamaea⁵², biskop Tetradius af Clermont⁵¹, Artemia af Clermont⁵⁰, vicarius Decimus Rusticus af Lyon⁴⁹, biskop Aquilinus af Lyon⁴⁸, ærkebiskop Sankt Rusticus af Lyon⁴⁷, Artemia af Lyon⁴⁶, grevinde Artemia af Genova⁴⁵, slotsherre Mummolin af Austrasia⁴⁴, slotsherre Ratbod Babon af Austrasia⁴³, Ermengarde af Austrasia⁴², grev Bodilon af Trier⁴¹, bispefyrste Sankt Warinus af Poitiers⁴⁰, ærkebiskop Sankt Lautwinus af Trier³⁹.

Sampsiceramiderne

Med slægten af præstekonger fra Emesa Sampsiceramiderne er vi på rimelig sikker historisk grund. Gennem de næste mere end 600 år var det den åndelige verden, der prægede Drusillas efterkommere, der sad som præstekonger, bispefyrster og helgener, isprængt et par filosoffer, romerske administratorer og grever.

DRUSILLA

Kong Ptolemæus og dronning Julia Urania fik datteren *dronning Drusilla den Yngre af*

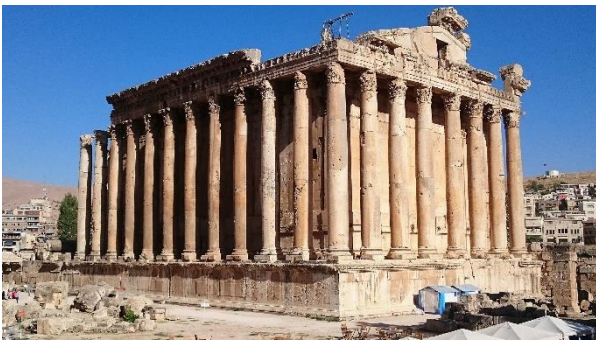
*Mauretanien*⁶³ i 38 e.Kr. Hun var kun to år, da kejseren fik hendes far dræbt, og hun voksede op i Rom, antagelig i den kejserlige familie.

Omkring 53 e.Kr. arrangerede kejser Claudius giftemål for hende med Marcus Antonius Felix, der var romersk guvernør i Judæa. Et par år efter blev de skilt, og i år 56 e.Kr. giftede Drusilla sig igen med præstekonge Sohaemus af Emesa, der var barn af præstekonge Sampsiceramus II.

Sohaemus blev født 5 e.Kr., og hans navn betyder lille dolk. Han efterfulgte sin far som præstekonge af Emesa, der var et vasalkongedømme under Rom. Som præstekonge af Emesa var han ypperstepræst for solguden, der blev tilbedt i El-Gebal templet i form af den hellige Sorte Sten, der var en meteorit, der oplyste himlen omkring Jesus fødsel.

I Sohaemus regeringstid fik Emesa et tættere forhold til Rom, og han blev også udpeget til at

regere den romerske provins Sophene, ligesom han blev skytshelgen for solguden Ba'al.

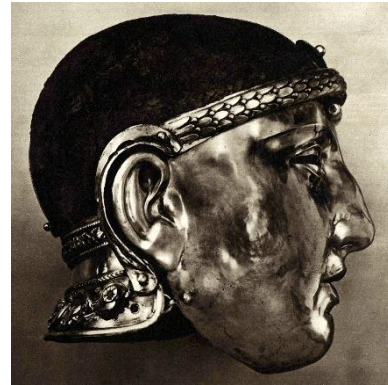
BACHUS TEMPEL I HELIOPOLIS⁸³

Sohaemus sendte soldater til de romerske legioner, og bidrog med bueskytter under den romerske belejring af Jerusalem i år 70 e.Kr. To år efter sendte han tropper, der støttede den romerske overtagelse af kongedømmet Commagene. Præstekonge Sohaemus døde 73 e.Kr., medens dronning Drusilla døde 79 e.Kr.⁸⁴

ALEXIO II MØNT

Dronning Drusilla den Yngre og præstekonge Sohaemus fik sønnen *præstekonge Alexio II af Emesa*⁶². Han var kun et barn, da han efterfulgte sin far som præstekonge af Emesa. En følge af dette var, at Emesa fik indsnævret sin autonomi, så deres præstekonger blev romerske klientkonger, der kun havde ceremoniel autoritet. Alexio II døde 79 e.Kr. Han var gift med dronning Claudia Arrius Calpurnius Silo af Syrien.⁸⁵

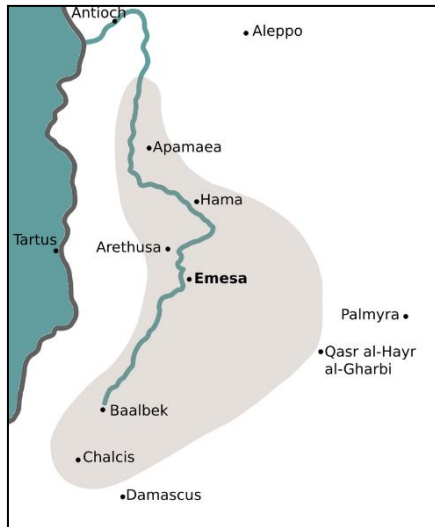
HJELM FRA MOUSOLÆET

Præstekonge Julius Alexio II og dronning Claudia Calpurnius fik sønnen *præstekonge Sampsiceramus III Silas af Emesa*⁶¹. Han var også et barn, da han efterfulgte han sin far som præstekonge, og Emesa fortsatte som klientstat, der leverede hvede, oliven og vin til det romerske imperium, ligesom de sendte bueskytter til det romerske kavaleri.

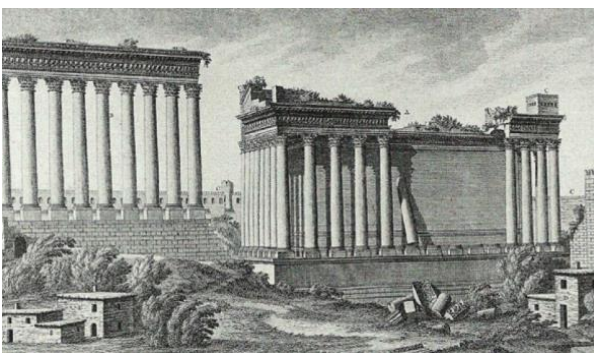
MAUSOLÆET I EMESA⁸⁶

Silas byggede det kongelige mausolæum i Emesa, hvor der blev fundet indskriften: "*Gaius Julius Sampsiceramus, af Fabia stammen, kaldet Silas, søn of Gaius Julius Alexion, byggede dette mausolæum medens han stadig levede, for sig selv og sin familie, år 78*". Mausolæet er siden sprængt væk for at give plads til et oliedepot. Silas blev gift med dronning Claudia Capitolina af Emesa. Han døde i 120 e.Kr.⁸⁷

EMESA⁸⁸

Kong Sampsiceramus III Silas og dronning Claudia Capitolina fik sønnen *præstekonge Longinus Sohaemus af Emesa*⁶⁰. Han efterfulgte sin far som præstekonge af Emesa, og blev gift med Julia af Emesa. Kong Sohaemus døde i 160 e.Kr., og blev begravet i mausolæet i Emesa.⁸⁹

Præstekonge Longinus Sohaemus og dronning Julia fik sønnen *forfatter Iamblicus Sohaemus af Emesa*⁵⁹. Han levede i Armenien fra 144-161 e.Kr. hos sin nære slægtning, den romerske vasalkonge Sohaemus af Armenien. Siden levede han i Babylon fra 165-180 e.Kr., hvor han skrev Babylons historie i 17 bind. Der er nu kun fragmenter igen, da værket gik tabt under en brand i 1671 e.Kr.⁹⁰

EMESAS TEMPEL

Forfatter Iamblicus Sohaemus fik sønnen *præstekonge Sulpicius af Emesa*⁵⁸, der døde i 210 e.Kr.⁹¹

URANIUS I MØNT

Præstekonge Sulpicius fik sønnen *præstekonge Uranus I Antonius af Emesa*⁵⁷. Efter Sulpicius død blev Emesa en romersk koloni, og Uranus I blev dens guvernør. Kejser Caracalla døde i 217 e.Kr., og året efter blev præsten Heliogabalus fra Emesa kejser, medens Emesa igen blev et klientkongedømme med Uranus I som præstekonge. På bagsiden af hans mønt ses Den Sorte Sten i sit tempel.

Heliogabalus førte Emesas hellige Sorte Sten til Rom, hvor den blev ført i procession på en førerløs guldvogn pyntet med ædelstene og trukket af seks hvide heste med guldseletøj, medens Heliogabalus løb baglæns foran vognen, kiggende mod Gud i himlen, og fulgt af heste og vogn. Efter Heliogabalus død i 222 e.Kr. kom stenen tilbage til helligdommen i Emesa. Kong Uranus I Antoninus døde i 235 e.Kr.⁹²

DEN SORTE STEN MED HESTEFORSPAND

Præstekonge Uranius I Antonius fik sønnen præstekonge *Antonius Sampsiceramus af Emesa*⁵⁶. Han blev født omkring 218 e.Kr., og efterfulgte sin far som præstekonge i 235 e.Kr. Antonius Sampsiceramus døde 254 e.Kr.⁹³

IAMBLICUS AF CHALCIS

Præstekonge Antonius Sampsiceramus fik sønnen filosof *Iamblichus af Chalcis*⁵⁵. Han blev født omkring 245 e.Kr., og var en af grundlæggerne af Neoplatonismen. Iamblichus oprettede sin egen filosofiske skole i Emesa i 304 e.Kr. Han døde 327 e.Kr.⁹⁴

Iamblichus af Chalcis fik datteren *Urania af Chalcis*⁵⁴. Hun var født omkring 265 e.Kr., og blev gift med Sopater, der var romersk rigsråd. Han blev født omkring 260 e.Kr., og blev rådgiver for kejser Konstantin. Rigsråd Sopater døde 312 e.Kr.⁹⁵

Urania af Chalcis og rigsråd Sopater fik sønnen *Himerius III af Apamaea*⁵³. Han var født 295 e.Kr. i Apamaea, hvor ærkebiskoppen af Syrien holdt til. Det var en by på 150.000 indbyggere med provinsens største teater og en hovedgade, der var flankeret af en af Romerrigets største kolonnader på to km fra Nordporten til Sydporten. Himerius døde 345 e.Kr.⁹⁶

APAMAEAS KOLONADE⁹⁷

Himerius III fik sønnen *Iamblichus II af Apamaea*⁵². Han var født i Apamaea 320 e.Kr.⁹⁸

Iamblichus II fik sønnen *Biskop Tetradius af Clermont*⁵¹. Han var født 345 e.Kr. i Apamaea. Tetradius var først senator og prokonsul af Trier. Nu var kristendommen kommet til Rom, og Tetradius blev siden biskop af Clermont. Han blev gift med Artemia af Clermont-Ferrant, der var født 355 e.Kr. Tetradius døde 386 e.Kr.⁹⁹

Biskop Tetradius og Artemia af Clermont-Ferrant fik datteren *Artemia af Clermont*⁵⁰ i 375 e.Kr. Hun blev gift 400 e.Kr. med præfekt Decimus Rusticus af Gallien. Han var født 370 e.Kr. i Gallien, og blev magister officiorum i 408 e.Kr. Året efter døde Artemia. Decimus Rusticus var prætoriansk præfekt af Gallien 409-413 e.Kr., hvor han holdt til i Trier, og var ansvarlig for den romerske tilbagetrækning fra England. I 423 e.Kr. blev han fanget af kejser Honoris hær og dræbt.¹⁰⁰

Artemia af Clermont og præfekt Decimus Rusticus fik sønnen *vicarius Decimus Rusticus af Lyon*⁴⁹. Han var født i Trier, og blev sekretær i den romerske administration. Efter faderens død blev han vicarius for præfekt Apollinaris. Vicarius Decimus Rusticus flyttede til Lyon,

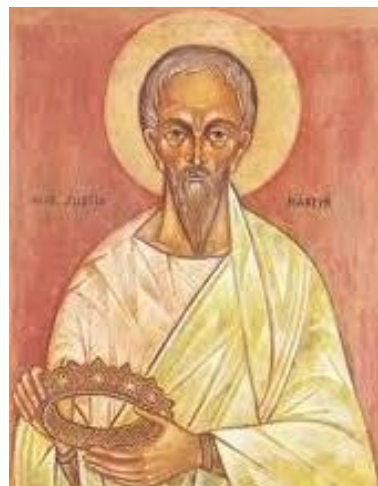
hvor han blev gift med biskoppens datter Tullia af Lyon. Hun var født 410 e.Kr., og døde 430 e.Kr. Vicarius Decimus Rusticus døde selv 448 e.Kr.¹⁰¹

Vicarius Decimus Rusticus og Tullia af Lyon fik sønnen *biskop Aquilinus af Lyon*⁴⁸. Han var født 430 e.Kr., og var skolekammerat og ven med præfekt Sidonius Apollinaris. Denne skrev til ham: ”*Jeg finder det til min fordel, min ven med alle dyder, og jeg er sikker på, at du føler det samme, at vi skulle binde os sammen med så mange bånd, som vi har grunde til at være forenet. Sådanne bånd er arvegods i vores familier; jeg behøver bare erindre erfaringerne fra det forgangne. Lad mig pege på vores bedstefædre Rusticus og Apollinaris, som ved forsyn og holdninger var forenet i et nobelt venskab... Hvis vi kommer til årene mellem dem og os, finder vi vores fædre, der voksede op i tæt venskab i ungdommen. Under Honoris regime tjente den ene som tribun, den anden som sekretær, men i tæt kammeratskab langt hjemmefra. Under Valentin regerede den ene over Gallien, medens den anden kun administrerede et lille område; og alligevel forstod de at balancere deres værdighed og broderlige lighed*”.

Aquilinus blev siden biskop af Lyon. Han var gift med Fuscina af Vienne, der var født 430. Biskop Aquilinus døde 470, medens Fuscina døde 490.¹⁰²

Biskop Aquilinus og Fuscina af Vienne fik sønnen *ærkebiskop Sankt Rusticus af Lyon*⁴⁷. Han var født 455 e.Kr. i Lyon. Rusticus blev først biskop af Limoges, og i 494 e.Kr. blev han ærkebiskop af Lyon. Rusticus gav økonomisk støtte til paven, og hjalp Sankt Epiphanius fra Pavia med at forhandle befrielsen af en række kristne, som burgunderne havde taget til fange, da de

hærgede Ligurien. Blandt dem var 400 fra Lyon. Rusticus var gift med Hiberie Rurice af Limoges. Han døde i 501 e.Kr., og blev siden helgenkåret.¹⁰³

SANKT RUSTICUS

Biskop Sankt Rusticus og Hiberie Rurice fik datteren *Arthemia af Lyon*⁴⁶. Hun var født 485 e.Kr., og blev gift med Florentius af Genova, der blev biskop af Genova i 513 e.Kr. Artemia døde samme år.¹⁰⁴

Arthemia af Lyon og biskop Florentius fik datteren *grevinde Artemia af Genova*⁴⁵. Hun var født i Genova omkring 500 e.Kr., og blev gift med senator grev Munderic Vitrey. Han var født 505 e.Kr. i Køln, og blev lensherre af Vitri-en-Pertois. Herudover blev Munderic senator i Narbonne, greve af Køln og tronprætendent til Austrasias trone ved valget i 532 e.Kr. Han blev dog ikke valgt. Grevinde Artemia døde 520 e.Kr. i Vitri-en-Pertois.¹⁰⁵

Grevinde Artemia af Genova og grev Munderic fik datteren *grevinde Artemia af Vitri-en-Pertois*⁴⁴. Hun blev gift med slotsherre Mummolin af Austrasia, der var født 520 e.Kr., og var greve af Soisson. Mummolin blev ambassadør i Byzans i 539 e.Kr., og blev overkammerherre på paladset i Austrasia og siden slotsherre for paladset i Neustria.

Grevinde Arthemina af Vitri-en-Pertois og slotsherre Mummolin fik sønnen *hertug Ratbod Babon af Austrasia*⁴³. Han var født 530 e.Kr., og blev hertug af Austrasia. Ratbod blev gift med Armembert af Bourgognes datter.¹⁰⁶

Hertug Ratbod og Armembertsdatter fik datteren *Ermengarde af Austrasia*⁴². Hun blev gift med slotsherre Warnacher I af Austrasia, der blev den først kendte slotsherre af Bourgogne. Det skete 596 e.Kr. Siden blev han slotsherre af Austrasia 612 e.Kr.¹⁰⁷

Ermengarde og slotsherre Warnacher I fik sønnen *grev Bodilon af Trier*⁴¹. Han var født omkring 600 e.Kr., og blev greve af Poitiers og Trier. Grev Bodilon blev gift med Sankt Sigrade af Dijon, der var født 605 e.Kr. i Soisson. På deres gamle dage gik de i kloster. Bodilon blev munk på Mans Kloster, medens Sigrade endte i Ursulines Kloster i Bordeaux. De havde to sønner, der begge led martyrdøden i 677 e.Kr. Grevinde Sigrade døde året efter. Både Sigrade og deres to sønner blev siden helgenkåret.¹⁰⁸

651 E.KR.¹⁰⁹

Grev Bodilon og grevinde Sankt Sigrade fik sønnen *bispefyrste Sankt Warinus af Poitiers*⁴⁰, der var født i Autun. Han tilbragte sin opvækst

ved kong Clothar II's hof, og blev greve af Poitiers og Paris. Warinus blev gift med ærkebiskop Sankt Basinus søster grevinde Kunza af Metz, medens han selv blev biskop af Autun. Warinus fik et kedeligt endeligt, da han søgte at mægle i en strid mellem hans bror Sankt Leodegarius og den grumme slotsherre Ebroin af Neustria. Takken for Warinus indsats var, at han blev stenet til døde i 677 e.Kr. Han blev siden helgenkåret.¹¹⁰

SANKT WARINUS

Bispefyrste Sankt Warinus og grevinde Kunza fik sønnen *ærkebiskop Sankt Lautwinus af Trier*.³⁹ Han var født 665 e.Kr., og var greve af Trier. Lautwinus var uinteressert i en kirkelig karriere, og blev gift med Willegarde af Bayern, der var født 670 e.Kr.

En dag, hvor Lautwinus var på jagt, faldt han i søvn under et træ. Medens han sov, flyttede solen sig, og skinnede på ham. Da kom en stor ørn, og satte sig på ham med vingerne spredt ud for at beskytte ham mod solens stråler. Lautwinus så dette som et tegn fra Gud om at etablere et kloster, der kunne give beskyttelse til de trængende.

SANKT LAUTWINUS

I 697 e.Kr. blev Lautwinus hjælpebiskop for sin onkel Basinus, der var ærkebiskop af Trier og biskop af Leon. Da hans onkel døde i 705 e.Kr., efterfulgte Lautwinus ham som ærkebiskop.

Da Lautwinus blev enkemand, trak han sig tilbage som munk i sit kloster. Han døde 722 e.Kr. i Reims, og hans søn bragte hans lig til Trier for at begrave ham. Dette var imidlertid imod de lokale skikke, og i stedet placerede sønnen hans kiste i en båd uden styrmand. Båden styrede så sig selv via Moselle og Saar til Mettlach, hvor klokkerne begyndte at ringe,

da han ankom. Lautwinus blev begravet i Mettlach Kloster, og i dag opbevares hans kiste i Lautwinus Domkirke i Mettlach. Han blev siden helgenkåret. Sankt Lautwinus var altså gift med Willegarde af Bayern, med hvem han fik sønnen grev Wido.¹¹¹

METTLACH KLOSTER¹¹²

FYRSTER, GREVER OG STORMÆND

Grev Guy af Trier³⁸, Lambert af Guideschi³⁷, markgreve Guy af Nantes³⁶, hertug Lambert I af Nantes³⁵, Aelinde Lambertsdatter af Nantes³⁴, lensherre Garnier af Loches³³, grevinde Roscille af Loches³², grev Foulques den Gode af Anjou³¹, dronning Adelaide Blanche af Anjou³⁰, dronning Constance af Frankrig²⁹, grevinde Adele den Hellige af Frankrig²⁸, grev Robert Friseren af Flandern²⁷, dronning Adele Blanka af Flandern²⁶, prinsesse Cæcilia Blanka af Danmark²⁵, Inger Eriksdatter af Västgötaland²⁴, korsridder Esbern Snare Assersen til Kalundborg²³, borgfrue Ingeborg Esbernsdatter til Kalundborg²², Elisabeth Pedersdatter Ulfeldt af Kalundborg²¹, ridder Jens Nielsen Galen til Næsbyholm²⁰.

Widoniderne

Med grev Wido og Widoniderne bevæger slægten sig fra den åndelige verden ind i den verdslige, hvor hans efterkommere sad som kristne frankiske fyrster og grever.

Sankt Lautwinus og Willegarde fik sønnen *grev Wido af Trier*³⁸ i 698 e.Kr. Han blev greve af Trier og grundlægger af slægten Widoniderne, hvor Wido er den latinske udgave af Guy.¹¹³

Grev Wido blev gift med Nantier af Triers datter, og sammen fik de sønnen *Lambert Widonid af Guideschi*³⁷. Han var født 730 e.Kr., og blev gift med Theutberge af Mettlach. Lambert Widonid døde 768 e.Kr.¹¹⁴

Lambert og Theutberge fik sønnen *markgreve Guy Widonid af Nantes*³⁶. Han var født 750 e.Kr., og efterfulgte grev Roland som markgreve af Bretagne, efter denne blev dræbt i 778 e.Kr. Grev Roland skulle dække Karl den Stores tilbagetog over Pyrenæerne, efter Karl havde hærget i Spanien. Roland faldt i

baghold, og kaldte på hjælp med sit gyldne horn, men blev dræbt. Dette blev grundlaget for det første frankiske ridderdigt. Grev Guy blev hersker over Neustria og greve af Nantes omkring 799 e.Kr.

Som markgreve var grev Guy svag. Karolingernes indbyrdes strid forhindrede ham i en effektiv udnyttelse af sin autoritet, og en usurpator opkastede sig til konge af Bretagne. Der foreligger en række dokumenter fra grev Guys hånd i arkivet i Sankt Sauveur Kloster. Han døde 819 e.Kr. i Aachen.¹¹⁵

Markgreve Guy fik sønnen *hertug Lambert I Widonid af Nantes*³⁵ omkring 775 e.Kr. Han efterfulgte sin far som greve af Nantes. I 818 e.Kr. blev han også markgreve af Bretagne efter han sammen med kejser Ludvig den Fromme slog Morvan Lez-Breizh, der havde opkastet sig til konge af hans fars markgrevskab. I 834 e.Kr. slog hertug Lambert kejser Lothar I's støtte grev Odo af Orleans, men Lambert kom i unåde, og mistede sine embeder. Hertug Lambert gik så i eksil i Italien, hvor han blev hertug af Spoleto. Hertug

Lambert I var gift med hertuginde Itta. Han døde 836 e.Kr.¹¹⁶

Hertug Lambert I og hertuginde Itta fik datteren *Aelinde Lambertsdatter Widonid af Nantes*³⁴. Hun blev gift med ridder Adard af Loches, der var født 830 e.Kr. i Nantes. Han blev siden lensherre (sieur) af Loches. Adard døde 864 e.Kr. på Loches.¹¹⁷

Aelinde og lensherre Adard fik sønnen *lensherre Garnier af Villentroy*³³, der blev født omkring 862 e.Kr. på Loches. Garnier blev siden lensherre af både Loches, Troyes og Hayes.

LOCHES

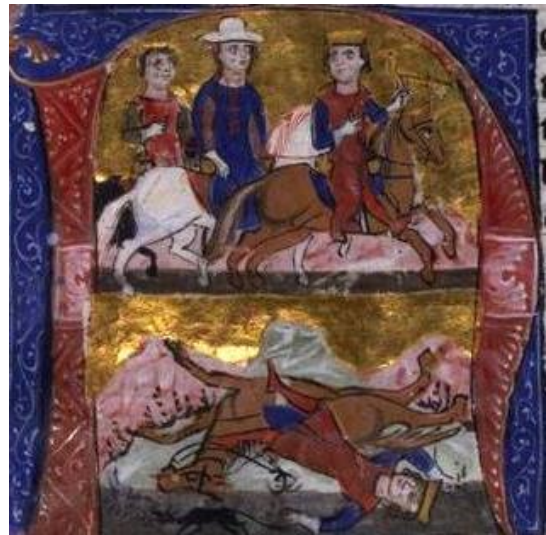
Han var gift med Tescandra af Loches, der var født 860 e.Kr. Lensherre Garnier døde omkring 929 e.Kr. på Loches, medens hun først døde 957 e.Kr. samme sted. Hun nævnes i gavebreve, hvor hun gav gaver til Klostrene i Guido og Fulda efter sin mands død. Sammen fik de datteren Roscille af Loches.¹¹⁸

Ingelgerne

Grevinde Roscille blev gift ind i en anden frankisk greveslægt Ingelgerne, der sad som fyrster og grever af Anjou.

Lensherre Garnier og Tescandra fik datteren *grevinde Roscille af Loches*³², der var født 874

e.Kr. i Anjou. Hun blev gift med sønnen af grev Ingelger, der var blevet greve af Anjou med det formål at holde vikingerne stangen. Hans søn grev Foulques I den Røde Ingelger var født i Anjou omkring 870 e.Kr. Han blev vicegreve af Tours 899 e.Kr., greve af Nantes 900 e.Kr. og greve af Tours 905 e.Kr. I 919 e.Kr. måtte han opgive Nantes igen. Foulques den Røde udvidede i stedet sit område med Angers, og erklærede sig som greve af Anjou 929 e.Kr. Grevinde Roscille døde 940 e.Kr. i Angers, medens Grev Foulques den Røde døde 942 e.Kr. i Tours.¹¹⁹

FOULQUES II OG GEBERGA

Grevinde Roscille og grev Foulques den Røde fik sønnen *grev Foulques II den Gode Ingelger af Anjou*³¹, der var født omkring 905 e.Kr. i Anjou. Han efterfulgte sin far som greve af Anjou i 942 e.Kr. Foulques den Gode var kunstner, poet og en kulturens mand. Han var også en fredens mand, og stod bag fredsslutningen med Normannerne. Han blev først gift med karolingeren grevinde Geberga af Maine. Hun døde omkring 952 e.Kr., hvorefter Foulques den Gode blev gift med Adelaide af Blois. Han døde 960 e.Kr. i Tours.

Grev Foulques den Gode og grevinde Geberga fik datteren *dronning Adelaide Blanche*

*Ingelger af Anjou*³⁰, der var født omkring 946 e.Kr. i Anjou. Da hun var 15 år, blev hun gift med den langt ældre grev Stephen af Gevaudan. Da han døde, regerede hun for sine sønner, til hun blev gift anden gang med grev Raymond af Toulouse. Efter han døde, blev hun gift i 982 e.Kr. med prins Louis af Frankrig, hvorefter de blev kronet som kongepar af Aquitanien. Han var 15, hun var 42, og de levede som hund og kat, så det varede kun godt et år, inden de blev skilt. I 984 e.Kr. blev hun gift med grev Guillaume II Befrieren af Provence, som døde i 994 f.Kr., kort efter han var blevet munk i Avignon. Endelig blev hun vist gift for femte gang med grev Otto-William af Bourgogne.

Da Adelaide arvede efter hvert giftemål, og var en god administrator, blev hun en stadig rigere enke. Hun døde i 1026 i Arles.¹²⁰

CONSTANCE

Dronning Adelaide Blanche og grev Guillaume II Befrieren fik datteren *dronning Constance af Frankrig*²⁹ i 987 e.Kr. Constance blev gift med kong Robert II af Frankrig, der var født 972 e.Kr., og blev medregent med sin far i 987 e.Kr. Kong Robert II efterfulgte sin far som enekonge i 996 e.Kr., og i 1014 blev han også hertug af Bourgogne.

ROBERT II

Kong Robert II var først var gift med dronning Rozala af Italien. Da Rozalas far døde, lod kong Robert sig skille for at blive gift med sin store kærlighed Bertha. Dette førte til, at paven lyste ham i band. De efterfølgende forhandlinger førte så til et kompromis, hvor Robert II også blev skilt fra dronning Bertha, og gift med en helt tredje, Constance i 1002.

CONSTANCE OG ROBERT II¹²¹

Robert og Constance var uenige i, hvem af deres børn der skulle efterfølge deres far på tronen. Robert foretrak prins Henrik, der blev kronet på trods af moderens protester. På Constances opfordring gjorde hendes to andre sønner oprør, og det endte med, at den ene blev

medkonge, og den anden blev hertug af Bourgogne. Da kong Robert II døde i 1031 fortrak dronning Constance til de områder omkring Paris, hun havde fået i medgift.

CONSTANCE OVERGIVER SIG TIL SIN SØN

Constance blev nu forfulgt af kong Henrik, der belejrede le Puiset, hvor hun havde søgt tilflugt. Hun overgav sig først, da han truede med at myrde byens indbyggere, hvis hun ikke overgav sig. Dronning Constance døde året efter sin mand, og de blev begge begravet i Sankt Denise Domkirke. Dronning Constance og kong Robert II fik også datteren Adele den Hellige.¹²²

Flandernslægten

Adele den Hellige blev gift ind i slægten, der sad som grever af Flandern, og gennem hendes barnebarn, der blev gift med kong Knud den Hellige, fører vejen til Danmark.

Dronning Constance og kong Robert II fik datteren *grevinde Adele den Hellige af Frankrig*²⁸ i 1009. Adele blev gift med grev Baudouin V den Fromme af Flandern, der var født i 1012. Baudouin den Fromme regerede sammen med sin far fra 1030, og efterfulgte ham som greve af Flandern, da faderen døde 1035.

BAUDOIN V OG SANKT ADELE

Adele og Baudouin fik indført en kirkereform og grundlagt en række klostre og klosterscholer. Da kong Henrik af Frankrig døde i 1060, blev grev Baudouin regent for sin nevø kong Philip af Frankrig frem til sin død i 1067.

ADELE VED BAUDOIN V'S DØDSLEJE

Herefter modtog Adele nonnesløret af pave Alexander II, og tilbragte resten af sit liv i Messinas Kloster, hvor hun døde 1078.¹²³

ROBERT FRISEREN

Grevinde Adele den Hellige og grev Baudouin den Fromme fik sønnen *grev Robert I Friseren af Flandern*²⁷ omkring 1031. Robert Friseren blev gift med grevinde Gertrude Billung af Sachsen, der var født omkring 1030. Hun var først gift med grev Floris af Holland og de frisiske øer, og da grev Floris døde tidligt, regerede grevinde Gertrud videre på deres mindreårige søns vegne. I 1063 blev hun gift med Robert Friseren.

GERTRUDE BILLUNG

Robert Friseren var oprindeligt udset til at skulle sikre Flanderns nordlige grænse, medens hans nevø den mindreårige Arnulf III blev greve af Flandern ved faderens død i 1070. Robert begyndte imidlertid at samle støtte til selv at blive greve af Flandern. Arnulf III bad kong Philip af Frankrig om hjælp, og kongen sendte en fransk hær støttet af 10 normanniske riddere som støtte til Arnulf. Ved Kassel angreb Robert Arnulfs overlegne hær, før den nåede at blive organiseret, og vandt slaget. Arnulf mistede livet i slaget, og Robert blev greve af Flandern i 1071.

GRAVENSTEEN

Robert Friserens forhold til sin svoger kong Vilhelm Erobreren var dårligt, og Robert planlagde et flådeangreb mod England i 1085 sammen med sin svigersøn kong Knud den Hellige af Danmark. Angrebet blev dog ikke til noget, da kong Knud blev myrdet i Odense.

Året efter tog grev Robert Friseren på pilgrimsrejse til Jerusalem med en stor bevæbnet eskorte, og på hjemvejen hjalp han den byzantinske kejser Alexios Komnenos mod tyrkerne. Han døde i 1093, medens Gertrude døde 1113.¹²⁴

Grev Robert Friseren og grevinde Gertrude Billung fik datteren *dronning Adele Blanka af Flandern*²⁶. Hun blev gift med kong Knud den Hellige i 1080, da han efterfulgte Harald Hen som konge af Danmark. Kong Knud havde

held med at rense de danske farvande for sørøvere, men han havde ikke held med to af sine andre forehavender, nemlig at afskaffe slaveriet og indføre tiende til kirken.

I 1085 gav Knud den Hellige store gaver til Lund Kloster, og samlede en ledingsflåde på op mod 1.000 skibe i Limfjorden som led i det erobringstogt til England, han havde planlagt sammen med sin svigerfar grev Robert Friseren. Flåden kom dog ikke afsted, da Knud blev optaget af stridigheder med kejseren ved Danmarks sydgrænse. Da flådens forsyninger var ved at slippe op, og høsten nærmede sig, sejlede skibene derfor hjem igen.

KNUD DEN HELLIGE¹²⁵

Næste forår blev Knud den Helliges fogeder sendt rundt for at inddrive bøder fra dem, der var taget hjem. Dette førte til stor utilfredshed, og da kongen kom til Vendsyssel, brød oprøret ud i lys lue. Kong Knud flygtede så ned gennem Jylland, og endte i Sankt Albani kirke i Odense, hvor han blev dræbt i 1086. Efterfølgende fik Adele og Erik Ejegod helgenkåret Knud den Hellige.

Efter mordet tog dronning Adele hjem til Flandern, og siden blev hun gift med hertugen af Apulien. Også ham overlevede hun, og efter

hans død i 1111 regerede hun på deres søns vegne. Adele døde i 1115.¹²⁶

KNUD DEN HELLIGE¹²⁷

Dronning Adele Blanka og kong Knud den Hellige fik datteren *prinsesse Cæcilia Blanka af Danmark*²⁵. Hun blev født omkring mordet på sin far, og medens hendes mor bragte sig selv og hendes ældre bror i sikkerhed i Flandern, bragte Erik Ejegod Cæcilia sammen med hendes tvillingsøster i sikkerhed i Sverige. Her voksede de op, og Cæcilia Blanka blev gift med Erik Jarl af Vestgötaland. Han var født i 1090, og blev senere grænsejarl af Falster.

På vejen hjem fra julegildet i Roskilde i 1130 var hertug Knud Lavard på familiebesøg hos Cæcilia Blanka og Erik Jarl på Haraldsted. Det var her, han blev lokket i baghold i Haraldsted Skov og dræbt af sin fætter Magnus den Stærke, idet han overhørte Cæcilias advarsel.

Erik Jarl døde 1145. Cæcilia Blanka og Erik Jarl fik datteren Inger Eriksdatter af Falster.¹²⁸

Hviderne

Inger Eriksdatter blev gift ind i Hvideslægten, der var med til at sikre, at Knud Lavards efterkommere Valdemarerne kom på den danske trone.

INGER ERIKSDATTER OG ASSER RIG ASSER RIG¹²⁹

Prinsesse Cæcilia Blanka og Erik Jarls datter *Inger Eriksdatter af Falster*²⁴ blev gift med jarl Skjalm Hvides søn jarl Asser Rig Skjalmsen Hvide. Han var født 1080, og ham og hans brødre voksede op sammen med Knud Lavard på Fjenneslevlille.

FJENNESLEV KIRKE¹³⁰

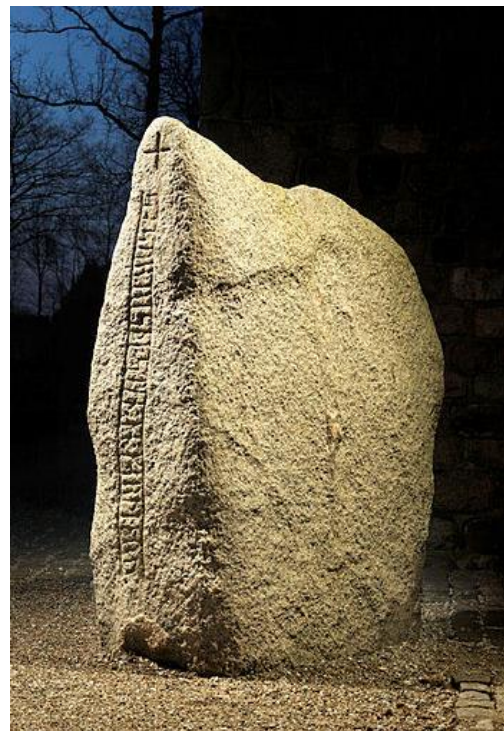
Asser Rig skulle i leding kort efter, de var blevet gift, og Inger var blevet gravid. Efter legenden bad han hende sætte et spir på kirken, hvis hun fødte en datter, og et tårn, hvis hun fødte en søn. Så kunne han være forberedt, når han nærmede sig hjemmet. Da hun havde fået tvillinger, satte hun to tårne på Fjenneslev Kirke over deres sønner Esbern Snare og Absalon. Inde i kirken findes et

stiftelsesmaleri, der viser Asser og Inger, der rækker kirken frem som gave til Gud.

ASSER RIG VENDER HJEM

Efter drabet på Knud Lavard sikrede Asser Rig, at Knud Lavards søn Valdemar den Store kom i sikkerhed i hjemmet på Fjenneslevgaard, hvor han voksede op sammen med Asser Rigs egne sønner, på samme måde som hans far havde sikret Knud Lavards opvækst.

ASSERSTENEN¹³¹

Skjalm Hvide havde overladt de fleste af sine ejendomme til Asser Rig, der forvaltede dem

godt. Hans tilnavn kom af denne rigdom, hvor han ejede mere end 1.500 gårde på Sjælland.

Sammen med sine brødre grundlagde han Sorø Kloster, og blandt de gaver, han gav til klosteret, var Sorø By med tilhørende marker. Sine sidste år tilbragte Asser Rig som munk i Sorø Kloster, hvor han døde dagen efter klosterkirkens indvielse i 1151. Inger Eriksdatter døde i 1157, og de blev begge gravlagt i Sorø Klosterkirke.¹³²

ABSALON, ESBERN SNARE OG SORØ KLOSTER

Inger Eriksdatter og Asser Rig fik sønnen korsridder *Esbern Snare Assersen Hvide* til

*Kalundborg*²³. Han var født omkring 1127 på Fjenneslevgaard. Esbern Snares tilnavn kommer af, at han var snarrådig. Et eksempel på dette er legenden om hans sammenstød med den vendiske flåde ved Sejerøbugten. Han var på vej hjem til Kalundborg en stjerneklar nat, da han blev omringet af en vendisk flåde. Esbern Snare sendte så en sømand til tops i masten, og bad ham om at lade, som om han gav tegn til en hjælpeflåde. Følgen blev, at venderne trak sig, og han kunne komme ind til Kalundborg. Esbern Snare grundlagde Kalundborg, og byggede Tersløse borg.

KALUNDBORG

Esbern Snare deltog i forligsmødet i Roskilde i 1157 mellem Svend, Knud og Valdemar, hvor de skulle dele landet mellem sig. Valdemar skulle have Jylland, Svend skulle have Sjælland, og Knud skulle have Skåne. Det gik som bekendt anderledes. Svends mænd dræbte Knud, medens Esbern Snare vist fik væltet lystestagerne, og hjulpet sin sårede fosterbror Valdemar til Fjenneslev i et frygteligt uvejr. Blodgildet i Roskilde kom begivenheden til at hedde. Herefter blev Valdemar hjulpet til Jylland af Esbern Snare og Absalon for at komme sig.

Et par måneder senere ankom Svend til Jylland for at vinde kongemagten over hele landet, og det kom til et stort slag på Grathe Hede. Esbern Snare udmærkede sig i slaget, og det endte med, at Valdemar vandt eneherredømmet i

Danmark, og fik tilnavnet den Store, medens Svend blev dræbt, og fik tilnavnet Grathe.

BLODGILDET I ROSKILDE

Esbern Snare deltog i felttoget til Rügen 1168-69 sammen med sin fosterbror kong Valdemar, sin bror Absalon og sin fætter Sune Ebbesen, hvor de underlagde sig Rügen og kristnede rügianerne. Det var Esbern Snare sammen med Sune Ebbesen, der fik fældet Svantevit og slæbt den ud af byen for at blive hugget op til køkkenbrænde. Hos Saxo hedder det, at Kongen gav "Esbern og Sune befaling til at omstyrte billedstøtten, og da det ikke kunne gøres uden sværd og økser, lagde de, efter at forhængene i templet var revet ned, de folk, der skulle gøre arbejdet, på sinde, at de skulle tage sig i agt, når den tunge støtte faldt, for at det, hvis de blev knust under dens vægt, ikke skulle hedde sig, at det var en straf, som den vrede gud havde ladet komme over dem". Saxo omtaler Esbern Snare som en uforfærdet og utrættelig stridsmand.

Oven på kristningen af rügianerne indkaldte Paven til korstog mod hedningene i nord, hvor de deltagende korsriddere fik tilgivelse for al synd, de havde begået. Her omtaler Saxo, hvorledes Esbern Snare under et korstog til Kurland reddede kongesønnen Kristoffer ved et beundringsværdigt mod og hårdførhed.

Esbern Snare var veltalende, hvad der kan ses af den bevarede tale, han holdt ved kong Knud VI's julegilde i Odense i 1187. På det tidspunkt havde Saladin netop indtaget Jerusalem, og den kristne verden var rystet. Paven sendte så et brev til de kristne konger, hvori han bad om hjælp fra alle kristne stridsmænd til at tilbageerobre Jerusalem. Dette brev blev oplæst under julegildet.

Under indtryk heraf holdt Esbern Snare en opstemt tale, hvor han henviste til vore nordiske forfædres store bedrifter i Byzans, Lombardiet, Rom, Normandiet, England og Norge. Han opfordrede ungdommen til at tage korset og vise, hvad de duede til, og lovede deltagerne tilgivelse for deres synder og et evigt liv. Han sluttede af med: "Lad os da være med i de helliges lod og fælles med dem om møjen; og lad den, der ikke har noget kraftigt legeme, hjælpe de stridende med gods og fæ, for at også de kan få del i lønnen, når de ikke giver de andre noget efter i hellig iver." Talen førte til, at 16 unge riddere straks meldte sig som korsriddere.

HELENE GUTTORMSDATTER

Esbern Snare var gift tre gange, og hans to første hustruer optræder på skjoldefrisen i Sorø Klosterkirke. Det drejer sig om Holmfred, der

omtales som *"Hulmfrith uxor Esberni Snare"*, og Ingeborg, der omtales som *"Ingeburg uxor secunda Esberni Snare"*. Tredje gang blev han gift med den 40 år yngre Helene Guttormsdatter, der var født 1167 i Vreta. Inden de blev gift, gav han en række herregårde til Sorø Kloster til sine to afdøde hustruers sjælefred.

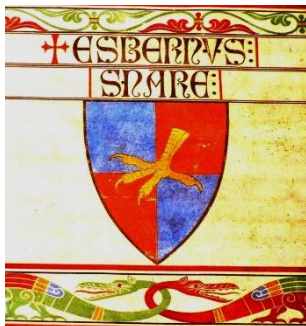
Esbern Snares sidste frierfærd er behandlet i riddervisen *"Esbern Snare"*, hvor han kommer til sin udkærne med silkestoffer, og beder hende om at sy en kjortel til sig. På den tid var det et halvt frieri. Hun syede ham så en meget smuk kjortel, med roser og liljer, femten riddere med dragne sværd, femten jomfruer i en dans om ærmekransen, en snekke i stride strømme og en ridder, der kysser en jomfru:

*"Nu er den klædning både syet og skåren;
Gud give, at den var velbåren!"
:Hun er sig med dyden oprunden:*

*Der mælte hr. Esben, da han de klæder så:
"Krist signe de fingre, der lagde vind derpå
(gjorde sig umage)!"*

*Den jomfru hun får ikke skræddergave,
End mig selv, om hun lyster mig at have.*

*"Haver tak, skøn ridder, alt for eders gave!
I er den svend, mig jomfru vil have".*

ESBERN SNARES VÅBEN

Denne store stridsmand fik et sørgeligt endeligt. På sin elskede Sæbygaard på

Sjælland faldt han ned af en trappe, og brækkede halsen på en møllesten, der lå for enden af trappen. Esbern Snare døde i 1204, og blev begravet i Sorø Klosterkirke, hvor hans våbenskjold findes afbildet.

Efter hans død blev Helene Guttormsdatter kong Valdemar Sejrs elskerinde. Siden blev kong Valdemar gift med dronning Dagmar, og Helene Guttormsdatter vendte hjem til Sverige. Her stiftede hun Vor Frue Kapel ved Linköping Domkirke, og døde i 1211.¹³³

INGEBORG HVIDE

Esbern Snare og Helene Guttormsdatter fik datteren *borgfrue Ingeborg Esbernsdatter Hvide til Kalundborg*²². Hun var født 1196, og arvede Sæbygaard, Petersborg, Bringstrup, Ørslev, Møllen og Kalundborg efter sin far.

Ingeborg Esbernsdatter blev gift med drost Peder Strangesen Ulfeldt, der var født 1171. Han havde lært hofskik hos sin svoger greven af Gleichen, og han tilhørte inderkredsen omkring kong Knud VI. Siden blev han ridder

og kong Valdemar Sejrs drost (statsminister). Sammen med Jacob Sunesen udvirkede han kong Valdemar Sejrs frigivelse af fangeskab i 1225 og hans sønners i 1230.

PEDER ULFELDT

Peder Ulfeldts segl er blandt de ældst bevarede danske segl. Det findes på et dokument fra 1230, hvor han omtales som *"Petrus Strangi filius"*. Ulfeldt kommer af Ulvefeldt, og seglet viser en valrav, der er en ravn med ulveoverkrop.

PEDER ULFELDTS SEGL

Efter Valdemar Sejrs død drog Peder Ulfeldt afsted på pilgrimsrejse til Jerusalem, men han

nåede ikke længere end til Ribe, før han døde. Det skete i 1241.

Ingeborg Esbernsdatter og Peder Ulfeldt byggede Gørlev Kirke, og i kirken findes stiftelsesbilleder af dem, hvor Gud får overrakt kirken.

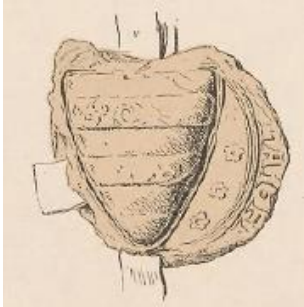

GØRLEV KIRKE¹³⁴

Efter sin mands død gav Ingeborg Esbernsdatter Ørslev Kloster *"af fromheds iver og i håbet om sine synders forladelse alt, hvad hun ejede i Bringstrup og Østre Ørslev, samt en mølle, der hører til samme sted som evig almisse på den betingelse, at indtægterne af samme gods skulle tilfalde kirkens bygningsfond til kirkens hvælvinger, samt fremdeles til Kristi legems ære og i særdeleshed til indkøb af voks, hvormed kan støbes vokslys, som skal brænde for højalteret nat og dag uden ophør. Hun skødede efter landets lov på landsting ved sin søn hr. Anders, kongens Marsk, medens hendes bror, hr. hertug Knud, samt Erwin og Albrecht, hendes søskendebørn, sønner af hr. grev Ernst, stod hos og gav deres samtykke i det herrens år 1250."*

Ingeborg Esbernsdatter havde siddet som borgfrue på Kalundborg siden hendes far døde i 1204, og det gjorde hun frem til 1262, hvor hun kom i unåde hos kongen. Dette skyldtes, at

hun under kirkestriden mellem kongen og hendes svigersøns bror, ærkebiskop Jacob Erlandsen af Lund, sluttede sig til sidstnævnte. Hun måtte derfor afstå Kalundborg og søge tilflugt i Hedeby, hvor hun døde i 1267. Ingeborg optræder på våbenfrisen i Sorø Klosterkirke som ”*Ingeburg filia Esberni Snare*”.¹³⁵

NIELS GALENS SEGL

Ingeborg Esbernsdatter og Peder Ulfeldt fik datteren *Elisabeth Pedersdatter Ulfeldt af Kalundborg*²¹, der blev gift med ridder Niels Erlandsen Galen. Galenslægten var en anden gren af Hvideslægten, og han var kongens gældker i Skåne. Som gældker var det Niels Erlandsen, der indsatte og afsatte fogeder, opkrævede afgifter, og dømte i kongens navn. Niels Erlandsen holdt til på Ellinge Slot.

Som gældker var Niels Erlandsen tvunget til at stå ved kongens side i kirkestriden mellem sin bror ærkebiskop Jacob Erlandsen og kongen. I

1259 måtte Niels Erlandsen derfor arrestere sin bror ærkebiskoppen, der havde nægtet at krone kong Christoffers søn Erik Klipping. Paven lyste herefter kongen i band. Niels Erlandsen måtte også fængsle deres bror Johannes Erlandsen, der tidligere var blevet afskediget som gældker, da han havde taget ærkebiskoppens parti. Striden drejede sig om kongens kirkelige lovregler, der stillede kirken langt svagere end pavens kanoniske ret gjorde.

I 1285 var Niels Erlandsen Galen en af de adelsmænd, der udstedte vidnesbyrd om, at Als hørte til Danmark og ikke til hertugdømmerne. I dokumentet omtales han som ”*Nicolaus, quondam Præfectus Lundensis*”, medens seglet viser hvidernes tre bjælker. Elisabeth Ulfeldt døde 1310.¹³⁶

Elisabeth Pedersdatter Ulfeldt og Niels Erlandsen Galen fik sønnen *ridder Jens Nielsen Galen til Næsbyholm*²⁰. Han var født 1265, og omtales i dokument fra 1313, hvor han skrev sig til Næsbyholm i Skåne. Jens Nielsen Galen blev gift med Christine af Næsbyholm, der vist var af slægten Has. De var døde 1320. Jens Nielsen Galen og Christine af Næsbyholm fik datteren Cæcilie Jensdatter Galen.¹³⁷

KØBMÆND OG LANDMÆND

Cæcilie Jensdatter Galen af Næsbyholm¹⁹, herredsfoged Jens Unkersen til Svogerslev¹⁸, herremand Unker Jensen til Ørsted¹⁷, herredsfoged Jens Unkersen af Lunde¹⁶, væbner Niels Unkersen til Hyllerup¹⁵, væbner Jep Unkersen til Hønnerup¹⁴, købmand Christine Jepsdatter af Hønnerup¹³, købmand Ane Marqvardsdatter Bager fra Odense¹², storkøbmand Oluf Nielsen Bager fra Odense¹¹, borgmester Claus Olufsen Bager fra Køge¹⁰, købmand Peder Clausen Bager fra Køge⁹, gårdmand Jens Pedersen Bager fra matr.nr. 2, Ølsemagle⁸, gårdmand Peder Jensen Bager fra matr.nr. 2, Ølsemagle⁷, Gertrud Pedersdatter Bager fra Birkevang⁶, Kirsten Pedersdatter fra Birkevang⁵, gårdmand Christen Larsen fra matr.nr. 4, Ølsemagle⁴, Kirsten Christensdatter af Aahøjgaard³, gårdejer Jørgen Olsen til Aahøjgaard², gårdejer Hans Emil Kjærdsdam til Kjærsgaard¹, vaskeri- og renseriejer Evald Kjærdsdam fra Køge.

Unkersønnerne

Cæcilie Jensdatter Galen blev gift ind i endnu en gren af Hvideslægten, nemlig Unkersønnerne, der gik gradvist fra at ernære sig som lavadelige herredsfogeder til at ernære sig som købmænd.

Ridder Jens Nielsen Galen og Christine af Næsbyholms datter *Cæcilie Jensdatter Galen af Næsbyholm*¹⁹ blev gift med ridder Unker Karlsen Lang. Han var godsejer i Birkede og Rørup, og hørte til hvidernes Jordbjergslægts fynske gren.

Unker Karlsen Lang omtales som væbner i et dokument, hvor han gav en gård til Sankt Knuds Kloster i Odense, og benævnes ”Wncker Karlssenn”. Siden omtales han som ridder, da han gav en gård i Rørup til Sankt Knuds Kloster som sjælegave for at få læst sjælemesser for sig og sine på sin årlige messe eller årstid. Unker Karlsen var en af de riddere, der måtte gå i stuearrest eller inlager, som det hed, for kong Erik Menved i 1302 i Odense som sikkerhed for, at kongen betalte sin gæld

til borgerne i Rostock. Han blev begravet i Sankt Knuds Kirke.¹³⁸

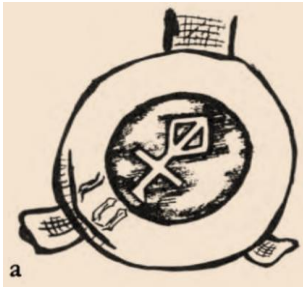
Cæcilie Jensdatter galen og ridder Unker Karlsen Lang fik sønnen *herredsfoged Jens Unkersen til Svogerslev*¹⁸. Han omtales første gang i sin slægtning ærkebiskoppen af Lund Karl Eriksson Galens testamente fra 1334, hvor han blev betænkt med ærkebiskoppens sorte hingst *Holstein*. Her omtales han som ”Johanni Wnkerz”. Senere optræder Jens Unkersen som herredsfoged i Lunde Herred på Fyn. Han blev gift med en datter af ridder Ivar Lykke den Ældre til Svogerslev.¹³⁹

UNKER JENSENS SEGL

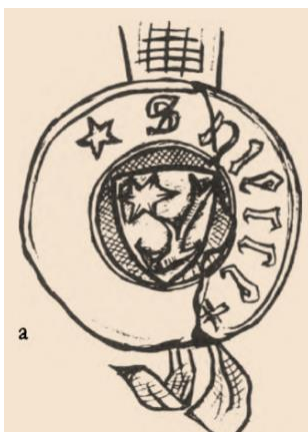
Herredsfoged Jens Unkersen og Ivar Lykkes datter fik sønnen *herremand Unker Jensen til Ørsted*¹⁷. Han omtales i dokumenter fra 1387–

1397. På et dokument fra 1389 omtales han som ”Vnkarus Jenssen de Ørstedis”, og hans segl viser Jordbjergslægtens halve hjortegevir og sekstakkede stjerne. Der er antagelig tale om en sammensmeltning af våbenskjoldene for to grene af hvideslægten, nemlig Glugs hjortegevir og de jyske Hviders stjerne.¹⁴⁰

JENS UNKERSENS SEGL

Herremand Unker Jensen fik sønnen *herredsfoged Jens Unkersen af Lunde*¹⁶. Han omtales som væbner, købmand og herredsfoged i Lunde Herred. Jens Unkersen var tingsvidne i 1419, hvor han blev omtalt som foged ”Jess Vuncherssz af Lunde”, og i 1435, hvor han omtales som ”Jesse Vnckerz i Fremmerløff”, medens hans segl viser hans bomærke som købmand. Herredsfoged Jens Unkersen døde i 1435. Han var gift med en datter af ridder Borkhard Skinkel til Rolsted.¹⁴¹

NIELS UNKERSENS SEGL

Herredsfoged Jens Unkersen og Borkhard Skinkels datter fik sønnen *væbner Niels Unkersen til Hyllerup*¹⁵. Han omtales som

tingsvidne i flere omgange 1440-1478 i Vends og Skovby, og 1452 i Bogense, hvor han omtales som ”Nicolaus Uncerii”. Han skrev sig til Hyllerup, og seglet viser Jordbjergs stjerne og halve hjortegevir. Når slægten igen begyndte at anvende adelsvåben i stedet for bomærke, havde det sin baggrund i, at det blev forbudt ikke-adelige at købe og eje adelsgods.¹⁴²

HØNNERUP HOVGAARD¹⁴³

Væbner Niels Unkersen fik sønnen *væbner Jep Unkersen til Hønnerup*¹⁴. Han skrev sig til Hønnerup Hovgaard, men afstod den i 1460. Jep Unkersen var den sidst kendte, der førte Jordbjergs halve hjortegevir og sekstakkede stjerne i sit våben, som han beseglede med i 1478. Han optrådte som tingsvidne i 1500, hvor han skrev sig af Kølstrup. Unkerbrødrene ernærede sig på dette tidspunkt nok så meget som købmænd. Jep Unkersen døde 1521.¹⁴⁴

Væbner Jep Unkersen fik datteren *Christine Jepsdatter af Hønnerup*¹³. Hun var gift med købmand Marquard Christines fra Odense. Han var død 1507, hvor Christine sad som enke på deres købmandsgård Nørregade 29 i Odense, idet der da blev handlet en ”gård og grund i Nørregade norden op til Christine Marquards Gaard og sønden op til bækken”. Christine Jepsdatter og Marquard Christines fik datteren Ane Marquardsdatter.¹⁴⁵

Bagerslægten

Ane Marqvardsdatter blev gift ind i en anden købmandsslægt, Bagerslægten fra Odense. Gennem de næste generationer havde hendes efterkommere deres storhedstid som rige renæssancekøbmænd i Odense og siden i Køge. Ved den store brand i Køge mistede de alt, og levede siden som gårdmænd og gårdejere frem til min far.

Christine Jepsdatter og Marquard Christines datter *købmand Ane Marqvardsdatter fra Odense*¹² blev født omkring 1490, og omkring 1520 blev hun gift med købmand Niels Bager fra Odense. Han var født 1485 i Odense, og ejede købmandsgården Overgade nr. 6, hvor han selv boede, samt nr. 8 og 10.

OLUF BAGERS MØDRENE GAARD

Ane Bager arvede købmandsgården Nørregade 29, og her drev hun købmandsforretningen videre efter sin mands død 1546. Det berettes, at Christian II boede der en overgang, da han i 1549 blev flyttet fra Sønderborg Slot til Kalundborg Slot. Ane Marqvardsdatters søn Oluf Bager nybyggede gården efter hendes død, men kælder og fundamentet fra hendes købmandsgård findes stadig under Oluf Bagers Mødrene Gaard. Ane Bager døde i 1585.¹⁴⁶

OLUF BAGER

Købmændene Ane Marqvardsdatter og Niels Bager fik sønnen *storkøbmand Oluf Nielsen Bager fra Odense*¹¹. Han var født i 1521, og efter faderens død etablerede han sig som købmand i sin mors købmandsgård i Nørregade. I 1551 blev Oluf Bager gift med Margrethe Clausdatter Halvbjørn, der var født 1536, og kom fra en adelig købmands- og borgmesterslægt i Bogense, der førte en halv bjørn i våbenet.

MARGRETHE HALVBJØRN

Oluf Bager tjente store penge på eksport af okser og korn, og i 1560 blev han rådmænd i Odense. Under Syvårskrigen leverede Oluf Bager store mængder af beklædning til hæren samt klæde og gods til de kongelige slotte. Herudover udlånte han tre af sine skibe til kong Frederik II. Følgen var, at kongen ved krigens slutning skyldte ham 20.000 rigsdaler og erstatning for et af skibene, der var gået ned i kongens tjeneste. Som et led i tilbagebetalingen fik Oluf Bager overladt det hærgeede Næsbyhoved Slot og slotshave, det tilgrænsede Tollerlund, herregården Østerlevgaard og det gamle Odensegaard Slot.

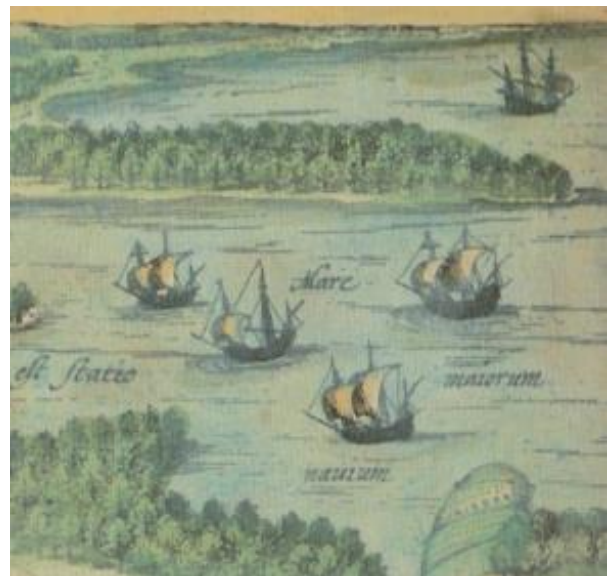
ODENSEGAARD SLOT¹⁴⁷

Når Frederik II overlod Oluf Bager Odenses gamle kongsgård, skyldtes det, at kongen havde ombygget Sankt Hans Kloster til et nyt kongeslot. Både Odensegaard og klostret havde kronen overtaget efter reformationen, og det nye slot stod færdigt 1580 til hertugen af Slesvigs lensmodtagelse.

I den anledning boede kongen hos Oluf Bager, og en aften, hvor de sad foran pejsen med et glas vin, havde Oluf kommet kanelbark på pejsen, så de kunne nyde den gode duft. Da kongen ytrede sin forundring over det dyre brændsel, svarede Oluf Bager, at han kunne lave en ild, der var langt mere kostbar. Han hentede så en stak kongelige gældsbreve, og lagde dem på ilden. Kongen udbrød da: ”*Oluf! Oluf! Se dig for, hvad enden vil blive*”.

Sin formue brugte Oluf Bager på at opkøbe ejendomme og på en storstilet byggevirksomhed i Odense. I 1584 ejede han 12 købmandsgårde, 16 huse, 14 haver og 6 grundstykker. Der var ganske enkelt en købmandsgård til hvert af hans 12 børn. I 1587 blev Oluf Bager udnævnt til kongelig kommerceråd.

Hundrede år tidligere havde fanatikerne og kvindehaderne, den tyske dominikanermunk Heinrich Kramer, udgivet ”*Malleus Maleficarum*” (Heksehammeren). Bogen blev udgivet af pavestolen for at fremme den romersk-katolske kirkes interesser.

SKIBE FOR ODENSE RED¹⁴⁸

Dette førte efterhånden til hekseforfølgelse og kvindeundertrykkelse over hele Europa, og i 1589 var turen kommet til Odense. Her startede en hekseproces, efter der var sket skade på flere af Oluf Bagers skibe. Under afhøringen af en kvinde, der ansås for at være heks, indrømmede hun, at hun havde vist sin datter, hvorledes hun kunne skade Oluf Bagers syv skibe ved at skulpe syv æggeskaller i en spand vand. Dette som hævn for, at datteren ikke måtte gifte sig med en kontorbetjent, der var ansat hos Oluf Bager. At der var tale om

trolddom, var man helt sikre på, da hun via sine kunster fik præstens hat til at flyve op på det bål, hun skulle brændes på.

Der går det sagn, at Oluf Bager inviterede sine børn hjem på sine gamle dage. Her viste han dem en kiste, han havde ladet fylde med flintesten og dækket med sine sidste sølvdalere. Kisten ville han give til det af sine børn, der ville huse ham på hans gamle dage. Oluf Bager flyttede så ind hos sin datter Lisbeth sammen med kisten. Da han døde, åbnede hun kisten, og fandt en stok med indskriften:

*"Hvo der giver, til han tigger
han skal slås, til han ligger."*

FAMILIEN BAGERS EPITAFIUM

I 1576 blev Oluf Bager, Margrethe Halvbjørn og deres 12 børn malet på et epitafium, der er ophængt i Sankt Hans Kirke. På epitafiet er de afbildet under genopstandelsen med teksten:

*"Jeg Oluff Bagher och min hustru Margrethe
wii hafver ladet denne taffle opsette
alle fromme der med at lære
hvad welgierninger och stor ære
Gud af sin naade oss betede
med liffsfruct vore tolfv børn kjære
som her med os afmalit ere*

*for dine gaffver Gud Fader bold
ske dig loff og tack tusindfold
dit hellige naffn oss og vor næste
dine gaver lad oss bruge til beste
her saa at leffue oss alle giff
at vi maa faa det evige lifff."*

Af Oluf Bagers gårde findes stadig hans Mødrene Gård, Nørregade 29 og Odensegaard Slot, der senere blev til Odense Adelige Jomfrukloster. Margrethe Halvbjørn døde 1581, medens Oluf Bager døde under pesten i 1602. Deres gravsten står i Sankt Hans Kirke.¹⁴⁹

CLAUS BAGER

Storkøbmand Oluf Nielsen Bager og Margrethe Clausdatter Halvbjørn fik sønnen borgmester Claus Olufsen Bager fra Køge¹⁰ i 1554. Han var lærd, og fik en international handelsuddannelse. I 1579 startede Claus Bager som købmand sammen med sin far. Siden flyttede han til Køge, hvor han i 1587 blev gift med borgmester Peder Pedersens datter Bodil Pedersdatter.

BODIL PEDERSDATTER

Claus Bager blev rådmand samme år og borgmester tre år efter. Fra år 1600 drev Claus Bager handel på Østersøen med to handelsskibe, og han arvede Næsbyhoved Slot i 1604. I 1608 blev Claus Bager medlem af Det kongelige Kjøbenhavnske Skydeselskab. Hertil kom, at han var medlem af Dansk Broderselskab og at Domkapitlet ved Roskilde Domkirke hørte til hans omgangskreds.

SIDEFLØJ AF CLAUD BAGERS KØBMANDSGÅRD

Lige som sin far var også Claus Bager involveret i hekseprocesser, idet han som borgmester var retsformand for Køge Stadsret, der skulle dømme i de omfattende hekkesager i Køge. Det startede i 1609 med, at Satan viste sig som en skrubbet på to høje ben og siden som en brun stumpalet rotte hos Claus Bagers svigerinde Anna Bartskjær. Herefter tog Satan Annas skikkelse, og bankede en bedstemor, der boede i huset. Satan besatte også manden, der fik ondt i ryggen, ungerne, der hylede og skreg, og hunden, der gøede afsindigt. De bad og bad, men intet hjalp.

KØGE HUSKORS

I 1611 kom Anna i skænderi med rappenskralden den velstillede enke Johanne Thomasis, hvorefter Satan råbte: "Der går min frue" ud af Annas epileptiske søns mund, hver gang Johanne gik forbi. Johanne blev derfor indkaldt til forhør, og det viste sig, at Annas mand havde købt en gård for næsen af Johanne,

som derfor hævnede sig med trolddomskunster.

HEKSESABAT, BÅL OG BRAND I KØGE

Trolddomskunsterne udførte Johanne sammen med en anden heks, Mette Banghors. De havde søgt at hekse Satan op af Ellebækken, men han ville ikke vise sig, og undskyldte sig med, at han havde to lange ører. Så tog Mette en trebenet jerngryde på hovedet, og sagde, at Satan ikke behøvede at skamme sig, da hun selv havde tre lange ører. Dette beroligede Satan, der herefter viste sig i form af en rotte. Den havde de så fanget og sluppet løs i Bartskjærs hus. Mette indrømmede også, at hun havde haft samleje med Satan under en sabbat i skoven ved Ellebækken.

DEN BESUDLEDE OG DEN NYE DØBEFONT

De havde fået hjælp til trolddomskunsterne af Johannes vanføre tjenestepige Kirsten Lauridsdatter. Hun havde fået løfte om

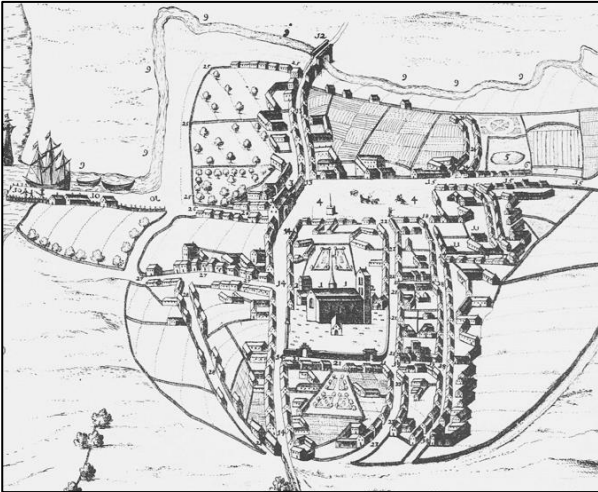
helbredelse for sin hofteskade og fem alen vadmel til et nyt skørt, hvis hun lod sit vand i døbefonden under en af deres heksexabbatter.

De indrømmede heksegerningerne over for et 16-mands nævningeting, og blev dømt til bål og brand. Da de havde indrømmet, at de var skyldige, måtte der bruges tortur, og nu kom der nye navne på bordet. Johanne Thomasis angav Valborg Bødgers, hvor de havde de siddet og fået sig en hel del øl, da det lige pludselig viste sig, at Peder Bødger sad i et af sine kar fuldt af vand, uden nogen kunne forklare, hvordan han var kommet der. Hertil kom, at Valborg kunne føle noget levende, som løb op og ned inde i hendes lår. Det måtte derfor være Satan, der havde været på spil. Alt i alt endte det med, at 14 kvinder blev dømt og brændt på bålet på Galgebakken uden for Nørreport, inden hysteriet ebbede ud i 1615.

I 1618 kom Rigsrevisionen til Køge, og der kom kritiske bemærkninger til salg af byens ejendomme til borgmesteren, ligesom det blev kritiseret, at det offentlige betalte for drikkevarerne, når byens borgere mødtes for at varetage byens tarv. Året efter indførte kongen et rotationsprincip, hvor borgmesterposterne gik på omgang mellem byernes rådmænd hvert år, så i 1620 vendte Claus Bager tilbage til sin rådmandspost. Samme år blev han belønnet med forleningsbrev på øl accisen i Køge, og i 1624 blev han belønnet for sin indsats for byen og kongen med fritagelse for alle kongelige og kommunale skatter og pligter.

Claus Bagers hustru Bodil Pedersdatter døde i 1627, og af skiftet efter hende kan vi se, hvad de ejede. Ud over deres egen købmandsgård var der en købmandsgård til hvert af deres fire børn, en ejendomsgård med fem boliger i Strøby og 23 boliger i Køge. Hertil kom 3 vejrmøller, haver, boder, pakhuse, guld,

diamanter og 10 stolestader i Køge Kirke. I dag er en del af Køge Museum indrettet i en fløj af Claus Bagers købmandsgård i Nørregade. Han døde i 1629.¹⁵⁰

KØGE 1677 E.KR.¹⁵¹

Borgmester Claus Bager og Bodil Pedersdatter fik sønnen *købmand Peder Clausen Bager fra Køge*⁹ i 1589. Han var også en af Køges velbeslåede købmænd, og havde arvet købmandsgården på hjørnet af Brogade og Fændediget. Peder Bager var med til at etablere ”*Køge Spanske Kompagni*”, der blev etableret på baggrund af en af kong Christian IV’s forordninger til at fremme importen af bl.a. vin og salt under krigen mellem Spanien og Holland. Forhandlingerne om at etablere et sådant privilegeret handelskompagni startede i 1622, hvor byens købmænd samt nogle købmænd fra Stege blev optaget i kompagniet. I alt havde kompagniet 20 parthavere, og Peder bager blev direktør i 1626.

Selskabet havde dog ikke succes, og allerede året efter sin etablering måtte det sælge sin kompagnibygning på havnen i Køge. Samme år arvede Peder Bager 3.000 rigsdaler, herunder købmandsgården han beboede på hjørnet af Brogade og Fændediget, samt ejendomsgården i Strøby. I 1632 solgte han sin

købmandsgård, men han nåede ikke at fraflytte den, inden en store brand hærgede Køge i 1633. Det var en tjenestepige i Brogade, der havde haft uforsigtig omgang med ild, og følgen var, at halvdelen af Køge brændte ned. Blandt de bygninger, der nedbrændte, var Peder Bagers købmandsgård og hans værdier, så han måtte flytte til sin ejendomsgård i Strøby.

I 1642 måtte Peder Bager også opgive ejendomsgården i Strøby, men takket være familiens gode kontakter til Domkapitlet ved Roskilde Domkirke fik han kirkens gård matr.nr. 23, Birkevang i Ølsemagle, der lå lige nord for Køges bygrænse. Peder Bager døde 1670 i Ølsemagle.¹⁵²

Købmand Peder Clausen Bager fik sønnen *gårdmand Jens Pedersen Bager fra Birkevang*⁸. Han overtog gården efter sin far, og i 1670 blev den omdannet til ryttergård. At gården var ryttergård betød, at den var fri for skatter og afgifter, men til gengæld skulle holde en rytter, der kunne rykke ud, når der var behov.

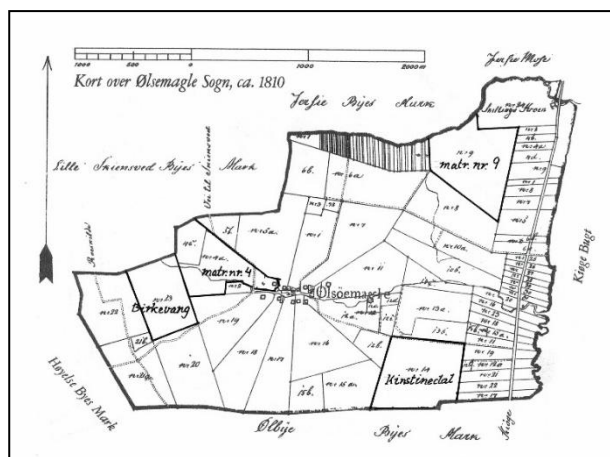

RYTTERI

Jens Bager blev gift med Karen Olufsdatter, der også var fra Ølsemagle. Fra skattemandtællingen 1677 kan vi se, at der ud over dem og deres børn var 3 tjenestefolk, 4 heste, 8 køer, 7 får og 5 svin på gården. Jens Bager omtales sidste gang i 1682.¹⁵³

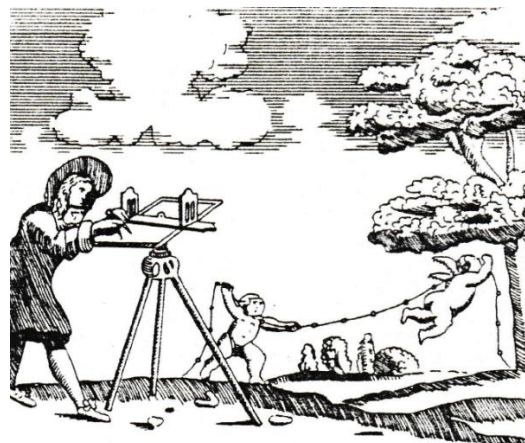
Jens Pedersen Bager og Karen Olufsdatter fik sønnen *gårdmand Peder Jensen Bager fra Birkevang*⁷. Han blev født i 1673 i Ølsemagle, og overtog gården efter sin far. Peder Bager omtales som gårdmand på gården i 1715. Han var gift med Kirsten Nielsdatter, der blev født i 1692 i Ølsemagle. Peder Jensen Bager døde i 1757, medens hun døde i 1788.¹⁵⁴

ØLSEMAGLE EFTER UDSKIFTNINGEN¹⁵⁵

Gårdmand Peder Jensen Bager og Kirsten Nielsdatter fik datteren *Gertrud Pedersdatter Bager fra Birkevang*⁶. Hun var født i 1735 på Birkevang, og blev gift med gårdmand Peder Christensen i 1758. Han var født i 1734, og kom fra den tidligere ryttergård matr.nr. 9 i

Ølsemagle, som han overtog efter sin far. Det var i Peder Christensens dage, at Ølsemagle blev udskiftet. Efter udskiftningen fik hver gård en hovedlod og en strandlod, og lidt over halvdelen af gårdene blev udflyttet, herunder både Birkevang og matr.nr. 9. Peder Christensen døde i 1804, medens Gertrud Bager døde i 1817.¹⁵⁶

UDSKIFTNING

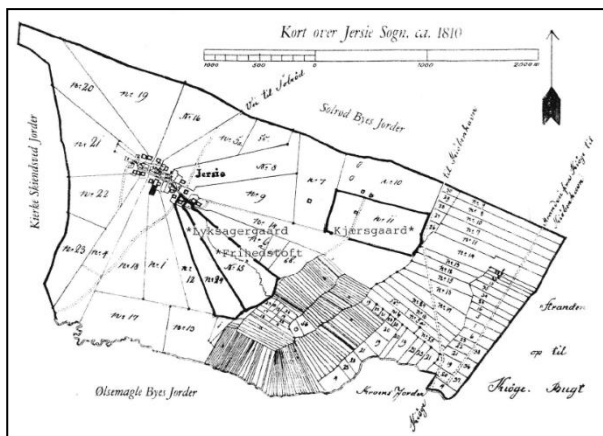
Gertrud Pedersdatter Bager og gårdmand Peder Christensen fik datteren *Kirsten Pedersdatter fra matr.nr. 9, Ølsemagle*⁵. Hun var født i 1766 i Ølsemagle. Kirsten Pedersdatter blev gift med sin fætter gårdmand Laurs Christensen fra matr.nr. 4, Ølsemagle, så de måtte løse kongebrev. Han var født 1761, og overtog gården efter sin far. Da landsbyen var blevet udskiftet, hørte deres gård til blandt de bedst vedligeholdte, så den blev liggende i landsbyen. Laurs Christensen døde 1820, medens Kirsten Pedersdatter døde 1840.¹⁵⁷

Gårdmand Laurs Christensen og Kirsten Pedersdatter fik sønnen *gårdmand Christen Larsen fra matr.nr. 4, Ølsemagle*⁴. Han var født 1794, og overtog gården matr. nr. 4 i Ølsemagle efter sin far. Christen Larsen blev gift i 1817 med Birthe Jacobsdatter, der var født 1798 i Ølsemagle. Hun døde 1854, medens Christen Larsen døde 1879.¹⁵⁸

KIRSTEN CHRISTENSDATTER

Gårdmand Christen Larsen og Birthe Jacobsdatter fik datteren *Kirsten Christensdatter til Aahøjgaard*³. Hun var født 1817 i på matr. nr. 4 i Ølsemagle. Kirsten Christensdatter blev gift med gårdejer Ole Jørgensen, der var født 1817 på Frihedstoft i Jersie. Ole Jørgensen havde først været gift med Inger Jonsdatter, og han overtog svigerforældrenes gård Aahøjgaard i Lille Skensved i 1842. Det var efter Inger Jonsdatters død i 1853, han blev han gift med Kirsten Christensdatter. Han fik skøde på Aahøjgaard i 1868.

JERSIE EFTER UDSKIFTNINGEN¹⁵⁹

Ole Jørgensen og Kirsten Christensdatter var velstillede og dygtige. Han tilhørte de Kofteklædte, og når de skulle ud, optrådte han i blå skødefrakke med håret redt frem i en krølle over ørene, medens hun optrådte i sort kjole med mange underskørter, hue og guldnakke. Da sønnen Jørgen Olsen skulle

giftes og overtage gården, byggede de en vinkelbygning på stuehuset til aftægtsbolig for dem selv. Ole Jørgensen døde i sin seng i 1886, medens Kirsten Christensdatter døde i 1892.¹⁶⁰

JØRGEN OLSEN OG KIRSTEN JØRGENSEN MED BØRN¹⁶¹

Kirsten Christensdatter og gårdejer Ole Jørgensen fik sønnen *gårdejer Jørgen Olsen til Aahøjgaard*². Han var født 1854 på Aahøjgaard, og var på Hindholm Højskole i sin ungdom. I 1887 blev Jørgen Olsen gift med Kirsten Jørgensen, der var født 1859. Efter giftemålet overtog Jørgen Olsen Aahøjgaard efter sin far. I 1912 begyndte han en ombygning af gården, men inden ombygningen var færdig, slog lynet ned, og hele gården brændte. Herefter byggede han en ny gård.

Jørgen Olsen var velbegavet og velanset på egnen, og han var interesseret i alt nyt, som han mente betød fremskridt. Han var således med til at starte en række af egnens nye andelsforetagender som Havdrup Bageri og Naurbjerg Mejeri, ligesom han bestred en række tillidsposter. Kirsten Jørgensen var smuk og flittig, og optrådte med venlighed og værdighed. Hun viste også stor omhu for, at det skulle gå hendes børn godt. Jørgen Olsen døde 1931, medens Kirsten Jørgensen døde 1937.¹⁶²

HANS KJÆRSDAM

Gårdejer Jørgen Olsen og Kirsten Jørgensen til Aahøjgaard fik sønnen gårdejer *Hans Emil Kjærdsdam til Kjærsgaard*¹. Han var født 1893 i Højelse. Under Første Verdenskrig blev Hans Kjærdsdam indkaldt som trænkonstabel ved sikringsstyrkerne.

EMILIE KJÆRSDAM

Hans Kjærdsdam blev gift med Inger Emilie Kjærdsdam (født Nielsen), der var datter af gårdejer Anders Nielsen til Kirstinedal i Ølsemagle, hvor hun var født i 1895. Emilie Kjærdsdam gik på Høng Højskole i 1913, og ikke så længe efter blev de gift, og købte

Kjærsgård i Jersie. Det var på den tid, det blev bestemt, at danskere skulle have faste efternavne, så min farfar tog navn efter gården.

*HANS OG EMILIE KJÆRSDAM MED BØRN*¹⁶³

Siden ville de ind til Jersie By, og købte Lyksagergaard, der var blevet liggende i byen ved udskiftningen. På deres gamle dage solgte de gården, og flyttede til Køge. Hans Kjærdsdam var en solid landmand, der var fuld af lune, og elskede at spille kort og fortælle historier, medens Emilie Kjærdsdam var en livsglad kvinde, der altid huskede livets lyse sider, og glemte de mørke, så hurtigt det var muligt. Hans Kjærdsdam døde i 1975, medens Emilie Kjærdsdam døde i 1985.¹⁶⁴

EVALD KJÆRSDAM

Gårdejer Hans Kjærdsdam og Inger Kjærdsdam fik sønnen *vaskeri- og renseriejer Evald Kjærdsdam fra Køge*. Han var født i 1916 på Kjærsgaard, og blev uddannet på Tolstrups

Mejerier i Roskilde. I 1942 blev min far gift med min mor Fanny Ruth Kjærdsdam, der var datter af proprietær Alfred Nielsen, så lad os se, hvor hun kom fra.¹⁶⁵

ANDEN DEL

FRA NORDISKE GUDER TIL MIN MOR

NORDISKE GUDER OG KONGER

Buri, Burr, Odin, kong Skjold af Lejre⁵⁹, kong Friedleif I af Lejre⁵⁸, kong Frode I Fredegod af Lejre⁵⁷, kong Friedleif II Hærleif af Lejre⁵⁶, kong Haver Håndstærk af Danerne⁵⁵, kong Frode II af Danerne⁵⁴, kong Vermund af Danerne⁵³, kong Olaf den Milde af Danerne⁵², Dan den Hovmodige af Danerne⁵¹, kong Frode III Fredegod af Danerne⁵⁰, kong Friedleif III af Danerne⁴⁹, kong Frode IV den Frække af Danerne⁴⁸, kong Halfdan den Gamle af Uppsala⁴⁷, kong Roar Haldansson af Danerne⁴⁶, kong Valdar den Gavmilde Roarsson af Skåne⁴⁵, kong Harald den Gamle Valdarsson af Skåne⁴⁴, kong Halfdan den Snilde Haraldsson af Skåne⁴³, kong Ivar Vidfavne Halvdansson af Skåne⁴², dronning Aud den Dybttenkende Ivarsdatter af Gardarige⁴¹, kong Randver Radbartsson af Uppsala⁴⁰, kong Sigurd Ring Randversson af Uppsala³⁹, kong Ragner Lodbrog Sigurdsson af Uppsala³⁸, kong Sigurd Orm-I-Øje Ragnarsson af Danerne³⁷, kong Hardeknud Sigurdsen af Danmark³⁶, kong Gorm den Gamle Knytling af Danmark³⁵, kong Harald Blåtand Gormsen Knytling af Danmark og Norge³⁴, kong Svend Tveskæg Haraldsen Knytling af Danmark, Norge og England³³, prinsesse Estrid Svendsdatter Knytling af Danmark³², kong Svend Estridsen af Danmark³¹, kong Erik Ejegod Svendsen af Danmark³⁰, kong Harald Kesja Eriksen af Danmark²⁹.

I begyndelsen var der intet,
kun tomrummet Ginungagap.

Tomrummet adskilte det nordlige isrige
fra det sydlige flammehav.

Så mødtes isrigets tolv iskolde floder
med flammehavets ild.

Deres møde førte
til det store rimdække.

Rimdækket fortættede,
og blev til urkoen og Ymer.

Urkoen slikkede salt af en sten,
og skabte *Buri*.

Buri fik sønnen *Burr*,
der blev forfader til aserne.

Ymer drak urkoens mælk,
og skabte jætterne.

URKOEN OG BURI

Burr blev gift med Ymers oldebarn,
og de fik *Odin*.

Odin dræbte Ymer,
hvis hovedskal blev til himlen.

Blodet blev til havet,
kødet til jorden og knoglerne til fjeldene.

Midt i verden stod Yggdrasil,
der var verdenstræet.

Yggdrasil strakte sig
fra jordens indre og op til himlen.

Verdenstræets grene var grønne,
og dets dug holdt jorden grøn.

Træet havde tre rødder,
der førte til tre verdener.

Den ene rod førte til Asgård,
hvor aserne boede.

Aserne var guder, der ville dø,
når Ragnarok indtrådte.

Den anden rod førte til Jotunheim,
hvor jætterne boede.

Her lå visdommens brønd,
drak du, ville du vide, hvad der var og kom.

Den tredje rod førte til Hel
og dragen Nidhug,

Når Nidhug havde overgnavet træets rod,
indtrådte Ragnarok.

Odin ville vide alt,
og drak af visdomsbrønden.

For at få lov,
gav han et øje i pant.

Odin ville have stor visdom,
og hængte sig i Yggdrasil.

For at få visdom,
måtte han ofre sin ånd.

Odin gav træet navn,
Yggdrasil betyder Odins Hest.

Odin fik ravnene Hugin og Munin,
der fløj ud hver morgen.

Når de kom hjem hver aften,
fortalte de, hvad der var hændt.¹⁶⁶

ODIN MED HUGIN OG MUNIN¹⁶⁷

Skjoldungerne

Med sagaerne om Odin og hans efterkommere skjoldungerne bevæger vi os langsomt fra sagaernes lejrekonger frem mod den gamle danske kongeslægt. Arkæologiske udgravninger fra Lejre viser, at der har ligget en kongsgård her, men beretningerne om de enkelte personers navne og handlinger bygger på sagaerne. Med Ivar Vidfavne begynder vi dog at have enkelte samtidige kilder.

Odin var asernes overhoved, og de følte sig truet af jætterne. Ikke nok med, at jætterne var meget større end aserne, det var også blevet spået, at det endelige opgør med jætterne ville ende i Ragnarok, hvor livstræet Yggdrasil ville gå ud, blive brændt af og verden forgå. Odin benyttede derfor enhver lejlighed til at trække tiden ud.

I mellemtiden hentede han de bedste af menneskenes krigere einherjerne fra Midgård, hvor menneskene holdt til. Dem samlede han på sin borg Valhalla, hvor de kunne feste og træne til det endelige opgør mod jætterne. Odin

brugte også list og magt over for sine fjender. Han brugte således både hamskifte og forklædninger, og optrådte ofte som en gammel gråskægget mand. Odin var gift med Frigg, med han kunne ikke stå for smukke unge piger. Han fik derfor også en hel del børn med forskellige elskerinder.¹⁶⁸

Danerne var et folk, der holdt til i Skåne. Fra Hugin og Munin hørte Odin, at danerne var uden konge, så han ville gerne hjælpe dem. Da han sammen med jættekvinden Rind fik et barn, søsatte han derfor barnet omgivet af en stor skat i et ubemandet langskib. Skibet drev i land hos danerne, der fandt barnet liggende alene med hovedet på et neg og omgivet af guld og våben. Så bar de barnet på et skjold til deres tingsted, anbragte barnet på tingstenen, og udråbte det til konge. Han fik navnet *kong Skjold af Lejre*⁵⁹.

KONG SKJOLD HYLDES¹⁶⁹

Kong Skjold blev gift med teutonerprinsessen Gefion, der i medgift fik lov til at pløje Sjælland ud af Sverige. I Sverige efterlod dette et hul, der blev kaldt Vänern, medens kong Skjold byggede sin kongsgård Lejre midt på Sjælland. Han blev siden en mægtig konge. I Beowulfkvadet hedder det:

*”Som hjælpeløst barn, blev først han fundet;
men fanged så lykke, og voksed i hæder,*

*og ry under himlen, så alle de folk,
der fjernt over hvalvejen, rundt om leved,
lyde ham måtte, og skat ham give;
godt var hans styre.”*

Efter kong Skjolds død blev han igen lagt i et langskib med rige gaver og sendt til havs. I Beowulfkvadet hedder det:

*”Ej rustede de ham, med ringere gaver,
og dynger af skatte, end de havde gjort,
der først havde sendt ham, fjernt fra strand,
som et ensomt barn, over bølgen blå.”¹⁷⁰*

Kong Skjold og dronning Gefion fik sønnen *kong Friedleif I af Lejre*⁵⁸. Hans tid som konge var meget fredelig.¹⁷¹

Kong Friedleif I fik sønnen *kong Frode I Fredegod af Lejre*⁵⁷. Også hans tid som konge var præget af fred og retfærdighed. Det fortælles således, at kongen lagde en guldring i vejsiden, og selvom den lå frit fremme, turde ingen stjæle den.¹⁷²

Kong Frode I Fredegod fik sønnen *kong Friedleif II Hærleif af Lejre*⁵⁶. I hans tid ophørte de fredelige tider, og hærgen, røveri og krig dukkede op igen. Da Friedleif var meget tapper i hærgen og krig, fik han tilnavnet Hærleif.¹⁷³

Kong Friedleif II fik sønnen *kong Haver Håndstærk af Lejre*⁵⁵. Han omtales som den femte konge af Lejre, og hans tilnavn kom af, at han havde et kraftigt håndtryk med et krampagtige greb.¹⁷⁴

Kong Haver Håndstærk fik sønnen *kong Frode II af Danerne*⁵⁴. Han holdt til i Lejre.¹⁷⁵

Kong Frode II fik sønnen *kong Vermund af Danerne*⁵³. Hans datter blev gift med hans barnebarn kong Dan den Hovmodige.¹⁷⁶

Kong Vermund fik også sønnen *Olaf den Milde af Danerne*⁵². Han blev gift med Dampi, med hvem han fik sønnerne Frode III Fredegod og Dan den Hovmodige.¹⁷⁷

Olaf den Milde og Dampis søn *Dan den Hovmodige af Danerne*⁵¹ var ham, der blev gift med kong Vermunds datter.¹⁷⁸

Dan den Hovmodige og kong Vermunds datter eller Olaf den Milde fik sønnen *kong Frode III Fredegod af Danerne*⁵⁰.¹⁷⁹ Hans tid som konge var præget af fred og retfærdighed. Frode Fredegod blev gift med dronning Ingibjörg Yngvasdotter af Uppsala, der kom fra den svenske Ynglingeslægt. Denne nedstammede fra en anden af Odins sønner, guden Frej.

Da Frode III Fredegod døde, fortælles det, at man var bange for, at det skulle blive til ulykke for landet med ran og hærgen, hvis det blev opdaget, at han var død.

Hans lig blev så sat op på en vogn, så han kunne køres rundt i landet, og folk kunne tro, at han stadig var i live. Løsningen holdt dog ikke så længe, idet hans lig begyndte at rådne, og folk opdagede, at han var død.

Baggrunden for denne fortælling kan søges i en sammenvævning af sagnene om guden Frej og Frode Fredegod kongerne. Frej var en frugtbarhedsgud, der bragte fred og velstand, og hvis gudebillede blev taget ned fra templet og kørt over markerne hvert forår for at velsigne dem. På samme måde som Frej døde hvert efterår, og genopstod hvert forår, døde den ene Frode Fredegod efter den anden, og genopstod igen gang på gang blandt de danske konger.¹⁸⁰

Kong Frode Fredegod og dronning Ingibjörg Yngvasdotter fik sønnen *kong Friedleif III af*

*Danerne*⁴⁹. Han ville ikke have afgudsdyrkelse, besværgelser eller magi inden for landets grænser. I stedet satte han sin lid til sin egen tapperhed og sine våben. Han var således den første konge, der oprettede en stærk hird omkring sig.¹⁸¹

Kong Friedleif III fik sønnen *kong Frode IV den Frække af Danerne*⁴⁸. Han var mindreårig, da hans far døde, og han kom under indflydelse af dårlige rådgivere. Siden fik han en dygtig gotisk rådgiver, og vandt mange kampe takket være sin frækhed, hvilket gav ham tilnavnet Den Frække (Hin Frecke). Det endte med, at han til sidst var konge over 12 jarler i Holmgård, Kiev, Tallinn, Lapland og Estland.

På kong Frode IV's tid underlagde hunnerne sig Europa mellem Rhinen og Skandinavien, og stod ved Jyllands sydgrænse. Hunnerne fik hjælp af goterne, der tidligere var smidt ud af Skandinavien, medens danerne fik hjælp af en række stammer, der var flygtet fra hunnerne, og i 446 kom det til en kamp, der varede syv dage. Danerne vandt, og som et led i fredsftalen, den såkaldte Frodefreden, blev kong Frode IV gift med hunnerprinsessen Hanunda, medens hunnerkongen Attila blev gift med heroen Høgne Gjukassons datter. Herefter vendte Attila sig mod Burgunderne, som han jagede ud af Worms i 451. Siden vendte Hanunda tilbage til sin far, og kong Frode IV blev gift med den norske kong Gothars datter Alfild. Det er her fra, en del af Völsungsagnet har sin rod.¹⁸²

Kong Frode IV fik sønnen *kong Halfdan den Gamle af Uppsala*⁴⁷. Han fik navnet Halfdan, da det kun var hans far, der var daner, medens han først fik tilnavnet den Høje, og siden den Gamle, da han levede længe. Kong Halfdan slog kong Aun af Uppsala, og hærtog hans

datter Sigrid. Halfdan den Gamle regerede herefter Uppsala. I Beowulfkvadet hedder det:

*”Halfdan der hersked med ry,
i de skridende år over skjoldunge-folket,
ham folkenes fyrste fødtes til verden,
fire børn ifølge og rad:
Hjorgar og Roar og Helge den gæve,
og om Elan jeg hørte,
hun som blev Angantyr’s,
den krigeriske skjoldunges kærlige mage.”*¹⁸³

Kong Halfdan den Gamle og dronning Sigrid Aunsdatter fik sønnen *kong Roar Halfdansson af Danerne*⁴⁶. Da Roars far døde, tog han til Northumbrien, hvor han giftede sig med kongens datter Rogne. Roar Halfdansson omtales i Beowulfkvadet som en ærlig, generøs og en sejrrig kriger, hvis mænd fulgte ham med glæde. Han holdt altid en ed, og delte med glæde byttet med sine mænd, *”ligesom han gav Beowulf og hans mænd rige gaver, da de dræbte monsteret Grendel. Han lovede også at behandle Beowulf som sin søn”*. Kong Roar blev dræbt, da kong Ragner af Uppsala angreb hans kongsgård i Lejre.¹⁸⁴

Kong Roar Halfdansson og dronning Rogne fik sønnen *kong Valdar den Gavmilde Roarsson af Skåne*⁴⁵. Da Valdars fætter Rolf Krake døde, gik Valdar til angreb på Rørik, der ville efterfølge Rolf Krake som konge af danerne. Slaget var voldsomt, men endte uafgjort. De blev herefter enige om at dele riget, så Rørik blev konge af Sjælland, medens Valdar blev konge af Skåne. Valdar den Gavmilde blev gift med Hildis af Vandalerne.¹⁸⁵

Kong Valdar den Gavmilde og dronning Hildis fik sønnen *kong Harald den Gamle Valdarsson af Skåne*⁴⁴. Han blev gift med prinsesse

Hervor, der var datter af kong Heidrekr Ulvehammer Angantyrsson af Reidgoterne.¹⁸⁶

Kong Harald den Gamle og dronning Hervor fik sønnen *kong Halfdan Snjalle Haraldsson af Skåne*⁴³. Også han fik navnet Halfdan, da hans mor var udlænding. Han fik tilnavnet Snjalle, der betyder den Snilde eller Modige. Halfdan efterfulgte sin far som konge af Skåne, og blev gift med dronning Moalda Digri den Stolte.

Halfdan havde en bror Gudrød, og de to brødre regerede Skåne i fællesskab. Gudrød var gift med Åse den Ondhjertede, der var datter af kong Ingjald den Ondhjertede af Uppsala. Ingjalds far havde decentraliseret Sveariget til 12 jarler, og det passede ikke Ingjald. Da han selv blev konge, inviterede han derfor sine jarler til gilde i sin hal, og drak dem hønefulde. Herefter indebrændte han dem. Hans datter havde anlæg for samme ondskab. Hun bagtalte Halfdan til Gudrød, og opildnede ham til at dræbe sin bror, så han selv kunne blive enekonge af Skåne. Herefter dræbte hun sin egen mand, så hun sammen med sin far sad på magten i hele Sverige.¹⁸⁷

Kong Halfdan den Snilde og dronning Moalda Digri havde fået sønnen *kong Ivar Vidfavne Halvdansson af Skåne*⁴². Han var i Northumbrien, da han hørte, at Åse den Ondhjertede havde fået dræbt hans far. Ivar Vidfavne vendte så hjem for at tage hævn, medens Åse den Ondhjertede flygtede hjem til sin far. Ivar Vidfavne drog nu op mod Uppsala, og fandt far og datter på en kongsgård i Raening, hvor de sammen med et lille følge var i gang med et drikkegilde. Ivar Vidfavne omringede kongsgården, og da kong Ingjald og hans datter indså, at de var i undertal, og ikke kunne undslippe, satte Ingjald ild på sin hal, og indebrændte sig selv sammen med sin datter og

deres fulde følgesvende. Ivar Vidfavne var herefter konge af såvel Uppsala som Skåne.

IVAR VIDFAVNES RIGE

Ivar Vidfavne var en hård hersker, og da der samtidig var hungersnød i Sverige, flygtede mange af hans undersåtter til Värmland. Det var imidlertid kun en stakket frist, da han siden indtog Norge. Herefter indtog han Danmark, en del af Sachsen, Finland, de baltiske lande og Northumbrien, eller som det hedder, han *"fick ocsaa alt Danmarck og vant en stor part i Saxen, met mange lande der Østen fore. Der efter vandt han femte parten aff Engeland"*. Efter dette fik han tilnavnet Vidfavne.

På kortet ses hans kongerige med rød og hans skattepligtige underkonger med blå indramning. At han kom vidt omkring medførte, at han kom i kontakt med andre folkeslag, der kunne læse og skrive, så vi begynder nu at have samtidige kilder, der kan supplere sagaerne og arkæologien. Ivar Vidfavne blev gift med Gyrithe Alfsdatter, der var født 614.¹⁸⁸

Kong Ivar Vidfavne og dronning Gyrithe Alfsdatter fik datteren *dronning Aud den Dybttenkende Ivarsdatter af Danerne*⁴¹. Af politiske grunde tvang hendes far hende til at gifte sig med kong Rørik af Lejre, hvilket var

imod hendes ønske, da hun var forelsket i Røriks bror Helgi. Ivar Vidfavne lokkede så kong Rørik til at dræbe Helgi, hvorefter han selv angreb Lejre, og dræbte sin svigersøn kong Rørik. Dette skete, medens Aud var på rejse med Lejres hird, og da hun vendte tilbage, og opdagede, at hendes far havde fået dræbt både hendes mand og elskede, jog hun Ivar Vidfavne tilbage til Skåne. Aud var dog betænkelig over sin handling, og søgte tilflugt hos kong Radbod af Friesland, sammen med sin søn Harald Hildetand og mange af sine mænd, medens Ivar Vidfavne inddrog Danmark i sit kongerige.

RADBOD

Aud giftede sig nu med kong Radbod, hvilket Ivar Vidfavne blev oprørt over. Hertil kom, at hans datter havde jaget ham ud af Lejre, så han kaldte så en stor ledingshær sammen for at hævne sig. På vejen ankrede de op, og om natten havde Ivar Vidfavne en skrækkelig drøm. Næste dag spurgte han sin fosterfar

Hord, der var med på togtet, hvad drømmen kunne betyde. Ivar Vidfavne fik så læst og påskrevet, at drømmen var straffen for hans ondskab, svigfuldhed og magthunger, og Hord sammenlignede ham med Midgårdsormen. Ivar sprang derefter på Hord, og de forsvandt begge i bølgerne. Siden har ingen hørt fra dem, og det blev tolket således, at Hord var Odin i forklædning. Da Ivar Vidfavne var væk, vendte medlemmerne af ledingshæren hjem til sig selv, og Rørik og Auds søn Harald Hildetand vendte hjem til Lejre.

Kong Radbod havde tilbragt en del af sin opvækst ved det danske hof. Han blev konge af friserne i 680, og var landets sidste uafhængige konge. I modsætning til sin far søgte Radbod at udrydde kristendommen og befri friserne fra frankerne, men det havde han ikke held med. I 689 blev Radbod besejret af hertug Pipin II i slaget ved Dorestad, og to år efter faldt også Utrecht i Pipins hænder.

Som en del af fredsslutningen blev Pipins søn og Radbods datter gift, og der blev grundlagt et frisisk bispedømme. I 714 døde Pipin II imidlertid, og Radbod jagede munkene ud af landet. I 716 besejrede han Pipins søn, hertug Charles Martel ved Kølne. Siden vendte Charles Martel tilbage og slog Radbod, hvorefter friserne måtte underkaste sig det kristne Franken.

Munken Wulfram var også tæt på at omvende Radbod til kristendommen. Umiddelbart inden Radbod skulle stige ned i dåbsfonden, spurgte han dog Wulfram, om han så ville møde sine hedenske forfædre i Himlen efter sin død. Wulfram svarede, at det skulle han ikke regne med, hvortil Radbod svarede, at han så foretrak at leve i evighed med sin familie i Helvede, fremfor med sine fjender sig i Himlen.

Dronning Aud den Dybttenkende døde 717, medens kong Radbod døde 719.¹⁸⁹

RADBOD OG WULFRAM

Dronning Aud den Dybttenkende og kong Radbod fik sønnen *kong Randver Radbardsson af Uppsala*⁴⁰. Det formodes, at han faldt i Bråvallaslaget i 770, hvor hans søn Sigurd Ring vandt over Randvers halvbror danerkongen Harald Hildetand. Kong Randver var gift med dronning Åsa Haraldsdatter af Agder.¹⁹⁰

771 E.KR.¹⁹¹

Kong Randver Radbardsson og dronning Åsa Haraldsdatter fik sønnen *kong Sigurd Ring*

*Randversson af Uppsala*³⁹. Lejrekongen Harald Hildetand var blevet upopulær på sine gamle dage på grund af en hårdhændet adfærd. For at undgå at blive dræbt af sine egne udfordrede han sin nevø kong Sigurd Ring fra Uppsala. De mødtes med hver sin hær ved Bråviken i Østgøtaland til det, der skulle blive det mest sagnomspundne slag i Nordens historie, nemlig Bråvallaslaget. Slaget indledtes af lurblæsere, og det blev langt og hårdt. Det endte med, at Sigurd Ring vandt, medens kong Harald Hildetand mistede livet. Efter sagaerne var det Odin selv, der deltog i slaget og dræbte ham. Kong Sigurd Ring var gift med dronning Alfildr Gandalfsdatter af Alfshem. Han døde 812.¹⁹²

Kong Sigurd Ring Randversson og dronning Alfildr Gandalfsdatter fik sønnen *kong Ragner Lodbrog Sigurdsson af Uppsala*³⁸. Han var født i Uppsala. Ragner Lodbrog var først gift med skjoldmøen Lagertha, og derefter med den gotiske prinsesse Thora.

Med Thora genfinder vi fortællingen om helten, der befrier prinsessen fra dragen. Sagaerne fortæller, at jarl Herröd af goterne havde en meget smuk datter, der hed Thora. Faderen var glad for hende, og gav hende en æske med en lindorm i gave. Lindormen voksede og voksede, og den holdt til i et område mellem den bod, som Thora boede i, og indhegningen udenom, så ingen kunne komme prinsessen nær undtagen ham, der fodrede dragen. Jarlen lovede derfor prinsessen som hustru til den, der kunne dræbe dragen. Det mente Ragner nok han kunne, så han fik syet klæder af loddent klæde (lod brog), som han fik kogt i beg og rullet i sand. Beskyttet af tøjet og sit skjold dræbte han nu dragen, og giftede sig med prinsessen. Få år efter døde Thora, og Ragner sørgede. På et togt

til Norge mødte han imidlertid Aslaug Kraka, og blev forelsket igen.

RAGNER MED KRAKA OG THORA

Aslaug Kraka stammede fra en anden af Odins efterkommere, kong Völsung, der fik sønnen kong Sigmund. Til Sigmunds søsters bryllup kom Odin forklædt som tigger. Her tog Odin et sværd, og jog det i et træ, der stod midt i Völsungernes Kongsgård. Odin sagde, at den, der kunne trække sværdet ud, ville få en skat. Sigmund trak så sværdet ud.

SIGMUND VÖLSUNGSSON OG ODIN

Senere havnede Sigmund en strid med Odin. Sigmund blev dræbt, og Odin brød Sigmunds sværd, der var blevet trukket ud af træet, i stykker. Inden Sigmund døde, fik hans hustru Hjordis dog at vide, at hun skulle fortælle deres søn, at han kunne tilvirke et mægtigt våben af

brudstykkerne. Efter drabet på kong Sigmund giftede Hjordis sig med kong Alf, og hendes og Sigmunds søn Sigurd blev opfostret på deres kongsgård hos smeden Regin.

Nu kom Loke og to andre aser forbi en flod, hvor de så en odder. Loke kastede en sten, og traf odderen, så den døde. På tilbagevejen besøgte de Regins far Reidmar. De viste stolt deres bytte frem, men det skulle de ikke have gjort. Odderen var nemlig en af Reidmars sønner i dyreham. Reidmar tilbageholdt så de to aser, og sendte Loke af sted for at skaffe mandebod. Boden skulle bestå af odderens skind fyldt med guld.

Loke fangede så en af bjergets dværgsmede, og tog hans guld og hans ring fra ham. Dette gjorde dværgen galsindet, og han kastede en forbandelse over Ringen. Reidmar fik så odderens skind fyldt med gullet og Ringen i mandebod. Ringens forbandelse medførte, at Reidmars søn Fafner dræbte sin far for at få gullet og Ringen. Herved blev Regin snydt for sin arv af Fafner. Det var hos denne Regin, at Sigurd voksede op, så han lovede sin fosterfar at hævne ham.

Som tak smedede Regin sværdet Gram af brudstykkerne af Sigmunds sværd, og gav det til Sigurd. Med Gram dræbte Sigurd nu Fafner, der i mellemtiden havde lavet hamskifte, og var blevet til en drage, der vogtede over gullet og Ringen. Dette gav Sigurd tilnavnet Fafnersbane. Herefter ristede Sigurd dragens hjerte over et bål, og da han følte efter, om hjertet var færdigstegt, var det stadig råt. Han brændte fingrene, og stoppede sin brændte tommelfinger i munden. Herved fik han drageblod i sig, og fik evnen til at forstå fuglenes sprog.

SIGURDRISTNINGEN PÅ RAMSUNDBJERGET

Fuglene advarede Sigurd om, at Regin ville dræbe ham på grund af Ringens forbandelse. Sigurd dræbte derfor Regin, og var nu selv i besiddelse af gullet, Ringen og forbandelsen. Han bar skatten væk på hesten Grane.

Sagnet om Sigurd Fafnersbane optræder på syv runestene i Sverige. Den fornemste af Sigurdristningerne findes på Ramsundbjerget, og er fra omkring 1030. Her er runeindskriften indfældet i slangen Fafner. Øverst til venstre ses odderen. Nederst til højre ses Sigurd, der dræber slangen. Til venstre for hesten rister Sigurd dragehertet over ilden, og afkøler sin tommelfinger i munden, hvorved han får drageherteblood i sig, og kan forstå fuglenes tale i træet til højre. Den dræbte smed Regin ligger til venstre med sit afhuggede hoved og sin hammer, blæsebælg, ambolt og tang. Hesten er klar til at tage af sted med dragens skat.

Legenden behandles også i Nibelungenlied. Her fortsatte den med, at Sigurd tog til den burgundiske kong Gunnar med sin legendariske skat for at fri til kongens smukke søster Gudrun. På vejen gjorde han ophold på Hindarbjerget, hvor han mødte Brunhilde. De faldt for hinanden, lovede hinanden troskab, og han forærede hende Ringen. De lå med hinanden, men ingen af dem vidste, at hun var blevet frugtsommelig, da han red videre.

Han ankom så til kong Gunnars borg. Her ville kong Gunnars mor have sin søn gift med

Brunhilde, der var datter af den store hunnerkonge Budle. Hun gav derfor Sigurd en trylledrik, der fik ham til at glemme Brunhilde. Sigurd blev i stedet forelsket i Gudrun, men kong Gunnar stillede den betingelse, at Sigurd skulle vinde Brunhilde for kongen, hvis han ville giftes med Gudrun. Brunhilde ville nemlig ikke vide af Gunnar. Sigurd skiftede så ham, og tog form af Gunnar. Herefter vandt han Brunhilde for sig, og blev trolovet med hende. Efter de havde ligget med hinanden, byttede han Ringen om til en anden og mere kostbar ring.

Herefter skiftede Sigurd og Gunnar ham igen. Tilbage i Burgund blev der holdt dobbeltbryllup, hvor Brunhilde blev gift med Gunnar og Sigurd med Gudrun. Sigurd forærede så Gudrun Ringen. Siden opdagede Brunhilde, at Gudrun bar Ringen, og komplottet kom for en dag.

Også i de skandinaviske folkeviser bliver Sigurd gift med Gudrun, mod at han hjælper hendes bror Gunnar med at få Brunhilde. Og også her ender det med, at Gudrun kommer til at afsløre komplottet for Brunhilde. Brunhilde spørger:

*"Hør du stalten Gudrun
Kære søster min;
Hvor finge du de guldringe
På finger din?
:Kongen hans sønner af Danmark:*

*Dennem gav mig Sigurd Snarensvend
Til fæstegave;
Han gav dig Gunnar Hagen
Til staldbroderlage*

Brunhilde kræver så af Gunnar, at han dræber Sigurd, som vakte hendes kærlighed uden selv at være forelsket:

*"Der er slet intet i verden til,
Jeg bod kan få;
Foruden jeg kunne Sigurds hoved
I mine hænder få."*

Sigurd kan kun slås ihjel med sit eget sværd Gram. Gunnar beder derfor om at låne det, og med Gram dræber han Sigurd.

*"Det første Gunnar Hagen
Det sværd monne få;
Det var hans kære staldbroder
Der han vog (våg)."*

Nu beder Brunhilde om, at Sigurd får en ærefuld skisbegravelse, og hun vil selv med på ligbålet for at følge Sigurd ind i efterlivet. Historien fortsatte med, at Gudrun blev gift med hunnerkongen Attila. Skatten fik hun dog ikke med, da den var blevet gemt i Rhinen. For at få hævn og få fat i skatten inviterede hun burgunderkongen og hele hans hof på besøg. Under besøget fik hun alle burgunderne dræbt bortset fra kong Gunnar og hans drost. For at få Gunnars tunge på gled lod hun drosten dræbe, men det hjalp ikke, da det var drosten, der vidste, hvor skatten var gemt. Det endte så med, at kong Gunnar blev smidt i en ormegård.

HUNNINGESTENEN¹⁹³

På Hunningestenen genfortælles sagnet. Øverst optræder Sigurd med en ring, og nederst kigger en mand ned i en ormegård, hvor Gunnar ligger.

Det var ud af kong Sigurd Fafnersbane og skjoldmøen Brunhildes kærlighed, at Aslaug Kraka kom til verden. For at hun ikke skulle blive dræbt af Brunhildes nye mand Gunnar, blev hun skjult hos en fattig fosterfamilie på Spangerreid.

Under et togt efter Thoras død, lagde Ragner Lodbrog til ved Spangerreid, og hans folk på landgang fik øje på Aslaug Kraka. De fortalte Ragner Lodbrog om hendes skønhed, men han ville vide, om hun også var klog. Han bad dem derfor sige, at hun skulle komme til ham næste morgen, men at hun hverken måtte være påklædt eller nøgen, ikke måtte være mæt eller fastende, og ikke måtte komme alene eller sammen med andre. Næste morgen kom hun så med sit lange hår slået ud og et fiskenet om sig, medens hun bed i et løg, og havde følgeskab af sin hund. Ragner syntes, at hun var både smuk og klog, og tog hende til hustru.

ASLAUG KRAKA OG RAGNER¹⁹⁴

På sine gamle dage drog Ragner på et togt til England med kun for to snekker, for der ”er ingen navnkundighed ved at vinde et land med mange skibe. Men ingen har før set at en med

to skibe har vundet et land som England. Lider jeg nederlag, så er det bedre, jo færre skibe jeg har med her fra landet”. Det endte med, at Ragner og hans mænd blev fanget i en storm, og led skibbrud på en engelsk strand. Hans mænd blev dræbt på stranden, og Ragner selv blev taget til fange af kong Ælla II af Northumbrien. Han blev så smidt i en ormegård, hvor han led en smertefuld død.¹⁹⁵

Kong Ragner Lodbrog og dronning Aslaug Kraka fik sønnen kong Sigurd Orm-i-Øje Ragnarsson af Danerne³⁷. Efter Hervarar Saga delte Ragners sønner hans område, så Bjørn Jernside arvede Uppsala, medens Sigurd Orm-i-Øje arvede Ragner Lodbrogs sydlige besiddelser.

888 E.KR.¹⁹⁶

I 866 tog Lodbrogsønnerne til England for at hævne sig på kong Ælla for hans drab på deres far. De lagde store områder i det sydøstlige England ind under sig, og under slaget om York blev kong Ælla dræbt, medens Sigurd Orm-I-Øje hærtog hans datter Heluna Bleja.

Sønnernes hævn var forudsagt af Regner Lodbrog, der, inden han døde i slangebården, sagde: ”Grynte ville grisene, hvis de vidste, hvor meget galten lider”. Derimod havde sønnerne ikke held med sig i Wessex, hvor Alfred den Store stoppede dem.

I 885 var der indgået fred i England mellem vikingerne og Alfred den Store. Sigurd benyttede så lejligheden til at samle 300 skibsbesætninger og drage på plyndringstogt op ad Seinen. I Abbos digt om kampene om Paris får han det skudsmål, at ”skønt han kun var konge af navn, var han dog hersker over for sine fæller”.

VIKINGESKIBE BELEJRER PARIS

Sigurd opslog vinterkvarter ved Paris, og ved sit møde med rigsforstander Odo og biskop Gozlinus bøjede Sigurd sit hoved, og sagde: ”Gozlinus, hav medlidenhed med dig selv og din menighed, så at du ikke går til grunde! ...du skal blot give os tilladelse til at passere denne by. Vi skal på ingen måde betræde den, men gøre vort til, at alle dine og Odos len forbliver uberørte.” Hertil svarede Gozlinus: ”Byen blev os betroet af kejser Karl... Hvis dens mure muligvis var blevet givet i varetægt hos dig, som de er hos os, og du havde udført det, du siger, hvad ville du så bestemme retfærdigvis skulle ske dig?” Hertil svarede

Sigurd: ”Mit hoved havde fortjent at blive ofret for sværdet og derefter blive hundenes bytte! Dog, hvis du ikke giver efter for vore bønner, vil vore faste stillinger sende dig forgiftede pile ved solopgang og sult og plage ved solnedgang, og de vil fortsætte år efter år!”

Herefter kom det til belejring af byen og på trods af anvendelsen af belejringsmaskiner, lykkedes det ikke vikingerne at indtage den. Til gengæld kom Paris til at lide af sygdom og hungersnød. Grev Henrik af Neustrien kom for at undsætte byen, men han faldt i vikingernes baghold, og blev hugget ned. Siden dukkede kejser Karl den Tykke op, men han skulle ikke nyde noget. I stedet indgik han forlig med vikingerne, der fik 250 kilo sølv og ret til at sejle videre op af Seinen for at hærge Bourgogne. Det sidste passede kejser Karl godt, da burgunderne havde rejst et oprør mod ham.

I 886 hærgede Sigurd Orm-i-Øje Medard Kirke, og han faldt i Franken i kamp mod den tysk-romerske kejsers tropper 891. Sammen med Heluna Bleja fik Sigurd Orm-i-Øje sønnen kong Hardeknud.¹⁹⁷

Knyttingerne

Kong Hardeknud står som en overgangsfigur, og med hans efterkommere Knyttingerne, der betyder Knuds Efterkommere, forlader vi fortællinger, der bygger på sagaerne, til fordel for beretninger, der også bygger på samtidige historiske kilder og arkæologiske udgravninger.

Kong Sigurd Orm-I-Øje og dronning Heluna Blejas søn kong Hardeknud af Danerne³⁶ kom til Danmark fra Nortmannia. I Jomsvikingerne Saga hedder det, at ”Knud opfostrede Sigurd Orm-i-Øjes søn, og gav ham

sit eget navn og kaldte ham Hardeknud. Og Hardeknuds søn var den Gorm, der blev kaldt Gorm den Gamle.” Der er siden blevet fundet en mønt med teksten ”Airdeconut Rex” fra begyndelsen af 900-tallet i Northumbrien.¹⁹⁸

HARDEKNUD MØNT

Det kan være den Hardeknud, der omkring 917 e.Kr. erobrede tronen fra kong Sigtrygg Gnupasson af Hedeby, der kendes fra en runesten. I Danmark omtaltes kong Hardeknud som hedning, medens der på mønten fra Northumbrien findes et kristent kors. Man må hyle med de grise, man er iblandt.

LADBYSKIBET¹⁹⁹

Hardeknud var død 936 e.Kr., og det er fra hans tid, vi har den eneste kendte skibsbegravelse i Danmark, nemlig Ladbykibet. Hvem der blev begravet her, ved vi ikke, da liget blev fjernet kort efter begravelsen. Det kunne være Hardeknud, der blev begravet her, for siden at blive fjernet og få en kristen begravelse.²⁰⁰

GORM DEN GAMLE²⁰¹

Kong Hardeknud fik sønnen kong Gorm den Gamle Knytling af Danmark³⁵. Han var født omkring 890, og optræder først som stormand i East Anglia, men blev kaldt til Danmark som konge af Jylland og Slesvig. Ifølge Svend Estridsens beretning til Adam af Bremen var Gorm fjendtligt indstillet over for de kristne, og prøvede at udrydde kristendommen blandt danerne. På denne baggrund gik kejser Henrik ind i Slesvig, hvorefter kong Gorm lovede at rette sig efter kejseren for at undgå et korstog mod Danmark.

Kejser Henrik fastlagde så Tysklands nordgrænse, indsatte en markgreve med en grænsehær i Hedeby, og byen blev koloniseret med kolonister fra Sachsen. Da kejser Henrik døde, måtte Gorm aflægge troskabsed til hans søn kejser Otto den Store og tillade, at de kristne dyrkede deres tro i Danmark side om side med andre guder. Gorm den Gamle døde i 958/61, og blev begravet i Jellinghøjene.

På råd fra landets ældste bejlede Gorm den Gamle til Thyra Danebod, der var født omkring 890. Dronning Thyra omtales som

sindig og højhjertet, og til kong Gorm den Gamles frieri svarede hun, at hun kun ville gifte sig med ham, hvis hun fik hele Danmark i morgengave. Det lovede Gorm den Gamle.

DEN MINDRE JELLINGSTEN²⁰²

Hun døde før Gorm den Gamle, og blev gravsat i Jelling. På hendes gravsten, Den Lille Jellingsten, står: ”Kong Gorm gjorde disse runer efter Thyra sin kone Danmarks bod (pryd)”.²⁰³

HARALD BLÅTAND MØNT²⁰⁴

Kong Gorm den Gamle og dronning Thyra fik sønnen kong Harald Blåtand Gormsen Knytling af Danmark og Norge³⁴. Han var født omkring 910 i Jelling. Harald Blåtand blev konge, da hans far døde omkring 960.

HARALD BLÅTANDS DÅB²⁰⁵

Harald Blåtand blev døbt som et led i en vasalaftale med kejser Otto den Store, en begivenhed, der blev afbildet i Tamdrup Kirke. Herved afværgede Harald Blåtand et tyskromersk korstog mod Danmark. Han blev døbt af biskop Poppo i Helligbæk i 965, og samme år udstedte kejser Otto et privilegiebrev, der fastlagde Slesvig som et stødpudeområde mellem Danmark og Tyskland. Harald anlagde et voldanlæg rundt om Hedeby, ligesom han fortsatte udbygningen af Dannevirke. Han sikrede sig magten i hele Danmark, og erobrede dele af Norge i 973.

HEDEBY

Da kejser Otto den Store døde, og hans søn Otto II efterfulgte ham i 973, nægtede Harald Blåtand at aflægge vasalet og betale skat til kejseren. I stedet nedkæmpede han den tyske

grænsehær, og gik ind i Tyskland med en dansk-norsk hær. Da det blev høst, tog nordmændene imidlertid hjem for at høste, hvorefter kejser Otto gik op i Jylland, og slog Harald Blåtand, der måtte flygte til Norge. Kejser Otto fastlagde herefter Slesvig som et egentligt markgreviskab under den tyske kejser.

DEN STØRRE JELLINGSTEN²⁰⁶

Efter denne forskrækkelse gik Harald Blåtand i gang med at forstærke forsvaret af resten af landet. Dette førte til opførelsen af et landsdækkende net af borge: Aggersborg, Fyrkat, Nonnebakke, Trelleborg og Borgring i Danmark samt nok også Trelleborg og Borgby Fotevik i Skåne. Disse blev bygget 980-81.

TRELLEBORG

Da Hedeby var gået tabt, udbyggede han i stedet et nyt kongesæde i Jelling med palisader, kongelige gravhøje og kirke. Hertil kom bygningen af Ravningsbroen over Vejleådalene, så den danske hær ikke endnu en gang blev fanget på bredden af ådalen i tilfælde af retræte. I 983 døde kejser Otto II under et felttog mod frankerne og italienerne, og dette benyttede Harald Blåtand til at tilbageerobre Slesvig, der nu kom under den danske konge. Herved bortfaldt behovet for de nye militæranlæg.

Harald Blåtand rejste Den Store Jellingesten til minde om sine forældre, sine bedrifter og indførelsen af kristendommen i Danmark. På stenen står: *”Kong Harald bød gøre disse runer efter Gorm sin fader og efter Thyra sin moder – den Harald, som vandt sig hele Danmark og Norge og gjorde danerne kristne”*.

Det gode forhold, Harald Blåtand havde til sine forældre og kirken, havde han ikke til sin søn Svend Tveskæg, som han svor ikke skulle arve tronen efter sig. Hertil kom, at de store byggearbejder af veje, borge og broer havde tæret på Haralds popularitet, så i 985 slog Svend Tveskæg sig sammen med de stormænd, hans far havde tvangskristnet, og det kom til et opgør, som Svend Tveskæg vandt. Harald Blåtand undslap dog såret til Jomsborg, hvor han døde året efter.

CURMSUN DISC²⁰⁷

Tæt på Jomsborg blev fundet Harald Gormsens medaljon (Curmsun Disc), en guldmønt med indskriften: ”*Harald Gormsen, konge af Danerne, Skandinaverne, Jomsborg, [i] bispedømmet Aldingburg*”.

DEN STØRRE JELLINGSTEN²⁰⁸

Efter traditionen blev Harald Blåtand siden ført til Roskilde og begravet. Han blev gift med Gunhild Olufsdatter af Munsöætten, der også stammede fra Ragner Lodbrog og hans søn Bjørn Jernside ifølge sagaerne. Hun var født i Uppsala. Dronning Gunhild døde 987 i Jelling, og blev siden begravet i Roskilde Domkirke.²⁰⁹

Kong Harald Blåtand og dronning Gunhild fik altså sønnen *kong Svend Tveskæg Haraldsen Knytling af Danmark, Norge og England*³³, der blev født 960 i Jelling. Svend Tveskæg blev konge af Danmark og Norge, da hans far døde i 986. Siden blev han fanget af Jomsvikingerne, der havde stået på Harald Blåtands side i opgøret mellem far og søn. Han måtte så betale dyre løsepenge, og samtidig blev det aftalt, at Svend Tveskæg skulle giftes med kong Boleslav af Polens søster Gunhild,

medens Boleslav skulle giftes med Svend Tveskægs søster Tyra.

SVEND TVESKÆG²¹⁰

Svend Tveskæg grundlagde Lund omkring år 990, og året efter hærgede han i England, og modtog Danegæld. I 994 ledte han en stor hær mod England, og angreb London. Året efter blev Svend Tveskæg gift med Sigrid Storråde i Kungälv, og dronning Gunhild tog hjem til Polen. Sigrid havde først været gift med kong Erik Segersäll af Sverige. Da Erik Segersäll døde, blev hun en rig og efterstræbt enke gennem arven fra ham og hendes far vikingehøvdingen Skoglar-Toste, der havde taget megen Danegæld i England. Hun holdt til på Orreholmen.

Efter Snorres *"Heimskringla"* var Sigrid Storråde smuk, men hævngerig. Da hun havde besøg af to bejlere på samme tid, nemlig kong Harald Grenske af Vestfold og prins Vissavald af Gardarige, fik hun dem brændt inde i hallen efter et drikkegilde som en advarsel til andre. En tredje bejler Olav Tryggvasson lod sig dog ikke afskrække af dette. Han friede til hende, og krævede samtidig, at hun skulle gå over til kristendommen. Hertil svarede Sigrid: *"Jeg vil ikke afsværge den tro, mine forfædre havde før mig"*. Olav slog hende så med en handske, hvortil hun svarede: *"Dette kan blive din død"*.

SLAGET VED SVOLD²¹¹

Siden blev Sigrid Storråde gift med Svend Tveskæg, og opildnede ham imod Olav Tryggvasson, hvad der førte til slaget ved Svold år 1000. Olav Tryggvasson var på vej hjem på vikingeskibet *"Ormen hin Lange"* efter at have hærget på Rügen, da han blev mødt af Svend Tveskægs overlegne flåde. Vikingeskibene tørnede sammen, og det endte med, at Svend Tveskæg vandt slaget, medens Olav Tryggvasson druknede. Sigrid fik sin hævn.

I 1002 søgte kong Æthelred den Rådville at skaffe sig af med danskerplagen i England ved at beordre alle danske i England dræbt. Her blev bl.a. Svend Tveskægs søster Gunhild

dræbt. Som hævn hærgede Svend Tveskæg i England mange gange i årene 1003-1013, og det endte med, at han slog kong Æthelreds hær, medens Æthelred selv undslap til sin svoger i Normandiet. Juledag 1013 blev Svend Tveskæg så udråbt til konge af England.

SVEND TVESKÆGS DØD

Glæden blev dog kort. Allerede fem uger senere blev Svend Tveskæg dræbt i sin seng i Gainsborough, medens Sigrid døde kort efter. Svend Tveskæg blev begravet i Roskilde Domkirke.²¹²

ESTRID SVENDSDATTER

Svend Tveskæg og Sigrid Storråde fik datteren *prinsesse Estrid Svendsdatter Knytling af Danmark*³² i 997. Hun var først forlovet med hertug Richard den Gode af Normandiet, men

forlovelsen blev ophævet før 1017 af politiske årsager. Herefter blev Estrid gift med Jarl Ulf Sprakling. Han blev født omkring 993 i Halland, og deltog i Knud den Stores togt til England, hvor han blev jarl. Ulf Jarl blev siden jarl af Skara og Skåne. I 1024 blev han rigsforstander af Danmark og værg for sin svoger Knud den Stores søn Hardeknud, medens kong Knud den Store opholdt sig i England.

KONG KNUD OG ULF JARL²¹³

Under Ulf Jarls tid som rigsforstander søgte Norges konge Olav den Hellige at udnytte danskerkongens fravær til selv at blive konge i Danmark. Han stod lige efter Knud den Store i den danske arvefølge, og Hellig-Olav drog derfor til Roskilde med sin flåde, og forholdt Ulf Jarl sit ønske. Ulf Jarl var imidlertid gift med kong Knuds søster, og afviste Hellig-Olavs ønske.

Sammen med svenskekongen Anund Jacob hærgede Hellig-Olav så Sjællands kyster. Knud den Store havde imidlertid fået besked om deres forehavende, og vendte tilbage til Danmark med en stor flåde. De to konger fortrak så til Skånes østkyst, men Knud forfulgte dem sammen med Ulf Jarl, og de stødte sammen ved Helgeåens udløb.

Her var Anund Jacob sejlet videre mod øst med de norsk-svenske skibe, medens Hellig-Olav havde stuvet Helgeåens vand op. Da Knud den Store ankom, ankrede han intetanende op i åmundingen, medens Ulf Jarl lå med resten af den danske flåde på åbent vand. Hellig-Olav brød nu dæmningen, og vand og tømmerstokke gjorde stor skade på kong Knuds skibe. Ulf Jarl kom så til undsætning, og Olav og Anund flygtede. Skjalden Sigvard Tordson har berettet om hændelsen.

*”Nordfra med kongen / kendt blev det siden
styrede de svale / skibskøler mod Sjælland,
og Anund for / med anden hær
af svenske mænd / til strid med daner.*

*De raske konger / kunne ej Danmark
trods hurtig hærfærd / helt betvinge;
danernes fjende / for over Skåne
da hårdt med hæren. / Herligst af konger.*

*Jyllands konge / kommet til landet,
agtede ikke / afstå riget;
danernes værner / ville ej tåle
hærfolks hærgen. / Herligst af konger.*

*Ud for Helgeåen / angrebslystne konge!
Slog du svenskehæren / ulven blev mættet.
Rask du revsed fjenden / raven sulted ikke;
to konger du kasted / kraftfuldt ud af landet.”*

I Knud den Stores fravær havde Ulf Jarl arbejdet på at få Knuds mindreårige søn kronet som konge af Danmark, idet han regnede med, at Knud den Store blev i England. Det anså Knud imidlertid for forræderi, og han lod Ulf Jarl dræbe i kirken under julegildet i Roskilde 1027. Ulf Sprakling blev begravet på kirkepladsen i Roskilde.

1030 E.KR.²¹⁴

Efterfølgende gav Knud den Store sin søster store jordegodser som forsoning. Estrid brugte så en del af sin formue til at bygge den første stenkirke i Roskilde omkring år 1030. Hun døde 1074, hvor hun blev begravet i Roskilde Domkirke.²¹⁵

SVEND ESTRIDSEN MØNT²¹⁶

Estrid Svendsdatter og Ulf Jarl fik sønnen *kong Svend Estridsen af Danmark*³¹. Med sin brug af metronym, altså sin mors navn i efternavnet, understregede Svend Estridsen sit

tilhørsforhold til den gamle danske kongeslægt, medens hans fars navn ikke havde det bedste ry på det tidspunkt grundet faderens konflikt med Knud den Store.

SVEND ESTRIDSEN²¹⁷

Hans fosterbror kong Hardeknud gjorde ham til jarl af Danmark. Da kong Hardeknud døde i 1042, blev Magnus den Gode konge af Danmark, medens Sven Estridsen blev jarl af Jylland. Sven Estridsen kaldte sig imidlertid konge, og det slap han ikke godt fra. Han blev frataget sin jarltitel, og måtte flygte til Sverige.

Da Magnus den Gode døde i 1047, blev Sven Estridsen konge af Danmark. Wilhelm Erobreren erobrede England i 1066, men Svend Estridsen mente, han havde et arvekrav på England. I 1069 sendte han derfor en flåde til England under ledelse af sine sønner Knud og Harald samt sin bror Asbjørn Sprakling. York blev erobret, men andet skete der ikke. Enden blev, at Wilhelm Erobreren betalte danskerne en betydelig mængde guld, og gav dem retten til at hærge frem til næste sommer, mod at de holdt sig borte fremover.

Svend Estridsen blev konge over Danmark, Norge, Sverige, Slesvig og Flandern. Han

havde stor snilde og en evne til at tilpasse sig tidens ændrede krav, ligesom han var meget populær. Sven Estridsen døde 1074, hvor han blev begravet i Roskilde Domkirke. Hans lig er senere gravet op, og hans ansigt genskabt på baggrund af hans velbevarede kranium.²¹⁸

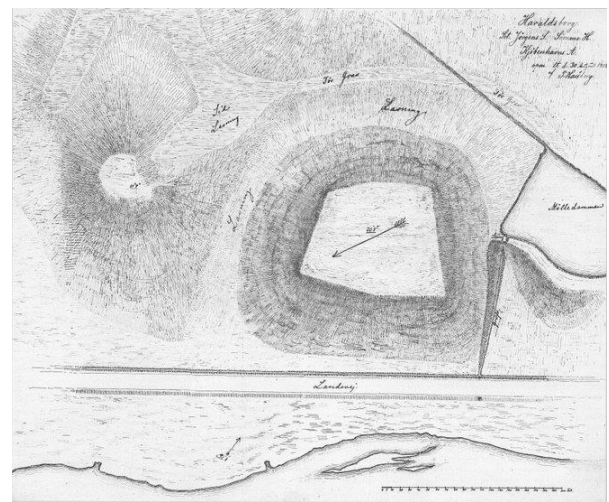
ERIK EJEGOD MØNT

Svend Estridsen fik sønnen *kong Erik Ejegod Svendsen af Danmark*³⁰, der var født 1056 i Slangerup. Erik Ejegod stod ved sin bror kong Knud den Helliges side, da denne blev dræbt i Sankt Albani Kirke i Odense i 1086, men han overlevede. Han blev konge i 1095, og havde store problemer med at holde venderne væk fra Danmark, da germanerne pressede dem ud af deres eget land syd for Østersøen.

For at frigøre den danske kirke fra ærkebispedømmet Hamborg-Bremen fik Erik Ejegod pавens velsignelse til at oprette et ærkebispesæde i Lund i 1103. Sammen med Knud den Helliges hustru Adele af Flandern fik han også helgenkåret Knud den Hellige, hvad der fandt sted samtidig med indvielsen af ærkebispesædet.

Samme år besluttede Erik Ejegod at rejse til det hellige land, efter Jerusalem var blevet tilbageerobret fra muslimerne. På vejen ned besøgte han Novgorod i Rusland og kejser Alexia I i Konstantinopel. Erik Ejegod døde 1103 på Cypem, inden han nåede frem til Jerusalem.²¹⁹

Erik Ejegod var gift med Bodil Thrugotsdatter, men havde mange elskerinder. Med en af dem fik han sønnen *kong Harald Kesja Eriksen af Danmark*²⁹ i 1080. Han blev født i Jelling, og fik sit tilnavn af, at han svang sin kesje, et svært bredbladet spyd, med stor færdighed. Harald Kesje blev indsat som rigsforstander, da hans far tog på pilgrimsrejse. Han var imidlertid upopulær, og da Erik Ejegod døde, valgte stormændene i stedet hans farbror Niels som konge.

HARALDSBORG

Harald Kesja var gift med den norske kong Magnus Barfods datter prinsesse Ragnhild Magnusdatter. Han holdt til på Haraldsborg, som han havde opført uden for Roskilde. Borgen er det ældst kendte danske eksempel på et *Bailey og Motte* anlæg, der bestod af et herregårdsanlæg med boliger og avlsbygninger (Bailey) og en tårnburg, hvor man kunne søge tilflugt i tilfælde af angreb (Motte).

Harald Kesja deltog i vikingetogter, og han plyndrede, hvor han kunne komme til det. Hans halvbror Knud Lavard sagde, at Harald Kesjas lyst efter andres ejendom kunne lignedes ved "*en fugl, som byggede sin rede af hvilke fjer som helst*", og derfor også blev spredt ved det første vindpust.

TÅRNBORG

Da Knud Lavard blev dræbt i Haraldsted Skov i julen 1130 af kong Niels søn Magnus Stærke, gjorde Harald Kesja oprør mod kong Niels sammen med sin anden halvbror Erik Emune. Under stridighederne tog Erik Emune imidlertid kongenavn, og så skiftede Harald Kesja side, og støttede kong Niels.

BLIDEANGREB

På denne baggrund angreb Erik Emune Haraldsborg i 1133. I dette angreb blev der for første gang anvendt blidere ved en belejring i Danmark. Haraldsborg faldt, men Harald Kesja undslap. Under borgen er siden fundet en skat, der blev nedgravet under belejringen. Skatten indeholdt det ældst kendte altersæt i Danmark samt 600 mønter.

Efterfølgende genindtog kong Niels og Harald Kesja Roskilde, og straffede de tyskere, der havde lært Erik Emune til at bygge blider. De skyldige fik hugget næserne af. Erik Emune flygtede nu til Norge, og i 1134 blev Harald Kesja medkonge sammen med kong Niels.

Efterfølgende slog Erik Emune sig ned i Lund, og det kom til slaget ved Fotevik syd for Malmø. Her fik Erik Emune støtte af 300 tyske riddere, og de slog kong Niels hær, der var under ledelse af hans søn Magnus Stærke. Magnus blev hugget ned i vandkanten, medens kong Niels og Harald Kesja flygtede til Jylland. Kong Niels tog til Hedeby, hvor indbyggerne dræbte ham, da han havde medvirket til sin søns drab på deres elskede hertug Knud Lavard. Herefter lod Harald Kesja sig hylde til konge på Urnehoved Ting.

HARALDSBORGSKATTEN

Året efter holdt Harald Kesja julegilde på sin herregård Skibet ved Jelling. Her benyttede Erik Emune sig af julefreden og de tilfrosne voldgrave til at overmande Harald Kesja og hans sønner i Haralds hjem. Harald Kesja blev halshugget i Skibet Kirke i 1135, medens de

otte tilfangetagne sønner blev ført til Skåne, hvor de siden blev dræbt. Kun sønnen Oluf undslap, da han holdt jul i Norge. Sammen

med Ragnhild Magnusdatter fik Harald Kesja datteren Ragnhild Haraldsdatter.²²⁰

STORMÆND OG RIDDERE

Prinsesse Ragnhild Haraldsdatter af Danmark²⁸, jarl Sune Ebbesen Galen af Skåne²⁷, marsk Ebbe Sunesen Galen til Knardrup²⁶, grevinde Ebbesdatter Galen af Knardrup²⁵, Engelbrechtsdatter af Gleichen²⁴, drost Uffe Nielsen Neb til Rønne²³, Uffesdatter Neb af Rønne²², ridder Anders Stigsen Hvide til Tygestrup²¹, statholder Stig Andersen den Yngre Hvide til Tygestrup²⁰, kammermester Offe Stigsen Hvide til Eskebjerg¹⁹, rigsråd Anders Offesen Hvide til Bjørnsholm¹⁸, Margrethe Andersdatter Hvide af Bjørnsholm¹⁷, rigsråd Anders Joachimsen Bjørn til Voergaard¹⁶, Maren Andersdatter Bjørn af Voergaard¹⁵, herremand Erik Jensen Grøn til Voergaard¹⁴, herremand Anders Eriksen Grøn til Tamdrup Bisgaard¹³.

Galenslægten

Ragnhild Haraldsdatter blev giftet ind i Galenslægten, der var en gren af Hvideslægten. Den stammede fra Skjalm Hvides søn Ebbe, og sammen med sine efterkommere kom han også til at spille en afgørende rolle i valdemarernes opbygning af det danske rige.

EBBE SKJALMSENS VÅBEN

Harald Kesja og Ragnhilds Haraldsdatters datter *prinsesse Ragnhild Haraldsdatter af Danmark*²⁸ var født omkring 1100 i Bjernede. Hun blev gift med stormand Ebbe Skjalmsen

Galen til Knardrup, der var født omkring 1090 i Fjenneslev. Da Skjalm Hvide døde, overtog sønnen Asser Rig Fjenneslevgaard, medens Ebbe Skjalmsen overtog Knardrup.

BASTRUP TÅRNBORG

Resterne af Knardrup ligger under den nuværende Knardrupgaard, og tårnborgen på Ganløse Orned var antagelig også hans. Voldstedet udgøres af en voldomkranset høj, med en krone på fem meter, som har båret et forsvarstårn i træ. Ebbe Skjalmsen opførte den imponerende Bastrup Tårnborgh ved Bastrup Sø, hvor kong Niels referer til "*Ebbo de Bastorpe*" i et brev fra 1113. Tårnborgen var

imponerende selv i en europæisk sammenhæng med sine 21 m i diameter og 6 m tykke mure.

Ifølge Sorø Klosters gavebog gav Ebbe Skjalmsen en række gaver til klostret, herunder 16 mark guld. Han byggede også en trækirke i Bjernede. Ebbe Skjalmsen døde 1150, og blev begravet i Sorø Klosterkirke, hvor hans våben optræder på våbenfrisen i kirken, medens Ragnhild Haraldsdatter døde 1163 på Knardrup, og blev begravet samme sted.²²¹

BJERNEDE RUNDKIRKE

Ebbe Skjalmsen og Ragnhild Haraldsdatter fik sønnen *jarl Sune Ebbesen Galen af Skåne*²⁷. Han var født omkring 1120 på Knardrup. Sune Ebbesen var litterær, statsmand og krigers. Abbed Vilhelm af Æbelholt omtaler ham i 1180 som ”*en mand af indsigt, mægtig i virke og tale.*”

Han byggede Bjernede Rundkirke i 1170, og i jorden bag kirkegården og under graverhuset findes resterne af hans herregård Bjernede. Over døren ind til selve kirken findes to stiftelsessten, der fortæller, at det var Sune Ebbesen, der opførte den nuværende kirke:

”Ebbe Skjalmsen og hans hustru Ragnhild byggede her en kirke, som hans søn Sune senere opførte i sten til Guds, Sankt Marias og Sankt Laurentius ære.”

STIFTELSESSTENENE

Sune Ebbesen støttede først Svend Grathe som konge, men senere kølnedes forholdet, da Svend Grathe inddrog Sunes fædrene gods. Da Svend Grathe siden havde behov for Sunes støtte, og bad ham aflægge troskabsed i 1154, vendte Sune derfor om i hallen, og gik mod udgangen. Kongen spurgte hvorfor, og Sune svarede, at det skyldtes, at kongen havde taget hans fædrene gods. Kongen svarede da, at han ville få det igen. Til dette svarede Sune, at det kom lidt sent, og at han ikke ville modtage nu, hvad kongen tog, da han sad i held, men gav tilbage nu, hvor det ikke længere var tilfældet.

Da den unge kong Valdemar blev konge i 1157, stod Sune bag ham. Sune indtrådte i Kongens Råd i 1159, og det var Sune sammen med sine fætre Esbern Snare og biskop Absalon, der var kong Valdemars tætteste fæller. Sune Ebbesen ledsagede kong Valdemar den Store ved mødet i Dijon i 1162, hvor kongen aflagde troskabsed til kejser Frederik Barbarossa.

Sune Ebbesen deltog i fem af Valdemar den Stores korstog til Venden fra 1160 til 1172, herunder i erobringen af Arkona. Han var således ansvarlig for nedrivningen af Svantevits statue sammen med Esbern Snare i 1169. Hos Saxo hedder det, at kongen gav ”*Esbern og Sune befaling til at omstyrte*

billedstøtten, og da det ikke kunne gøres uden sværd og økser, lagde de, efter at forhængene i templet var revet ned, de folk, der skulle gøre arbejdet, på sinde, at de skulle tage sig i agt, når den tunge støtte faldt, for at det, hvis de blev knust under dens vægt, ikke skulle hedde sig, at det var en straf, som den vrede gud havde ladet komme over dem”. Herefter blev Svantevit fældet, slæbt væk og ophugget til køkkenbrænde.

SVANTEVIT VÆLTES

Sune Ebbesen blev jarl af Skåne i 1178, medens Absalon blev ærkebiskop i Lund. Sune Ebbesen var til stede ved Valdemars dødsleje i 1182, og efterfølgende tjente han kong Knud IV, og indgik i Kongens Råd. Opgørelsen af Sunes ejendomme samme år viste, at han var landets rigeste, med mere end 1.000 gårde, der omfattede 1/10 af Sjælland. Han gav store gaver til Sorø Kloster. Sune Ebbesen var gift med Cecilie Ebbesdatter Glug af Skåne. Hun døde 1170, medens Sune Ebbesen døde 1186. De blev begge begravet i Sorø Klosterkirke.²²²

Jarl Sune Ebbesen og Cecilie Glug fik sønnen marsk korsridder Ebbe Sunesen Galen til Knardrup²⁶ i 1145. Han blev gift med Tuntematon Hvide, med hvem han fik datteren Bengta Ebbesdatter. Hun blev gift med Sverker den Yngre af Sverige. Da Sverker var tre år gammel, havde hans mor bragt ham i sikkerhed

hos hvideslægten, efter hans far var blevet dræbt af Knut Eriksson på Visingö. I 1195 døde kong Knut Eriksson, og Sverker den Yngre blev konge af Sverige.

Ebbe Sunesen tog på korstog til Estland, og da han vendte hjem 1205, havde kong Sverker den Yngre vundet slaget ved Älgårås Kongsgaard mod Knut Erikssons sønner, hvoraf de tre blev dræbt. En af sønnerne Erik Knutsson overlevede imidlertid, og samlede en hær i Norge, medens kong Sverker den Yngre på den anden side bad Ebbe Sunesen om at hjælpe sig som sin marsk og samle en hær i Danmark. I 1208 kom det til slaget ved Lena Kongsgaard, hvor Ebbe Sunesen og den dansk-svenske hær kæmpede modigt, men tabte, og både Ebbe Sunesen, hans bror og hans svigersøn grev Engelbrecht af Gleichen mistede livet.

Slaget berettes i en folkevise, der på den ene side omtaler danskernes store mod og på den anden side svenskernes store sejr. Visen undlader således at vælge side, og dette skyldes antagelig, at den har været udbredt både i Sverige og i Danmark. Visen starter med, at kong Sverker så mindeligt beder sin svigerfar om at hjælpe sig:

”Min broder ud af Sverrig
 Haver mig af landet drevne;
 Min herre, I låner mig af eders mænd,
 Jeg vil ærligen hævne”
 :Ud føre de riddere deres skjolde, der græder
 så mangen:

”Jeg vil låne dig af mine mænd,
 Både sjællandsfar og jyde;
 Det er de bedste slagsmænd
 De kan både spænde og skyde.”

Det var om en hellig Søndag
 Messen var god at høre:
 Sverker drager til Øresund,
 han lader sit Folk overføre.

Sverker stander i Fremmerstavn,
 og ser han ud i Sund:
 ”Gud lader os Sejer vinde
 eller synke neder til Bund!”

Med ham herr Ebbe mod Sveriges land
 Tænkte at vinne stor ære;
 Men blev dog slagen med all sin hær
 At ingen kunne boden hjem bære.

Frem red unge Engelbret
 Med sit forgyldte horn;
 Han vog udaf de Vestergötlands mænd,
 Som bønder de mejer korn.

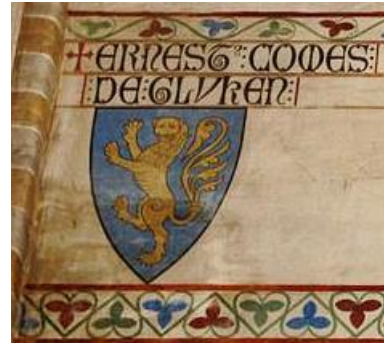
De danske vundne saa stor en pris,
 De strede i stærkest nød;
 Det var saa stort et Mandemord,
 Saa mangen mand blev død.

Der de drog af Danmark,
 De var vel tusind Mænd;
 Der kom ikke tilbage af dem
 Uden tre og tre gange fem.

Imellem bjerge og dale
 Der gælder både ugle og ørn;
 Der græder så mangen enke

Og langt flere faderløse børn

De fruere stander i højeloft
 De venter deres herre komme;
 Hestene de kom blodige hjem,
 Og sadlerne var tomme.
 :Ud føre de riddere deres skjolde, der græder
 så mangen:”

GLEICHENS VÅBEN

Marsk Ebbe Sunesen fik grevinde Ebbesdatter Galen af Knardrup²⁵, der blev gift med Grev Engelbrecht af Gleichen. Han var født 1172 som søn af grev Erwin II af Gleichen. Når grev Engelbrecht af Gleichen blev gift med Ebbe Sunesens datter, havde det sin baggrund i, at der i tiden før Slaget ved Lena var tætte venskabsbånd mellem greverne af Gleichen og hvideslægten. Grev Engelbrechts farfar grev Ernst af Gleichens våbenskjold findes således afbildet i hvidernes slægtskapel i Sorø.

Det gyldne horn, som folkevisen fortæller, at grev Engelbrecht blæste i, er en intertekstuel henvisning til ”Rolandskvadet”, hvor ridder Roland blæser på hjælp i sit gyldne horn, da han falder i baghold, medens han dækker tilbageslaget fra Spanien for kejser Karl den Store.²²³

Sammen med Ebbe Sunesens datter fik grev Engelbrecht Engelbrechtsdatter af Gleichen²⁴, der blev gift med herremand Niels Uffesen Neb. Han erhvervede Rønne fra hertug Vizlav af Rügen i 1277.²²⁴

Sammen med grev Engelbrecht af Gleichens datter fik herremand Niels Uffesen Neb sønnen *drost Uffe Nielsen Neb til Rønne*²³. Han arvede Rønne, og var drost for kong Erik Klipping 1268-1276. Efter Erik Klippings håndfæstning 1282 blev han igen kongens rådgiver og drost. Da Erik Klipping blev dræbt i Finderup Lade i 1286, blev Uffe Neb en del af inderkredsen omkring hans efterfølger, den mindreårige kong Erik Menved.

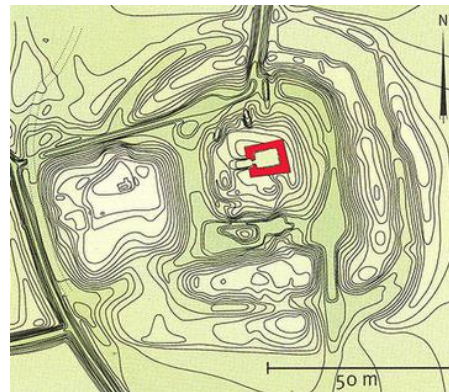
Uffe Neb vidnede for Erik Klipping ti gange i perioden 1268-71, og var blandt garanterne for kongens låntagning i Lübeck i 1272. Han vidnede fem gange for Erik Klipping 1283-1284. Efter Erik Menved blev konge, vidnede Uffe Neb for dronning Agnes i 1288 og for Erik Menved 1289 og 1290. Han døde 1293 på Rønne.²²⁵

MARSK STIG²²⁶

Drost Uffe Nielsen Neb fik *Uffesdatter Neb af Rønne*²², der blev gift med marsk Stig Andersen. Han var født på Tygestrup 1230. Marsk Stig var ridder, og skrev sig til

Tygestrup, Eskebjerg, Møllerup, Bjørnsholm (Vitskøl) og Bjørnkjær.

BJØRNKJÆR VOLDSTED

Bjørnkjær Voldsted består af to adskilte borgbanker, med en fem meter bred voldgrav imellem. På den østre borgbanke findes ruinerne af en tårnbygning med et firkantet fundament af kampesten og munkesten. Hele voldstedet var omgivet af en voldgrav, og der er endnu voldgrav omkring den østre borgbanke. Ved udgravningerne af Bjørnkjær fandt man nordens ældst kendte snapsebrænderi.

I 1275 blev ridder Stig Andersen rigets marsk. Siden blev Marsk Stig involveret i drabet på kong Erik Klipping. Ifølge Vejanus havde hans konge Erik Klipping opsøgt og voldtager Marsk Stigs hustru, medens marsken var på felttog i Sverige. I folkeviserne om Marsk Stig hedder det:

*”Hr. Marsti var i leding,
Sit liv han voved med ære;
Hjemme da sad kong Erik,
Voldtog hans hjertenskære.
:Men fruhen hun sidder i Sjælland, så mangt
der hun sørger:*

*Det var unge Marsti,
Han kom fra leding hjem;
Ikke vilde hans væne hustru
Stande ham op igen.”*

Marsk Stig opsøger nu kongen, og konfronterer ham med hans gerninger. Kongen søger så at undgå et kæremål ved at betale sig fra sagen:

*”Jeg var i leding,
For rigen gav jeg mit liv;
Hjemme sad I, dannerkongen,
Voldtog min væne viv.”*

*”Hør du, unge Marsti,
Og kær du ikke over mig!
Slotte og lene og gode gaver
Dem vil jeg give dig.”*

*”Slotte og lene og gode gaver
De kunne mig fuldtvel due;
Så mænd ved, dannerkonning,
Langt kærere havde jeg min frue!”*

MORDET I FINNERUP LADE

Efterfølgende blev Erik Klipping dræbt i Finderup Kirkelade Sankt Cæcilie nat 1286. Her havde han søgt ly for et frygteligt uvejr, da han var på vej tilbage til kongsgården i Viborg efter en jagt. Han blev overfaldet af syv hætteklædte mænd, der dræbte ham med 56 stik. Under Danehoffet i Nyborg året efter blev Marsk Stig og seks andre stormænd dømt fredløse for drabet, og fik frataget deres gods. Dette til trods for at de alle erklærede, at de ikke havde noget med drabet at gøre, og at Marsk Stig og fem af de andre befandt sig mere et dagsridt fra Finderup på drabstidspunktet.

DE FREDLØSE²²⁷

Herefter flygtede de dømte til det sydligste punkt af Norge, nemlig Kungshelle på Hisingen nord for Göteborg, hvorfra de bekæmpede Erik Klippings søn kong Erik Menved, der kun var 12 år, da han kom til magten med sin mor som formynder. De fredløse fik hjælp af den norske konge Erik Præstehader, der havde et horn i siden på den danske konge, da han ikke havde fået udbetalt sin mødrene arv. Siden blev de også støttet af flere stormænd og gejstlige, herunder Erik Menveds bror hertug Christoffer II.

BORGEN PÅ HJELM

Marsk Stig brændte Tårnborg og Skælskør af, og indtog Samsø og Hjelm, som han befæstede med borge i 1290.

*”Det svared kong Kristoffer,
Han mælte et ord med ære:
”Marsti du skal Danmark rømme
Om jeg skal kronen bære.”
:Hin ædelig herre, hin unge hr. Marsti:*

*”Skal jeg ud af Danmark rømme,
Da vil jeg være så trøst;
Jeg skal min føde af Danmark hente
både sommer og vinter og høst.”*

*Det gjorde ridder hr. Marsti,
For kongen hannem undsagde;
Og så bygte han Hjelm op
I fulde fjorten dage.”*

Han tog også den danske konges møntmester til fange, og udstedte falske mønter som en slags erstatning for sit tab af gods. På en af mønterne ses Hvideslægtens hjortegevir på den ene side, og Nebslægtens anker på den anden.

MARSK STIG MØNT

Mordet på Erik Glipping blev aldrig opklaret, og Marsk Stig var næppe involveret. Han døde på Hjelm i 1292.²²⁸

ANDERS STIGSENS SEGL

Sammen med drost Uffe Nebs datter fik marsk Stig sønnen ridder Anders Stigsen Hvide til Tygestrup²¹ i 1260. I 1295 indgik den danske og norske konge forlig, og Marsk Stigs børn fik deres arv tilbage mod at forlade Hjelm og love, at de aldrig ville vise sig for kongens åsyn igen.

Anders Stigsen var herre til Møllerup, Bjørnsholm og Tygestrup. I dag er herregården Kongsdal bygget på Tygestrup Borgbanke, og voldgraven er bevaret.

I 1318 var Anders Stigsen ridder, og beseglede forbundet mellem hertug Christoffer og den svenske hertuginde Ingeborg. I dokumentet omtales han som ”*Andreas Styughsson*”, og hans segl viser de jyske hviders stjerne med omskriften ”S’ANDREI STIGESSVN”. Anders Stigsen blev gift med Margrethe Nielsdatter Lændi af Kaas, der var født 1260, og døde før 1314 på Møllerup. Anders Stigsen Hvide døde 1318.²²⁹

Ridder Anders Stigsen Hvide og Margrethe Nielsdatter Lændi fik sønnen statholder Stig Andersen den Yngre Hvide til Bjørnsholm²⁰. Han var gift med Tove Andersdatter, og var en af datidens helt store ejendomsbesiddere. Han skrev sig bl.a. til Tygestrup, Bidstrup, Møllerup, Stenalt, Essenbæk, Torup og Bjørnsholm. Stig Andersen den Yngre nybyggede borgen på Bjørnsholm. I 1325 sad han i Kongens Råd, i 1327 var han ridder, og i 1343-47 var han statholder i Estland. I 1351 fik han godset Linde i Estland i forlening af Den Tyske Orden, og samme år betalte han soning for Niels Ebbesens drab på den kullede grev Gert af Holsten på slægtens vegne. Siden sluttede han sig til den jyske adels oprør mod kongen.

Stig Andersen gav i mange omgange gods til klostrene mellem 1330-1366. I 1359, året efter Stig Andersens søn blev dræbt i Middelfart, gav han alt sit gods i Sangstrup til kirken og de fattige for årlige messer til frelse for familiens sjæle.

Hans gavebrev lyder: ”*Stig Andersen af Bjørnsholm, ridder, til alle der ser dette brev,*

hilsen evindelig med Gud. Den ærværdige slægt af nulevende og lykkelige efterslægt af fremtidige skal vide, at jeg med dette brev har givet, frit opladt og skødet til de hæderlige mænd de herrer kanniker ved Sct. Clemens i Århus alt mit gods i Sangstrup .... til en årstid for mig, min elskede hustru Tove, mine forældre, min fader herr Anders og min moder fru Margrethe, og mine elskelige sønner ... og mine forfædre, hver og en. Dette gods skal de råde over til deres nytte og tarv og besidde med rette evindelig, dog således at en tredjedel af de indtægter, som samme gods afkaster skal tilfalde de fattige”.

I 1366 stiftede Stig Andersen et kapel i Lübeck, hvor hans våben er afbildet. Han døde 1369.²³⁰

OFFE STIGSENS SEGL

Statholder Stig Andersen Hvide og Tove Andersdatter fik sønnen *kammermester ridder Offe Stigsen Hvide til Eskebjerg*¹⁹. Han var gift med Marine Jensdatter Munk, der var datter af ridder Johannes Munk til Eskebjerg, og det var vel der igennem, at Eskebjerg kom i hans eje. Det nuværende Scheelenborg er bygget oven på Eskebjerg Voldsted. Voldstedet består af en to meter høj rektangulær borgbanke på 50 x 71 meter omgivet af en 20 meter bred voldgrav.

I 1340 var Valdemar Atterdag blevet konge mod at love at betale, hvad de holstenske grever havde til gode. Det var ikke noget nemt job, da kreditorerne havde ret til indtægterne

fra kongens len, som de havde i pant. Det var kun Vendsyssel, kongen havde indtægter fra, da han havde fået det i medgift. Kong Valdemar Atterdag måtte så udskrive uhørt høje skatter, og kombineret med et stort hovmod fra kongens side, skabte det en stærk utilfredshed.

Dette førte til et åbent oprør fra de jyske adelsmænds side. De meddelte kongen, at de hellere ville risikere at miste livet end finde sig i, at bønderne blev mishandlet i urimelig grad. Oprøret endte i 1353, hvor parterne forsonede sig, men Offe Stigsen var kommet i holstensk fangeskab. I 1355 var han hjemme igen, og blev kong Valdemar Atterdags kammermester (skatteminister).

Offe Stigsen Hvide omtales i dokumenter fra 1353, hvor han omtales som ridder, og skriver sig til Eskebjerg. 1356 optræder han igen i dokumenter, og omtales som *”Vffo Stighsson, Miles”*, medens seglene viser de jyske hviders syvoddede stjerne med omskriften *”SIGILLVM OFFONIS STIGHS”*.

Der gik ikke lang tid, før Valdemar Atterdag igen viste sig streng og hensynsløs, og i 1357 brød oprøret ud endnu engang. I julen 1358 indbød kongen til nyt forligsmøde mod frit lejde, og sammen med sin slægtning ridder Niels Bugge søgte Offe Stigsen at mægle mellem Valdemar Atterdag og de jyske herremænd. Mødet endte uden resultat, og de drog vestover igen. De nåede dog ikke længere end til Middelfart, hvor de blev hugget ned. Folkevisen beskriver det således:

*”Til Middelfart mænd, sendte Kongen bud;
Hr. Bugge de skulle, træde imod.*

*Hr. Bugge ridder, ad Middelfart gade;
Der mødte de borgere, klædt i plade.*

*De mødte ham både til hest og fod;
Alle vare de ham imod.*

*De Middelfart mænd, Krist give dem træde;
De vog hr. Bugge i fredeligt le(j)de.*

*De Middelfart mænd, Gud give dem skam;
De vog uden skel, den velbyrdige mand.”*

Efterfølgende sværgede kongen, at han ikke havde med mordene at gøre, men af folkevisen kan vi se, at det ikke blev troet af menigmand. Marine Munk levede stadig i 1396, hvor hun omtales i forbindelse med en arvesag.²³¹

ANDERS OFFESENS SEGL

Kammermester Offe Stigsen Hvide og Marine Jensdatter Munk fik sønnen *rigsråd ridder Anders Offesen Hvide til Bjørnsholm*¹⁸. Han skrev sig til Bjørnsholm, Eskebjerg og Møllerup. Det nuværende Møllerup ligger på Møllerups gamle voldsted.

VITTSKÖFLE²³²

Anders Offesen var ridder i 1363, og omtales i dokumenter fra 1363-1375, hvor han omtales som "*Andreas Offesson, Miles*", medens seglet viser de jyske hviders syvoddede stjerne med omskriften "*S' ANDREE OFFES, MILITIS*". Han sad også i Rigsrådet.

Anders Offesen Hvide var gift med den langt yngre Else Holgersdatter Krognos, der var født 1379 på Krapperup, og var datter af ridder Holger Gregersen Krognos til Vittsköfle i Skåne. Anders Offesen døde omkring 1420 på Bjørnsholm, hvorefter Else Krognos blev gift med rigsråd Otte Nielsen Rosenkrantz til Bjørnsholm.

ELSE HOLGERSDATTER KROGNOS (TH)

Else Holgersdatter Krognos døde 1470, og blev begravet i Hornslet Kirke, hvor der er en ligsten over hende sammen med sin anden mand Otte Rosenkrantz og deres datter.²³³

JOACHIM BJØRNSENS SEGL

Ridder Anders Offesen Hvide og Else Holgersdatter Krognos fik datteren *Margrethe Andersdatter Hvide af Bjørnsholm*¹⁷. Hun blev gift med væbner Joachim Bjørnsen Bjørn, der var søn af Bjørn Olufsen Bjørn til Steensgaard og Sophie Jacobsdatter Lunge til Højstrup. Joachim Bjørn skrev sig til Gram og Voergaard. I 1427 var Joachim Bjørn og hans hustru omfattet af Cathrine Kistesdatters sjælemesser, og i 1433 besejlede Joachim Bjørn sin fars sjælebrev. Hans segl er bevaret på dokument fra 1432, hvor han omtales som ”*Væbner Joakim Bjørnsen af Gram*”, medens seglet viser en bjørnelab med omskriften ”IOACHIMI BIORNSON”.

Margrethe Andersdatter døde 1449, medens Joachim Bjørn omtales som nylig død i brev af 1467. De ligger begravet i Ørsted Kirke på Djursland, hvor der står en ligsten over dem, fem generationer af deres efterkommere og Margrethe Andersdatter Hvides oldefar Stig Andersen Hvide til Bjørnsholm.

På ligstenen er der våbenskjolde for:

Joachim Bjørnsen og Margrethe Andersdatter Hvide.

Anders Jacobsen til Voergaard og Anne Lauridsdatter Muus.

Bjørn Andersen Bjørn til Stenalt og Anne Henriksdatter Friis.

Anders Bjørnsen til Stenalt og Anne Gjordsdatter Drefeld.

Jacob Bjørn til Stenalt og Anne Eriksdatter Krabbe.

SLÆGTEN BJØRNS LIGSTEN

Teksten på stenen lyder:

*”Disse erlige og welbyrdige hviler alle her i Ørsted kirke. Den gamle Bjørn Andersen og hans hustru Anne Friis, som blev begravet i Aalborg Kirke hviler her også strenge ridder Hr. Stig Hvide til Bjørnholm, som sidste Bjørn Andersen lod føre hid af Elsebe Closter, lod erlige og welbyrdige Fru Anne Krabbe optage og indsætte til hendes husbond i hans grav og lod denne sten bekoste år 1597.”*²³⁴

Margrethe Andersdatter Hvide og væbner Joachim Bjørnsen Bjørn fik sønnen rigsråd ridder *Anders Joachimsen Bjørn til Voergaard*¹⁶.

ANDERS JOACHIMSSENS SEGL

Anders Bjørn skrev sig til Voergaard, Stensgaard og Gjelskov. Han omtales i dokumenter mellem 1449-1487. Anders Bjørn var til stede ved skiftet efter sin farfar 1449, og var nærværende ved et forlig i Aarhus 1460, hvor han omtales som ridder. Samme år overtog han Stensgaard. 1466 gav han sammen med sin hustru gods til Helligåndsklostret i Aalborg. Han omtales på dokument fra 1473 som ”*Ridder Anders Jacobsen*”, medens seglet viser en bjørnelab med omskriften ”S ANDERS IACOWISSON RITE”.

Anders Bjørn blev rigsråd i 1481, samme år som han byggede den gamle fløj af Voergaard. I 1487 besøgte han hyldningen i Lund, og blev forlenet med Helligum Herred. Han blev gift med Anne Laurensdatter Muus, der var datter af herremand Laurens Muus og Mette Rosenkrantz. Anders Bjørn lavede testamente i 1490, og betænkte kirker og klostre rigeligt. Han døde kort efter, medens Anne Laurensdatter Muus døde på Voergaard 1492. De blev begravet sammen i familiegravstedet i Ørsted Kirke på Djursland.²³⁵

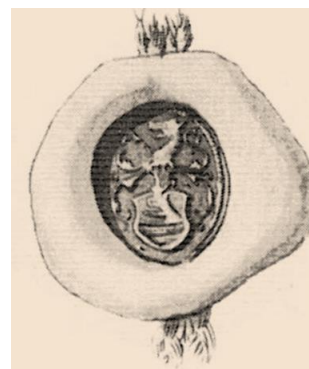
Rigsråd Anders Joachimsen Bjørn og Anne Laurensdatter Muus fik datteren *Maren Andersdatter Bjørn af Voergaard*¹⁵. Hun blev gift med herremand Jens Gamle Nielsen Grøn, der skrev sig til Rask Herregaard. Dens

oprindelige voldsted hedder nu Borringholm Voldsted, og ligger syd for Rask Skov.²³⁶

VOERGAARDS GAMLE FLØJ²³⁷

Maren Andersdatter Bjørn og herremand Jens Gamle Grøn fik sønnen *herremand Erik Jensen Grøn til Voergaard*¹⁴. Han var født omkring 1480, og sammen med sin morbror væbner Jacob Andersen Bjørn arvede han Voergaard ved skifte 1509. I 1518 blev Voergaard overdraget til Børglum Kloster. I 1525 skrev Erik Grøn sig til Ørnhoved, og i 1560 erhvervede han også Skibbild.

Erik Grøn var gift med Bodil Markvardsdatter Rodsten, der var datter af herremand Markvard Jensen Rodsten og Sofie Nielsdatter Vognsen til Lengsholm. Bodil Rodsten døde 1550 på Voergaard, medens Erik Grøn døde 1583.²³⁸

ANDERS GRØNS SEGL

Herremand Erik Jensen Grøn og Bodil Markvardsdatter Rodsten fik sønnen *herremand Anders Eriksen Grøn til Tamdrup Bisgaard*¹³, der var født på Voergaard 1520. Han blev gift med Anne Rekhals, der var født omkring 1524 i Bælum. Hun blev først gift med herremand Peder Madsen til Overgaard og Fårtoft og siden med Anders Grøn.

Anders Grøn nævnes i dokument fra 1536. I 1560 fik han skøde på to gårde (bol) af kronen. Anders Grøn var med i kong Frederik II's felttog mod Sverige, men fik hjemlov fra krigen i 1564, for at være herregårdsfoged hos Holger Rosenkrantz. Hans adelige herkomst medførte, at han og "*fru Anne Grøns*" blev inviteret til barsel hos Rosenkrantz på Boller i 1571 sammen med egnens øvrige adelsfolk og

fruer. Han stod dog nederst på invitationslisten.

I 1578 fik han livsbrev på besiddelsen af kronens gård Tamdrup Bisgaard. Som navnet siger, hørte gården tidligere under biskoppen, men var blevet overtaget af kronen ved reformationen. I 1580 blev Anders Grøn tilsagt sammen med den øvrige danske adel til at deltage i hyldningen i Odense, hvor hertugen af Slesvig skulle aflægge lensed til kong Frederik II. Anders Grøn beseglede lensbrevet, hvor han omtales som "*Anders Grøn til Bisgaard*", medens seglet viser en halv ulv over tre bølger. Anne Rekhals døde efter 1580 på Ørridslev.

Herremand Anders Grøn og Anne Rekhals fik datteren Johanne Andersdatter Grøn.²³⁹

PRÆSTER OG LANDMÆND

Slægten fra Møn

Johanne grøn blev gift ind i en præsteslægt på Møn, hvor hendes efterkommere levede først som præster og siden som gårdmænd og gårdejere frem til min Ruth Kjærdsdam.

HORNUM KIRKE²⁴⁰

Herremand Anders Eriksen Grøn og Anne Rekhals fik datteren *Johanne Andersdatter Grøn af Tamdrup Bisgaard*¹². Hun blev gift med præst Frants Matsen Bruun, der var sognepræst i Stouby og Hornum. Frants Matsen deltog i prins Christians hyldning i Viborg i 1584, og blev stamfader til slægten Rørdam.²⁴¹

STOUBY KIRKE²⁴²

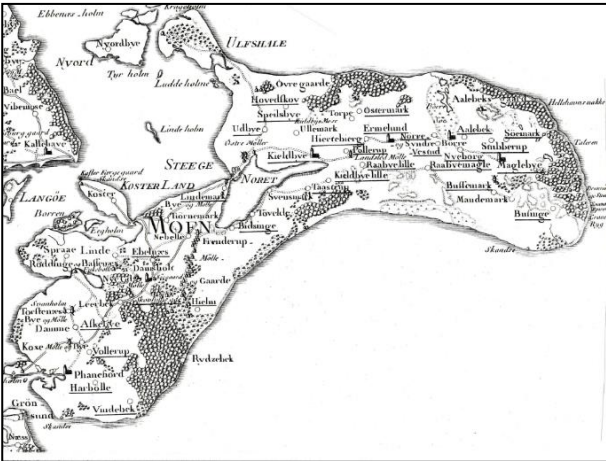
Johanne Andersdatter Grøn og præst Frants Matsen Bruun fik sønnen *præst Niels Frantsen Bruun fra Stouby*¹¹. Han blev født 1582 i Stouby, og blev gift anden gang med Judithe Nielsdatter Borre, der var datter af præst Niels Hansen Borre fra Elmelunde.

Niels Bruun og Judithe Borres 9-årige datter Karina Nielsdatter kom i huset hos Judithes far, da hendes mor døde i 1626. Tre år efter døde Karina, og i sin sorg satte han en figurgravsten over hende i Elmelunde Kirke med teksten ”*Karina Nielsdaater, Hr. Niels Frantsøns Datter i Magleby, død hos sin Morfader Hr. Niels Hansøn, sognepræst her til Elmelunde*”.

KARINA NIELSDATTER

Og ulykkerne fortsatte for Niels Bruun. Hans hustru Judithe Borre døde 1652, medens han selv måtte udholde 24 år endnu under svære forhold. Hvad der skete, ved vi ikke, men i 1661 fik Niels Bruun kongeligt brev på at nyde 30 rigsdaler årligt af Møns kirkers beholdning, og året efter fik han endnu et kongeligt brev, denne gang på at nyde ½ rigsdaler fra hver kirke i stiftet, medens gejstligheden blev opfordret til at hjælpe deres nødstedte embedsbroder yderligere.²⁴³

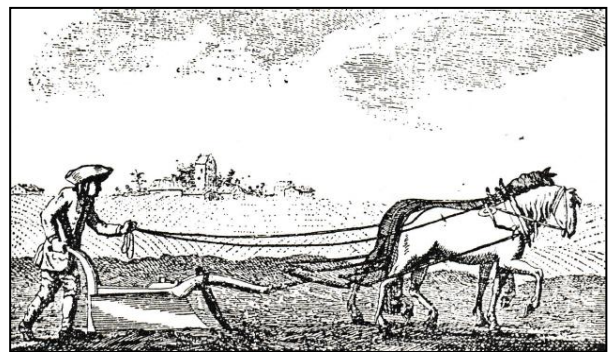
MØN 1776

Foruden Karina fik Niels Bruun og Judithe Borre også datteren *Karen Nielsdatter Bruun fra Tostrup*¹⁰. Hun var født omkring 1630 i Magleby, og blev gift med Jeppe Jespersen, der var født 1633 i Tostrup. Her levede de sammen frem til 1663, hvor han døde i en alder af kun 30 år, medens hun levede i yderligere 28 år, inden hun døde i en alder af 61 år. Hun blev begravet i Keldby.²⁴⁴

Karen Nielsdatter Bruun og Jeppe Jespersen fik sønnen *skovridder Christian Jeppesen Bruun fra Stubberup*⁹. Han var født 1655 i Tostrup, og blev først skovfoged i Stubberup og siden skovridder. I 1681 blev han gift med Anne Lauritzdatter, der var født 1660 i Mandemark. Han døde 1728 i Stubberup i en alder af 73 år, medens hun døde samme sted i 1733 i samme alder.²⁴⁵

Skovridder Christian Jeppesen Bruun og Anne Lauritzdatter fik sønnen *gårdmand Jeppe Christiansen Bruun fra Stubberup*⁸. Han var født 1683 i Stubberup, hvor han blev gårdmand. Jeppe Christiansen blev gift med Bodil Lauritzdatter, der var født 1677 i Sømarke. Hun døde 1753 i en alder af 76 år, og blev begravet i Magleby, medens han døde 3 år efter i en alder af 73 år.

Gårdmand Jeppe Christiansen Bruun og Bodil Lauritzdatter fik sønnen *gårdmand Ludvig Jeppesen Bruun fra Busemark*⁷, der var født 1704 i Sømarke. Ludvig Jeppesen blev gårdmand i Busemark og gift med Ellen Olufsdatter, der var født 1690 i Sømarke. Ludvig Jeppesen døde i 1767 i en alder af 63 år, medens, medens Ellen Olufsdatter døde 1771 i Busemark i en alder af 81 år. De blev begge begravet i Magleby.²⁴⁶

PLOVPRØVEN MELLEM HJULPLOVEN OG SVINGPLOVEN 1770

Gårdmand Ludvig Jeppesen Bruun og Ellen Olufsdatter fik datteren *Ingeborg Ludvigsdatter Bruun fra Busemark*⁶, hvor hun blev født 1727. Ingeborg Ludvigsdatter blev gift med gårdmand Hans Hansen Flensborg, der var født 1726 i Busemark.

Hans far kom fra Flensborg, og havnede på Møn. Baggrunden for dette var kongens indsats for at få Møn på fode igen, efter den var blevet hærget af bondeplageren oberst von Plessen og hans hestegarde sidst i 1600-tallet. Hestegarden forlod øen i 1697, og efterlod op mod 500 tomme bygninger. Møn hørte under kronen, og kongen tilbød nu bolig i de efterladte bygninger samt en række begunstigelser til dem, der ville bosætte sig på øen og være med til at genopbygge den. Blandt dem, der fik glæde af tilbuddet, var bådsmænd Hans Flensborg, der endte som gårdmand på Møn.

Hans Hansen Flensborg døde i 1781 i en alder af 55 år, medens Ingeborg Ludvigsdatter døde 29 år efter i Mandemark i en alder af 83 år.²⁴⁷

Ingeborg Ludvigsdatter Bruun og gårdmand Hans Hansen Flensborg fik sønnen *gårdmand Ludvig Hansen Flensborg fra Nyborre*⁵, der blev født 1769 i Busemark. Ludvig Hansen blev gårdmand i Nyborre, og gift med Anne Pedersdatter, der var født 1771. Hun døde 1805 i Mandemark i en alder af kun 34 år, medens han døde 42 år efter i Nyborre i en alder af 78 år. Han blev begravet i Borre.²⁴⁸

Gårdmand Ludvig Hansen Flensborg og Anne Pedersdatter fik sønnen *husmand Hans Ludvigsen Flensborg fra Raabymagle*⁴, der blev født 1797. Hans Ludvigsen blev gift med Kirsten Knudsdatter, der var født 1789. Han døde 1871 i Raabymagle i en alder af 74 år, medens hun døde 1877 i en alder af 88 år.²⁴⁹

LARS MADSEN

Husmand Hans Ludvigsen Flensborg og Kirsten Knudsdatter fik datteren *Ane Kirstine Hansdatter Flensborg af Enghavegaard*³, der blev født i 1829. Ane Kirstine Hansdatter blev

gift 1849 med den 18 år ældre gårdejer Lars Madsen. Han var født i 1811 på Enghavegaard i Elmelunde, og i 1847 overtog han gården efter sin far.

ENGHAVEGAARD

I 1851 købte han gården fri. Lars Madsen var ualmindelig svær af vækst. Ane Kirstine Hansdatter døde allerede i 1860 i en alder af kun 31 år, og to år efter blev Lars Madsen gift anden gang med Ane Malene Nielsdatter. Gårdejer Lars Madsen døde 1869 i en alder af 58 år.²⁵⁰

ANE MARGRETHE LARSDATTER

Ane Kirstine Hansdatter Flensborg og gårdejer Lars Madsen fik datteren *Ane Margrethe Kirstine Larsdatter af Enghavegaard*², hvor hun blev født i 1858. Hun blev altid kaldt Grethe, og var middelhøj med blå øjne og

mørkeblondt hår. Grethe kom på Rødkilde Højskole, hvor hun blev forelsket i sønnen fra nabogården Jørgen Jørgensen. Hun var musikalsk, og lærte børnene at synge flerstemmigt. Grethe havde en svær opvækst. Hendes mor døde, da hun var to år gammel, hvorefter hendes far giftede sig igen. Da hun var 11 år døde hendes far, og et par år efter døde så også hendes stedmor. Det kom til at præge hende, og hun tog sit eget liv i mergelgraven 1903.

JØRGEN JØRGENSEN

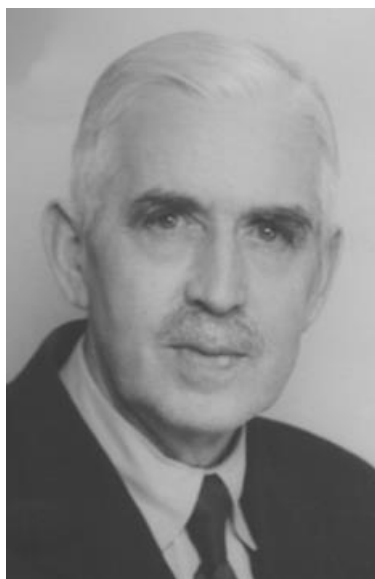
Grethe blev gift med Jørgen Jørgensen i 1881, og samme år overtog han Granliden i Elmelunde efter sin far. Jørgen Jørgensen var født i 1854 på Granliden, og var middelhøj, kraftig og firskåren med blå øjne, mørkeblondt hår og skæg. Han var selvbevidst, økonomisk og gemytlig i et festligt lag. Jørgen Jørgensen var politisk aktiv, sognerådsformand, branddirektør og bestyrelsesmedlem i Møns Landboforening. I 1924 byggede Jørgen Jørgensen sig en aftægtsvilla ved Elmelunde

kirke. Han døde i 1927 i Elmelunde i en alder af 73 år.²⁵¹

ELI NIELSEN

Ane Margrethe Kirstine Larsdatter og gårdejer Jørgen Jørgensen fik datteren *Eli Nielsen (født Jørgensen) af Granliden*¹, hvor hun blev født i 1890. I 1909 blev hun forlovet med min morfar Carl Alfred Nielsen, der var søn af proprietær Hemming Nielsen til Ømgaarden og Thorsminde. Alfred Nielsen var født 1894 i Ousted, og kom på Sorø Højskole. Herefter kom han i landbrugslære hos formanden for Dansk Landbrugs Frøforsyning.

ALFRED NIELSEN

Forlovelsen trak ud, da Alfred Nielsen fik et stort legat til tage på studietur på cykel for at studere landbrug og havebrug i Tyskland og Østrig-Ungarn. Da studieturen var slut, blev Alfred Nielsen indkaldt til sikringsstyrkerne, så det var først i 1917, han blev gift med min mormor Eli Nielsen.

THORSMINDE

Efter brylluppet købte de Ømgården af hans far delvist for hendes medgift, hvad hun gerne gjorde opmærksom på, hvis hun var sur over et eller andet. Gården drev de frem til 1941, hvor de også købte Thorsminde, og flyttede derned.

ELI OG ALFRED NIELSEN MED FAMILIE FORAN THORSMINDE²⁵²

Alfred Nielsen var venlig, ærlig og hjælpsom, og han var en dygtig landmand. Hans landbrug blev anset for et mønsterlandbrug, der blev besøgt af et stort antal landmænd fra ind- og udland. De kom så langt væk fra som Indien og Pakistan. Han var en af landets mest kendte

stamfrøavlere, ligesom han gjorde en række patenterede opfindelser. Han var også arkitekt på seks vandværker. Alfred Nielsen havde gårde i to sogne, og blev medlem af sognerådene begge steder, ligesom han var en meget aktiv lokal- og slægtshistoriker.

I 1960 flyttede Alfred og Eli Nielsen til en nybygget aftægtsbolig, men den fik de ikke megen glæde af. Alfred Nielsen døde samme år i en alder af 66 år, medens Eli Nielsen døde året efter i en alder af 71 år.²⁵³

Proprietær Alfred Nielsen og Eli Nielsen fik datteren *Fanny Ruth Kjærdsdam*, der blev født 1918 på Ømgården. Hun kom på Korinth Højskole og Sorø Husholdningsskole, og havde et godt hoved, var kreativ og dygtig med sine hænder. I tiden lige inden verden gik af lave, var hun til dansant på Hotel Prinsen i Roskilde sammen med sin søster Lilje og Liljes forlovede Ernst, hvor hun mødte Evald Kjærdsdam, et bekendtskab, der kom til at holde livet ud.²⁵⁴

RUTH KJÆRSDAM

Ruth og Evald Kjærdsdam blev gift i 1942, og flyttede til byen på samme måde som deres søskende. Af deres 9 søskende var der kun en, der blev boende på landet en generation mere.

De flyttede ind i en lejlighed Blågårdsstræde 2 i Roskilde, og samme sted startede de Ismejeriet Højvang. I 1947 flyttede de til Køge, hvor de købte Dampvaskeriet Chic, der lå lige over for indgangen til Køge Kirke. Fra sin uddannelse på Tolstrups Mejerier var Evald Kjærdsdam vant til at behandle de store rustfrie maskiner, hvad enten det nu var til smør, ost eller vasketøj. I 1954 købte de købmandsgården Torvet 20, hvor de flyttede ind og indrettede Chic Vask. Senere udvidede de med Chic Rens og selvbetjeningsvaskeriet Centri Vask.

RUTH OG EVALD KJÆRSDAM MED FAMILIE OG VENNER²⁵⁵

Evald Kjærdsdam arvede sin mors glade og optimistiske sind, og var meget aktiv i Oddfellowlogen og Boligkommissionen samt i byens og professionens foreninger.

Ruth Kjærdsdam døde i 1979, medens Evald Kjærdsdam døde 2005. De blev begravet på Køge Kirkegård.

Ruth og Evald Kjærdsdam fik sønnen *Mogens Finn Kjærdsdam* 1943. Jeg voksede op i Køges overskuelige og forståelige verden til lyden af kirkeklokkernes ringen, cykelbudenes klemten, bilernes dytten og torvehandlendes opråb af gode tilbud. Køge var en by, der var planlagt i middelalderen, med købmændenes smalle grunde ud til gaden og stor dybde bagud, hvor der var gårdspladser og haver, hvor vi kunne lege og folde os ud.

FINN KJÆRSDAM

Jeg blev student fra Roskilde Katedralskole 1963, landinspektør 1969, ph.d. i byplanlægning 1974 og dr. techn. i videnskabsteori 1985. Herudover blev jeg udnævnt til æresdoktor ved Stavanger Universitet 2014.

I 1969 blev jeg ansat som praktiserende landinspektør i Hillerød. I 1970 blev jeg ansat på KVL/KU først som ph.d.-stipendiat og siden som adjunkt og lektor i byplanlægning. 1975 blev jeg ansat på Aalborg Universitet først som lektor, og siden som professor i byplanlægning. Fra 1988-2005 blev jeg valgt til dekan for ingeniør- og naturvidenskab og fra 2005-2014 blev jeg ansat som rektor for universitetet. Siden har jeg været professor emeritus. Jeg er aktiv jazzmusiker, og ridder og kommandør af Dannebrogordenen.²⁵⁶

WINNIE KJÆRSDAM

I 1966 blev jeg gift med sociolog Winnie Johnna Kjærdsdam, datter af fabrikant Folmer Christensen og Inga Christensen fra København. Winnie var født i 1944, og voksede op på Islands Brygge. Hun blev uddannet som socialrådgiver og sociolog fra Aalborg Universitet.

WINNIE OG FINN KJÆRSDAM MED FAMILIE

Winnie var ansat i Albertsund Kommune indtil 1975, hvor vi flyttede til Aalborg. Her blev hun først ansat i amtet og siden i Aalborg Kommune, hvor hun blev leder af børne- og ungeforvaltningen i Nørresundby og siden ledelseskonsulent for socialforvaltningen.

Vi fik sønnen *Bjarke Tue Kjærdsdam fra Køge*. Han var født 1967 i København, og voksede op i Aalborg. Bjarke flyttede til København, hvor han blev student fra Det Frie Gymnasium og uddannet til lærer fra Zahles Seminarium.

BJARKE OG ANNETTE

Bjarke stiftede familie sammen med Annette Dauding, der var født 1970 i

København.

CLARA, KASPER OG JONAS

Bjarke og Annette fik børnene Clara (2004), Kasper (2008) og Jonas (2011) Dauding Kjærdsdam.

GRY OG PATRIK

Vi fik endvidere datteren *psykolog Gry Dorthe Kjærdsdam fra Aalborg*. Hun var født 1971 i København, og voksede op i Aalborg. Gry blev uddannet til psykolog fra Aalborg Universitet. Hun blev ph.d. samme sted 2014. Gry blev gift med Patrik Kristoffer Telléus, der var født i 1974 i Göteborg og uddannet filosof fra Københavns Universitet. Han blev ph.d. fra Aalborg Universitet 2013. De boede først i Göteborg så i Køge og siden i Aalborg. Gry er

ansat som lektor og seniorforsker på Aalborg Universitet/Aalborg Universitetshospital og Patrik som lektor på Aalborg Universitet.²⁵⁸

SELMA, EMILIA, JOHANNA OG VICTOR

Gry og Patrik fik børnene Emilia My (1997), Victor Christoffer (1999), Johanna Lin (2004) og Selma Dorthe (2011) Kjærdsdam Telléus.

INDEKS

- Abas af Argos; 12*
Acrisius af Argos; 12
Adard af Loches; 49
Adelaide Blanche Ingelger af Anjou; 50
Adele Blanka af Flandern; 52
Adele den Hellige af Frankrig; 51
Aelinde Lambertsdatter Widonid af Nantes; 49
Aeropus I af Makedonien; 20
Alcetas af Makedonien; 20
Alcmene af Theben; 14
Alexander I Philhellen af Makedonien; 21
Alexion II af Emesa; 42
Alfhildr Gandalfsdatter af Alfshjem; 80
Amphitryon af Tiryns; 14
Amyntas I af Makedonien; 21
Amyntas II den Lille af Makedonien; 22; 25
Amyntas III af Makedonien; 22
Anaxo af Tiryns; 14
Anders Eriksen Grøn til Tamdrup Bisgaard; 106
Anders Joachimsen Bjørn til Voergaard; 104
Anders Offesen Hvide til Bjørnsholm; 103
Anders Stigsen Hvide til Tygestrup; 101
Andromeda af Argos; 13
*Ane Kirstine Hansdatter Flensborg af
Enghavegaard; 109*
*Ane Margrethe Grethe Kirstine Larsdatter af
Enghavegaard; 109*
Ane Marqvardsdatter fra Odense; 62
Anne Laurensdatter Muus til Voergaard; 105
Anne Lauritzdatter fra Stubberup; 108
Anne Pedersdatter fra Nyborre; 109
Anne Rekhals af Tamdrup Bisgaard; 106
Annette Dauding fra Køge; 113
Antigone af Makedonien; 22
Antonius Sampsiceramus af Emesa; 44
Aquilinus af Lyon; 45
Archiroe; 11
Argaeus af Makedonien; 20
Aristomachus af Trakien; 18
Arrhidaeus III af Øvre Makedonien; 22
Arsinoe af Makedonien; 25
Arsinoe I af Ægypten; 28
Arsinoe III Philopator af Ægypten; 30
Artemia af Clermont; 44
Artemia af Clermont-Ferrant; 44
Artemia af Vitri-en-Pertois; 45
Arthemina af Genova; 45
Arthemina af Lyon; 45
Aslaug Kraka; 83
Asser Rig Skjalmsen Hvide af Fjenneslev; 54
*Aud den Dybtænkende Ivarsdatter af Danerne;
78*
Baudouin V den Fromme af Flandern; 51
Belus af Nedre Ægypten; 11
Berenice af Ægypten; 28
Berenice II af Ægypten; 29
Birthe Jacobsdatter fra Matr.Nr 4, Ølsemagle; 68
Bjarke Tue Kjærdsdam fra Køge; 113
Bodil Lauritzdatter fra Stubberup; 108
*Bodil Markvardsdatter Rodsten til Lengsholm;
105*
Bodil Pedersdatter fra Køge; 64
Bodilon af Trier; 46
Brunhilde; 81
Buri; 73
Burr; 73
Caranus af Makedonien; 19
*Carl Alfred Nielsen til Ømgaarden og
Thorsminde; 110*
Cecilie Ebbesdatter Glug af Skåne; 97
Cecilie Jensdatter Galen af Næsbyholm; 60
Christen Larsen fra matr.nr. 4, Ølsemagle; 68
Christian Jeppesen Bruun fra Stubberup; 108
Christine Jepsdatter af Hønnerup; 61
Clara Dauding Kjærdsdam; 113
Claudia Arrius Calpurnius Silo af Syrien; 42
Claudia Capitolina af Emesa; 42
Claus Olufsen Bager fra Køge; 64
Cleodaerus af Trakien; 18
Cleonice I af Makedonien; 19
Cleonice II af Makedonien; 19
Cleopatra af Makedonien; 20
Cleopatra I Syra Adelphe af Seleucid; 31
Cleopatra II af Makedonien; 22
Cleopatra II af Ægypten; 32
Cleopatra III Selene af Ægypten; 32
Cleopatra IV af Ægypten; 34
Cleopatra Selene af Mauretanium; 38

- Cleopatra V Tryphaena af Ægypten; 34*
Cleopatra VII Thea af Ægypten; 35
Coenus af Makedonien; 19
Constance af Frankrig; 50
Cæcilia Blanka af Danmark; 53
Dampi af Danerne; 76
Dan den Hovmodige af Danerne; 76
Danae af Argos; 12
Danaus af Libyen; 11
Decimus Rusticus af Gallien; 44
Decimus Rusticus af Lyon; 44
Deianira af Calydon; 17
Drusilla den Yngre af Mauretanium; 41
Ebbe Skjalmsen Galen til Knardrup; 95
Ebbe Sunesen Galen til Knardrup; 97
Electryon af Mykene; 14
Eli Nielsen (født Jørgensen) af Granliden; 110
Elisabeth Pedersdatter Ulfeldt af Kalundborg; 59
Ellen Olufsdatter fra Busemark; 108
Else Holgersdatter Krognos af Vittsköfle; 103
Emilia My Kjærdsdam Telléus; 114
Epaphus af Nedre Ægypten; 10
Erik Ejegod Svendsen af Danmark; 92
Erik Jarl af Falster; 53
Erik Jensen Grøn til Voergaard; 105
Ermengarde af Austrasia; 46
Erwin II af Gleichen; 98
Esbern Snare Assersen Hvide til Kalundborg; 55
Estrid Svendsdatter Knytling af Danmark; 89
Euridike af Argos; 12
Eurydike af Makedonien; 21; 23
Evald Kjærdsdam fra Køge; 71
Fanny Ruth Kjærdsdam (født Nielsen) fra Køge; 111
Florentius af Genova; 45
Foulques I den Røde Ingelger af Anjou; 49
Foulques II den Gode Ingelger af Anjou; 49
Frants Matsen Bruun fra Stouby; 107
Friedleif I af Lejre; 75
Friedleif II Hærleif af Lejre; 75
Friedleif III af Danerne; 76
Frode Fredegod I af Lejre; 75
Frode II af Danerne; 75
Frode III Fredegod af Danerne; 76
Frode IV den Frække af Danerne; 76
Fuscina af Vienne; 45
Gaia; 8
Garnier af Villentrois; 49
Geberga af Maine; 49
Gefion af Teutonerne; 75
Gertrud Pedersdatter Bager fra Birkevang; 68
Gertrude Billung af Sachsen; 52
Gorm Den Gamle Knytling af Danmark; 85
Gry Dorthe Kjærdsdam fra Aalborg; 113
Guillaume II Befrieren af Provence; 50
Gunhild Olufsdatter af Svea; 88
Guy Widonid af Nantes; 48
Gyrithe Alfisdatter af Skåne; 78
Halfdan den Gamle af Uppsala; 76
Halfdan Snjalle Haraldsson af Skåne; 77
Hans Emil Kjærdsdam til Kjærsgaard; 70
Hans Hansen Flensborg fra Busemark; 108
Hans Ludvigsen Flensborg fra Raabymagle; 109
Harald Blåtand Knytling af Danmark og Norge; 86
Harald den Gamle Valdarsson af Skåne; 77
Harald Hildetand Røriksson af Danerne; 78
Harald Kesja Eriksen af Danmark; 92
Hardeknud af Danerne; 84
Haver Håndstærk af Lejre; 75
Helene Guttormsdatter af Vreta; 57
Hemming Nielsen til Ømgaarden og Thorsminde; 110
Herakles fra Theben; 16
Hervor Heidreksdatter af Reidgoterne; 77
Hiberie Rurice af Limoges; 45
Hildis af Vandalerne; 77
Himerius III af Apamaea; 44
Hjordis; 80
Hyllus af Trakien⁹⁴; 18
Hypermnestra af Argos; 11
Iamblichus af Chalcis; 44
Iamblichus II af Apamaea; 44
Iamblicus Sohaemus af Emesa; 43
Inachus af Argos; 9
Ingeborg Esbernsdatter Hvide til Kalundborg; 57
Ingeborg Ludvigsdatter fra Busemark; 108
Inger Emilie Kjærdsdam (Født Nielsen) af Kirstinedal; 70
Inger Eriksdatter af Falster; 54
Ingebjorg Yngvasdotter af Uppsala; 76
Io af Argos; 9
Iole af Oechalia; 18
Itta af Nantes; 49
Ivar Vidfavne Halvdansson af Skåne; 77
Jens Gamle Nielsen Grøn til Rask; 105
Jens Nielsen Galen til Næsbyholm; 59
Jens Pedersen Bager fra Birkevang; 67
Jens Unkersen af Lunde; 61
Jens Unkersen til Svogerslev; 60
Jep Unkersen til Hønnerup; 61
Jeppe Christiansen Bruun fra Stubberup; 108
Jeppe Jespersen fra Tostrup; 108
Joachim Bjørnsen Bjørn til Voergaard; 104
Johanne Andersdatter Grøn af Tamdrup Bisgaard; 107

- Jonas Dauding Kjærdsdam; 113*
Juba II af Mauretanien; 38
Judithe Nielsdatter fra Elmelunde; 107
Julia af Emesa; 43
Julia Urania af Mauretanien; 40
Jørgen Jørgensen til Granliden; 110
Jørgen Olsen til Aahøjgaard; 69
Karen Nielsdatter Bruun fra Tostrup; 108
Karen Olufsdatter fra Birkevang; 67
Kasper Dauding Kjærdsdam; 113
Kirsten Christensdatter til Aahøjgaard; 69
Kirsten Jørgensen til Aahøjgaard; 69
Kirsten Knudsdatter fra Raabymagle; 109
Kirsten Nielsdatter fra Birkevang; 68
Kirsten Pedersdatter fra matr.nr. 9, Ølsemagle; 68
Knud den Hellige af Danmark; 52
Kunza af Metz; 46
Lagus af Makedonien; 25
Lambert I Widonid af Nantes; 48
Lambert Widonid af Guideschi; 48
Lanice af Makedonien; 19
Lars Madsen til Enghavegaard; 109
Laurens Muus; 105
Laur Christensen fra matr.nr. 4, Ølsemagle; 68
Libya af Libyen; 10
Longinus Sohaemus af Emesa; 43
Ludvig Hansen Flensborg fra Nyborre; 109
Ludvig Jeppesen Bruun fra Busemark; 108
Lynceus af Argos; 11
Marcus Antonius af Rom; 36
Maren Andersdatter Bjørn af Voergaard; 105
Margrethe Andersdatter Hvide af Bjørnsholm; 104
Margrethe Clausdatter Halvbjørn fra Bogense; 62
Margrethe Nielsdatter Lændi af Kaas; 101
Marine Jensdatter Munk af Eskebjerg; 102
Markvard Jensen Rodsten til Lengsholm; 105
Marquard Christines fra Odense; 61
Marsk Stig Andersen til Tygestrup; 99
Meleageros af Øvre Makedonien; 25
Melissa af Argos; 9
Memphis; 10
Mette Rosenkrantz; 105
Moalda Digri Cinricsdatter af Northumbrien; 77
Mogens Finn Kjærdsdam fra Aalborg; 112
Mummolin af Austrasia; 45
Munderic Vitrey af Køln; 45
Niels Bager fra Odense; 62
Niels Erlandsen Galen; 59
Niels Frantsen Bruun fra Stouby; 107
Niels Hansen Borre fra Elmelunde; 107
Niels Uffesen Neb til Rønne; 98
Niels Unkersen til Hyllerup; 61
Nikonoe af Makedonien; 20
Oceanos; 9
Odin; 73
Offe Stigsen Hvide til Eskebjerg; 102
Okaleia af Argos; 12
Olaf den Milde af Danerne; 76
Ole Jørgensen til Aahøjgaard; 69
Oluf Nielsen Bager fra Odense; 62
Patrik Kristoffer Telléus fra Aalborg; 113
Peder Christensen fra matr.nr. 9, Ølsemagle; 68
Peder Clausen Bager fra Køge; 67
Peder Jensen Bager fra Birkevang; 68
Peder Strangesen Ulfeldt til Kalundborg; 57
Perdiccas I af Makedonien; 19
Perseus af Argos; 13
Philina fra Øvre Makedonien; 25
Philip af Øvre Makedonien; 22
Philip I af Makedonien; 20
Philip II den Enøjede af Makedonien; 23
Poseidon; 10
Prothoe af Makedonien; 20
Ptolemæus af Mauretanien; 40
Ptolemæus I Soter af Ægypten; 26
Ptolemæus II Philadelphus af Ægypten; 28
Ptolemæus III Euregetes af Ægypten; 29
Ptolemæus IV Philopator af Ægypten; 29
Ptolemæus IX Lathyros af Ægypten; 33
Ptolemæus V Epiphanes af Ægypten; 30
Ptolemæus VI Philometor af Ægypten; 31
Ptolemæus VIII Physcon af Ægypten; 31
Ptolemæus XII Auletes af Ægypten; 34
Radbod af Friserne; 78
Ragner Lodbrog Sigurdsson af Uppsala; 80
Ragnhild Haraldsdatter af Danmark; 95
Ragnhild Magnusdatter af Norge; 92
Randver Radbardsson af Uppsala; 79
Ratbod Babon af Austrasia; 46
Roar Halfdansson af Danerne; 77
Robert I Friseren af Flandern; 52
Robert II af Frankrig; 50
Rogne af Northumbrien; 77
Roscille af Loches; 49
Sampsiceramus III Silas af Emesa; 42
Sankt Lautwinus af Trier; 46
Sankt Rusticus af Lyon; 45
Sankt Sigrade af Verdun; 46
Sankt Warinus af Poitiers; 46
Selma Dorthe Kjærdsdam Telléus; 114
Sigmund; 80
Sigrid Aunsdotter af Uppsala; 77
Sigrid Storråde Tostesdatter til Orreholm; 88
Sigurd Fafnersbane; 81

- Sigurd Orm-I-Øje Ragnarsson af Danerne; 83*
Sigurd Ring Randversson af Uppsala; 80
Skjold af Lejre; 75
Sofie Nielsdatter Vognsen til Lengsholm; 105
Sohaemus af Emesa; 41
Sopater af Rom; 44
Stig Andersen Hvide til Bjørnsholm; 101
Sulpicius af Emesa; 43
Sune Ebbesen Galen af Skåne; 96
Svend Estridsen af Danmark; 91
*Svend Tveskæg Knytling af Danmark, Norge og
 England; 88*
Temenos af Argos; 18
Tescandra af Loches; 49
Tetradius af Clermont; 44
Theutberge af Mettlach; 48
Thyra Danebod Haraldsdatter af Danmark; 85
Tove Andersdatter af Tygestrup; 101
Tullia af Lyon; 45
- Tyrimmas af Makedonien; 19*
Uffe Nielsen Neb til Rønne; 99
Ulf Jarl Sprakling af Danmark.; 90
Unker Jensen til Ørsted; 60
Unker Karlsen Lang til Rørup; 60
Urania af Chalcis; 44
Uranius I Antonius af Emesa; 43
Uranus; 8
Valdar den Gavmilde Roarsson af Skåne; 77
Vermund af Danerne; 75
Victor Christoffer Kjærdsdam Telléus; 114
Völsung; 80
Warnacher I af Austrasia; 46
Wido af Trier; 48
Willegarde af Bayern; 46
*Winnie Johnna Kjærdsdam (født Christensen) fra
 Aalborg; 113*
Zeus; 8; 9; 12; 15
Åsa Haraldsdatter af Agder; 79

KILDER

-
- ¹ <https://en.wikipedia.org/wiki/Oceanus>
  - ² <https://en.wikipedia.org/wiki/Inachus>
  - ³ Kunstner Victor Honoré Janssens
  - ⁴ [https://en.wikipedia.org/wiki/Io_\(mythology\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Io_(mythology))
  - ⁵ <https://en.wikipedia.org/wiki/Epaphus>
  - ⁶ [https://en.wikipedia.org/wiki/Libya_\(mythology\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Libya_(mythology))
  - ⁷ [https://en.wikipedia.org/wiki/Belus_\(Egyptian\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Belus_(Egyptian))
  - ⁸ Enyavar. CC-4.0.
  - ⁹ <https://en.wikipedia.org/wiki/Danaus>
  - ¹⁰ Kunstner John William Waterhouse.
  - ¹¹ <https://en.wikipedia.org/wiki/Hypermnestra>
  - ¹² [https://en.wikipedia.org/wiki/Abas_\(son_of_Lynceus\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Abas_(son_of_Lynceus))
  - ¹³ <https://en.wikipedia.org/wiki/Acrisius>
  - ¹⁴ <https://da.wikipedia.org/wiki/Dana%C3%AB>
  - ¹⁵ Luiclemens. International Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0. Beskåret.
  - ¹⁶ CC-BY-SA.
  - ¹⁷ <https://en.wikipedia.org/wiki/Perseus>
  - ¹⁸ <https://en.wikipedia.org/wiki/Electryon>
  - ¹⁹ Schuppi. Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported. Beskåret.
  - ²⁰ Enyavar. Creative Commons Contribution-Share Alike 4.0. Beskåret.
  - ²¹ Jastow. Unported Creative Commons Attribution 2.5. Beskåret.
  - ²² <https://en.wikipedia.org/wiki/Alcmene>
  - ²³ CC-BY-SA.
  - ²⁴ Kunstner Niobides. Foto Jastow. Louvre. Creative Commons Attribution 2.5 Generic. Beskåret.
  - ²⁵ <https://en.wikipedia.org/wiki/Heracles>
  - ²⁶ <https://en.wikipedia.org/wiki/Hyllus>
  - ²⁷ Jastow. Creative Commons Attribution 2.5 Generic. Beskåret.
  - ²⁸ <https://en.wikipedia.org/wiki/Cleodaeus>
  - ²⁹ [https://en.wikipedia.org/wiki/Aristomachus_\(mythology\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Aristomachus_(mythology))
  - ³⁰ Foto Qwqchris. Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported. Beskåret.
  - ³¹ <https://en.wikipedia.org/wiki/Temenus>
  - ³² <https://www.geni.com/people/Karanos-king-of-Macedon/600000000065187287>
  - ³³ https://en.wikipedia.org/wiki/Coenus_of_Macedon
  - ³⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/Tyrimmas_of_Macedon
  - ³⁵ Classical Numismatic Group. CNG-Coins. Creative Commons Attribution 2.5 Generic.
  - ³⁶ https://en.wikipedia.org/wiki/Perdiccas_I_of_Macedon
  - ³⁷ https://en.wikipedia.org/wiki/Argaeus_I_of_Macedon
  - ³⁸ [https://de.wikipedia.org/wiki/Philipp_I._\(Makedonien\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Philipp_I._(Makedonien))
  - ³⁹ https://de.wikipedia.org/wiki/Aeropos_I.
  - ⁴⁰ [https://de.wikipedia.org/wiki/Alketas_I._\(Makedonien\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Alketas_I._(Makedonien))
  - ⁴¹ Foto Jason Scott Wills. Geni.
  - ⁴² https://de.wikipedia.org/wiki/Amyntas_I.
  - ⁴³ Classical Numismatic Group. CNG-Coins. Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported.
  - ⁴⁴ [https://de.wikipedia.org/wiki/Alexander_I._\(Makedonien\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Alexander_I._(Makedonien))
  - ⁴⁵ Classical Numismatic Group. CNG-Coins. Creative Commons Attribution 2.5 Generic.
  - ⁴⁶ https://en.wikipedia.org/wiki/Amyntas_II_of_Macedon
  - ⁴⁷ <https://www.geni.com/people/Arrhidaeus-III-king-of-Macedonia/6000000007877964312>
  - ⁴⁸ https://en.wikipedia.org/wiki/Amyntas_III_of_Macedon
  - ⁴⁹ Sarah Murray. Attribution 2.0 Generic. Beskåret.

- ⁵⁰ Sarah Murray. Attribution 2.0 Generic. Beskåret.
- ⁵¹ Foto Ester de Beer.
- ⁵² https://no.wikipedia.org/wiki/Filip_II_av_Makedonia
- ⁵³ <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Paus.+9.30.7>
- ⁵⁴ https://da.wikipedia.org/wiki/Ptolemaios_1._af_%C3%86gypten
- ⁵⁵ Classical Numismatic Group. CNG-Coins. Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported.
- ⁵⁶ Marie-Lan Nguyen. Creative Commons Attribution 2.5 Generic. Beskåret.
- ⁵⁷ Elinsamer Schütze. Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported. Beskåret.
- ⁵⁸ https://da.wikipedia.org/wiki/Ptolemaios_2.
- ⁵⁹ Miguel Hermoso Cuesta. Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported. Beskåret.
- ⁶⁰ https://en.wikipedia.org/wiki/Ptolemy_III_Euergetes
- ⁶¹ Foto MathiasKabel. Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported. Beskåret.
- ⁶² https://en.wikipedia.org/wiki/Ptolemy_IV_Philopator
- ⁶³ Numishop.eu. Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported. Beskåret.
- ⁶⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/Ptolemy_V_Epiphanes
- ⁶⁵ Enyavar. Creative Commons Contribution-Share Alike 4.0 International. Beskåret.CC-4.0.
- ⁶⁶ G. Garitan. Creative Commons Contribution-Share Alike 4.0 International. Beskåret.
- ⁶⁷ https://en.wikipedia.org/wiki/Ptolemy_VI_Philometor
- ⁶⁸ Remih. Creative Commons Attribution 2.5 Generic/ Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported. Beskåret.
- ⁶⁹ https://en.wikipedia.org/wiki/Cleopatra_III_of_Egypt
- ⁷⁰ Keith Schengili-Roberts. Creative Commons Attribution 2.5 Generic. Beskåret.
- ⁷¹ https://en.wikipedia.org/wiki/Ptolemy_IX_Lathyros
- ⁷² https://en.wikipedia.org/wiki/Ptolemy_XII_Auletes
- ⁷³ Pierre Selim. Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported. Beskåret.
- ⁷⁴ Angel M. Felicísimo. Attribution 2.0 Generic. Beskåret.
- ⁷⁵ Kunstner George Edward Robertson.
- ⁷⁶ https://da.wikipedia.org/wiki/Kleopatra_7.
- ⁷⁷ Jean-Pierre Dalbera. Attribution 2.0 Generic. Beskåret.
- ⁷⁸ Marie-Lan Nguyen. Creative Commons Attribution 2.5 Generic. Beskåret.
- ⁷⁹ Carl Ottersen. Creative Commons Contribution-Share Alike 4.0 International. Beskåret.
- ⁸⁰ https://en.wikipedia.org/wiki/Cleopatra_Selene_II
- ⁸¹ Sailko. Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported. Beskåret.
- ⁸² https://en.wikipedia.org/wiki/Ptolemy_of_Mauretania
- ⁸³ Saadedine AL SAIDI. Creative Commons Contribution-Share Alike 4.0 International. Beskåret.
- ⁸⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/Drusilla_of_Mauretania_the_Younger
- ⁸⁵ https://en.wikipedia.org/wiki/Gaius_Julius_Alexio
- ⁸⁶ Kunstner Leon de Laborde. Creative Commons Contribution-Share Alike 4.0 International. Beskåret.
- ⁸⁷ <https://gw.geneanet.org/skyosti?lang=en&p=gaius+julius+sampsigeramus+iii+silas+of+emesa&n=alexioss>
- ⁸⁸ Julia Domna Baál. Creative Commons Contribution-Share Alike 4.0 International. Beskåret.
- ⁸⁹ <https://gw.geneanet.org/skyosti?lang=en&n=sampsigeramuss&oc=0&p=gaius+julius+longinus+soaemus+of+emesa>
- ⁹⁰ <https://gw.geneanet.org/skyosti?lang=en&p=iamblichus+of+emesa&n=soaemuss>
- ⁹¹
- ⁹² https://gw.geneanet.org/skyosti?lang=en&p=gaius+julius+sulpicius+of+emesa&n=iamblichuss&on_register_success=1
- ⁹³ <https://gw.geneanet.org/skyosti?lang=en&p=julius+aurelius+sulpicius+uranius+i+antoninus+of+emesa&n=sulpiciuss>
- ⁹⁴ <https://gw.geneanet.org/skyosti?lang=en&p=lucius+julius+aurelius+sulpicius+severus+uranius+antonius+of+emesa&n=uraniuss>
- ⁹⁵ <https://gw.geneanet.org/skyosti?lang=en&p=iamblichus+of+emesa&n=uraniuss>
- ⁹⁶ <https://gw.geneanet.org/skyosti?lang=en&p=urania&n=iamblichusdr>
- ⁹⁷ <https://gw.geneanet.org/skyosti?lang=en&p=himerius+iii+of+apamaea&n=sopaterss>
- ⁹⁸ Bernard Gagnon. Creative Commons CCO 1.0 Universal Public Domain Dedication. Attribution 2.0 Generic. Creative Commons Attribution 2.5 Generic. Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported. Beskåret.
- ⁹⁹ <https://gw.geneanet.org/skyosti?lang=en&p=iamblichus+ii+of+apamaea&n=himeriuss>
- ¹⁰⁰ <https://gw.geneanet.org/skyosti?lang=en&p=tetradius&n=iamblichuss>
- ¹⁰¹ <https://gw.geneanet.org/skyosti?lang=en&p=artemia+de+clermont+ferrand&n=tetradiusdr>
- ¹⁰² <https://gw.geneanet.org/skyosti?lang=en&p=nn+de+lyons&n=decimuss>
- ¹⁰³ <https://gw.geneanet.org/skyosti?lang=en&p=aquilinus&n=x&oc=95475>

- 103 <https://gw.geneanet.org/skyosti?lang=en&p=rusticius&n=aquilinuss>
- 104 <https://gw.geneanet.org/skyosti?lang=en&p=arthemie+de+lyons&n=rusticiusdr>
- 105 <https://en.wikipedia.org/wiki/Munderic>
- 106 <https://gw.geneanet.org/peter781?lang=en&pz=mathurin&nz=bachelier&ocz=0&p=rabdod&n=d+austrsie>
- 107 <https://gw.geneanet.org/peter781?lang=en&pz=mathurin&nz=bachelier&ocz=0&p=ermengarde&n=d+austrsie>
- 108 <https://gw.geneanet.org/peter781?lang=en&pz=mathurin&nz=bachelier&ocz=0&p=bodilon&n=de+treves>
- 109 Richard Ishida. Creative Commons Contribution-Share Alike 4.0 International. Beskåret.
- 110 https://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Warinus
- 111 <https://en.wikipedia.org/wiki/Leudwinus>
- 112 Kondephy. Creative Commons Contribution-Share Alike 4.0 International. Beskåret.
- 113 <https://gw.geneanet.org/peter781?lang=en&pz=mathurin&nz=bachelier&ocz=0&p=guy&n=de+treves>
- 114 <https://gw.geneanet.org/peter781?lang=en&n=di+guideschi&ocz=0&p=lambert>
- 115 <https://gw.geneanet.org/peter781?lang=en&pz=mathurin&nz=bachelier&ocz=0&p=guy&n=de+nantes>
- 116 <https://gw.geneanet.org/peter781?lang=en&iz=158&p=lambert+ier&n=de+nantes>
- 117 <https://gw.geneanet.org/peter781?lang=en&pz=mathurin&nz=bachelier&ocz=0&p=aelinde&n=de+nantes>
- 118 <https://gw.geneanet.org/peter781?lang=en&pz=mathurin&nz=bachelier&ocz=0&p=warmerius&n=de+loches>
- 119 <https://gw.geneanet.org/peter781?lang=en&pz=mathurin&nz=bachelier&ocz=0&p=roscille&n=de+loches>
- 120 https://en.wikipedia.org/wiki/Adelaide-Blanche_of_Anjou
- 121 Cgoodwin. Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported. Beskåret.
- 122 https://en.wikipedia.org/wiki/Constance_of_Arles
- 123 https://en.wikipedia.org/wiki/Adela_of_France
- 124 https://en.wikipedia.org/wiki/Robert_I,_Count_of_Flanders
- 125 Orfus. Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported. Beskåret.
- 126 https://en.wikipedia.org/wiki/Adela_of_Flanders
- 127 Foto Per Skuleson.
- 128 https://da.wikipedia.org/wiki/C%C3%A6cilia_af_Danmark
- 129 Spademann. Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported. Beskåret.
- 130 Maltesen. Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported. Beskåret.
- 131 Foto Roberto Fortuna. Nationalmuseet. Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported. Beskåret.
- 132 https://da.wikipedia.org/wiki/Inger_Eriksdatter
- 133 https://da.wikipedia.org/wiki/Esbern_Snare
- 134 Kirkehistorie.dk.
- 135 <https://finnholbek.dk/getperson.php?personID=12904&tree=2>
- 136 <https://finnholbek.dk/getperson.php?personID=11788&tree=2>
- 137 <https://www.geni.com/people/Jens-Galen-af-N%C3%A6sbyholm/600000000686844562>
- 138 <https://www.geni.com/people/Cecilia-Jensdatter-Galen-af-N%C3%A6sbyholm/6000000002617150008>
- 139 <https://www.geni.com/people/Jens-Unkersen-Jordbjerg-til-Svogerslev/6000000007456936628>
- 140 https://www.genealogi.dk/images/pht/1986_2/1986_2.pdf#page=4
- 141 https://www.genealogi.dk/images/pht/1986_2/1986_2.pdf#page=4
- 142 https://www.genealogi.dk/images/pht/1986_2/1986_2.pdf#page=4
- 143 Ejby kommunes lokalhistoriske arkiv.
- 144 https://www.genealogi.dk/images/pht/1986_2/1986_2.pdf#page=4
- 145 <https://www.geni.com/people/Christine-Unkersen/4388374627490035512?through=4388383650800077979>
- 146 <https://finnholbek.dk/getperson.php?personID=127243&tree=2>
- 147 Foto Kurt Rodahl Hoppe.
- 148 Udsnit af Braunius kort over Odense 1586.
- 149 <https://finnholbek.dk/getperson.php?personID=127244&tree=2>
- 150 <https://www.geni.com/people/Claus-Bager/6000000004035743608?through=6000000008695045099>
- 151 Resen 1677.
- 152 <https://www.geni.com/people/Peder-Bager-Spanske-Kompagni/6000000008695045099?through=6000000004035743608>
- 153 <https://www.geni.com/people/Jens-Pedersen-Bager/6000000017759164905>
- 154 <https://www.geni.com/people/Peder-Jensen-Bager/6000000017801516219?through=6000000017759164905>
- 155 Vedsø 1953.
- 156 <https://www.geni.com/people/Gertrud-Pedersdatter-Bager/6000000017759660827?through=6000000017801516219>

- 157 <https://www.geni.com/people/Kirsten-Pedersdatter/6000000017794631863?through=6000000017759660827>
- 158 <https://www.geni.com/people/Christen-Larsen-Birkevang/6000000017760053247?through=6000000017759738323>
- 159 Vedsø 1953.
- 160 <https://www.geni.com/people/Kirsten-Christensdatter/6000000017759738323?through=6000000017760053247>
- 161 Bagerst fra venstre: nr. 2 Hans Kjærdsdam.
- 162 <https://www.geni.com/people/J%C3%B8rgen-Olsen-Aah%C3%B8jgaard/6000000017758811777?through=6000000017759738323>
- 163 Forrest fra venstre: Ejvind, Hans, Willy, Emilie og Erling Kjærdsdam. Bagerst fra venstre: Gunnar, Anny, Kjeld, Dagny og Evald Kjærdsdam.
- 164 <https://www.geni.com/people/Hans-Emil-Kj%C3%A6rsdam-Lyksagergaard/6000000017759621323?through=6000000017758811777>
- 165 <https://www.geni.com/people/Evald-Kj%C3%A6rsdam/6000000017759217720>
- 166 https://da.wikipedia.org/wiki/De_nordiske_guders_stamtr%C3%A6
- 167 Mogens Engelund. Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported. Beskåret.
- 168 <https://da.wikipedia.org/wiki/Odin>
- 169 Kunstner L. M. Moe. Rigsarkivet.
- 170 [https://da.wikipedia.org/wiki/Skjold_\(sagnkonge\)](https://da.wikipedia.org/wiki/Skjold_(sagnkonge))
- 171 <http://udeside.dk/webtrees/individual.php?pid=1260&ged=tree1>
- 172 <http://udeside.dk/webtrees/individual.php?pid=1259&ged=tree1>
- 173 <http://udeside.dk/webtrees/individual.php?pid=1258&ged=tree1>
- 174 <http://udeside.dk/webtrees/individual.php?pid=1256&ged=tree1>
- 175 <http://udeside.dk/webtrees/individual.php?pid=1255&ged=tree1>
- 176 <http://udeside.dk/webtrees/individual.php?pid=1254&ged=tree1>
- 177 <http://udeside.dk/webtrees/individual.php?pid=1252&ged=tree1>
- 178 <http://udeside.dk/webtrees/individual.php?pid=1250&ged=tree1>
- 179 Det er uklart, om Frode III var søn af Dan den Hovmodige og kong Vermunds datter eller af Olaf den Milde.
- 180 https://da.wikipedia.org/wiki/Kong_Frode
- 181 <http://udeside.dk/webtrees/individual.php?pid=1246&ged=tree1>
- 182 https://en.wikipedia.org/wiki/Frotho_III
- 183 https://en.wikipedia.org/wiki/Halfdan_Scyliding
- 184 <https://en.wikipedia.org/wiki/Hrothgar>
- 185 <https://en.wikipedia.org/wiki/Valdar>
- 186 https://en.wikipedia.org/wiki/Harald_the_Old
- 187 https://en.wikipedia.org/wiki/Halfdan_the_Valiant
- 188 https://en.wikipedia.org/wiki/Ivar_Vidfamne
- 189 [https://en.wikipedia.org/wiki/Au%C3%B0r_the_Deep-Minded_\(%C3%8Dvarsd%C3%B3ttir\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Au%C3%B0r_the_Deep-Minded_(%C3%8Dvarsd%C3%B3ttir))
- 190 <https://en.wikipedia.org/wiki/Randver>
- 191 Richard Ishida. Creative Commons Contribution-Share Alike 4.0 International. Beskåret.
- 192 https://en.wikipedia.org/wiki/Sigurd_Ring
- 193 Jürgen Howaldt. Attribution 2.0 Generic. Beskåret.
- 194 Kunstner L.M. Moe. Rigsarkivet.
- 195 https://da.wikipedia.org/wiki/Regnar_Lodbrog
- 196 Richard Ishida. Creative Commons Contribution-Share Alike 4.0 International. Beskåret.
- 197 https://da.wikipedia.org/wiki/Sigurd_Orm-i-%C3%98je
- 198 Adam af Bremen omtaler ham dog som søn af Sigurd Orm-i-Øjes søn Svein med Sven Estridsen som kilde.
- 199 Malene Thyssen. Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported. Beskåret.
- 200 [https://da.wikipedia.org/wiki/Hardeknud_\(Knud_1.\)](https://da.wikipedia.org/wiki/Hardeknud_(Knud_1.))
- 201 Kunstner August Thomsen.
- 202 Jürgen Howaldt. Attribution 2.0 Generic. Beskåret.
- 203 https://da.wikipedia.org/wiki/Gorm_den_Gamle
- 204 Nationalmuseet.
- 205 AZnagoria. Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported. Beskåret.

- 206 Cassiopeia. Attribution 2.0 Generic. Beskåret.
- 207 Tomasz Sielski. Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported. Beskåret.
- 208 Cassiopeia. Attribution 2.0 Generic. Beskåret.
- 209 https://da.wikipedia.org/wiki/Harald_BI%C3%A5stand
- 210 Kunstner Lorenz Frølich.
- 211 Kunstner Louis Moe. Rigsarkivet.
- 212 https://da.wikipedia.org/wiki/Svend_Tvesk%C3%A6g
- 213 Kunstner Morris Meredith Williams.
- 214 Richard Ishida. Creative Commons Contribution-Share Alike 4.0 International. Beskåret.
- 215 https://da.wikipedia.org/wiki/Estrid_Svendsdatter
- 216 Nationalmuseet.
- 217 Foto John Lee. Nationalmuseet. Creative Commons Contribution-Share Alike 4.0 International. Beskåret.
- 218 https://da.wikipedia.org/wiki/Svend_Estridsen
- 219 https://da.wikipedia.org/wiki/Erik_Ejagod
- 220 https://da.wikipedia.org/wiki/Harald_Kesja
- 221 https://da.wikipedia.org/wiki/Ebbe_Skjalmesen
- 222 https://da.wikipedia.org/wiki/Sune_Ebbesen
- 223 <https://finnholbek.dk/getperson.php?personID=183653&tree=2>
- 224 <https://finnholbek.dk/getperson.php?personID=117821&tree=2>
- 225 <https://finnholbek.dk/getperson.php?personID=117822&tree=2>
- 226 Kunstner Axel Locher.
- 227 Kunstner Otto Bache.
- 228 <https://finnholbek.dk/getperson.php?personID=137883&tree=2>
- 229 <https://finnholbek.dk/getperson.php?personID=197&tree=2>
- 230 <https://finnholbek.dk/getperson.php?personID=195&tree=2>
- 231 <https://finnholbek.dk/getperson.php?personID=193&tree=2>
- 232 Foto Jorchr. Beskåret.
- 233 <https://finnholbek.dk/getperson.php?personID=181&tree=2>
- 234 <https://finnholbek.dk/getperson.php?personID=118182&tree=2>
- 235 <https://finnholbek.dk/getperson.php?personID=118181&tree=2>
- 236 <https://finnholbek.dk/getperson.php?personID=172389&tree=2>
- 237 Foto Lipothymia.
- 238 <https://finnholbek.dk/getperson.php?personID=172392&tree=2>
- 239 <https://finnholbek.dk/getperson.php?personID=172395&tree=2>
- 240 Foto Zolaria.
- 241 <https://www.geni.com/people/Johanne-Andersdatter-Gr%C3%B8n/6000000062026441013?through=6000000009334174409>
- 242 Foto Bococo.
- 243 <https://www.geni.com/people/Niels-Frandsen-Bruun/6000000031470963729?through=6000000062026441013>
- 244 <https://www.geni.com/people/Karen-Nielsdatter-Bruun/6000000041838834835?through=6000000031470963729>
- 245 <https://www.geni.com/people/Christian-Jepensen-Bruun/6000000041838585061?through=6000000041838834835>
- 246 <https://www.geni.com/people/Ludvig-Jepesen/6000000017863683508?through=6000000041837976806>
- 247 <https://www.geni.com/people/Ingeborg-Ludvigsdatter/6000000011521144723?through=6000000017863683508>
- 248 <https://www.geni.com/people/Ludvig-Hansen/6000000024595192859?through=6000000011521144723>
- 249 <https://www.geni.com/people/Hans-Ludvigsen/6000000017863821031?through=6000000024595192859>
- 250 <https://www.geni.com/people/Ane-Kirstine-Hansdatter/6000000017821531239?through=6000000017863821031>
- 251 <https://www.geni.com/people/Ane-Margrete-Kirstine-J%C3%B8rgensen/6000000045359607897?through=6000000017821531239>
- 252 Første række fra venstre: Eli og Alfred Nielsen, Laurine Jensdatter med min nydøbte mor i favnen, Jens Peter Larsen og Hemming Nielsen.
- 253 <https://www.geni.com/people/Eli-J%C3%B8rgensen/6000000017785507719?through=6000000041837976806>
- 254 <https://www.geni.com/people/Fanny-Ruth-Kj%C3%A6rsdam/6000000017761182081?through=6000000017785507719>
- 255 Første række fra venstre: Käthe Mielsen, Meta Pedersen, Hans Kjærdsdam, Winnie Kjærdsdam, Finn Kjærdsdam, Ruth Kjærdsdam, Evald Kjærdsdam, Ulla Kjærdsdam, Jens Erik Sørensen, Emilie Kjærdsdam, Folmer Christensen og Bjarne Nielsen. Anden række fra

---

venstre: nr. 1 Claus Nielsen, nr. 4 Inga Christensen, nr. 8 Ruth Nielsen, nr. 9 Ernst Nielsen, nr. 10 Dagny Kjærdsdam, nr. 11 Hans Mindegaard, nr. 12 Aage Nielsen. Tredje række fra venstre: nr. 4 Doris Kjærdsdam, nr. 5 Kjeld Kjærdsdam, nr. 6 Hanna Kjærdsdam, nr. 7 Willy Kjærdsdam, nr. 8 Kirsten Kjærdsdam, nr. 9 Erik Nielsen, nr. 11 Jens Alfred Nielsen. Fjerde række fra venstre: nr. 3 Lilje Nielsen, nr. 6 Erling Kjærdsdam.

²⁵⁶ https://da.wikipedia.org/wiki/Finn_Kj%C3%A6rsdam

²⁵⁷ <https://www.geni.com/people/Bjarke-Tue-kj%C3%A6rsdam/6000000017823870573>

²⁵⁸ <https://www.geni.com/people/Gry-Dorthe-Kj%C3%A6rsdam-Telleus/6000000017824317473?through=6000000017823870573>